

فقط توسعه زراعت
د کرنیزی پرمختیا صندوق

Agricultural Development Fund ADF

پرمختیک

کرنیزه، علمي، تولنيزه او ادبی مهالنی خپرونه
دويم کال، دويمه گنه، دوبی ۱۴۰۰ ل

صاحبه با رئيس تخم های بذری وزارت زراعت
د کار او کورني ستراتيزيک ليدلوري

ماهي پوري يا کاروبار پايدار و پردرآمد

د کرنیزی پرمختیا صندوق

از بزرگترین حامي مالي زراعت افغانستان چه میدانيم؟

بساغلی داکټر ایمل "ارمان"
د کرنیزی پرمختیا صندوق مشر

کرنیزه د افغانستان د ثبات اساس جو روی چې او به،
څمکه، اصلاح شوی تخمونه، د کار وسایل او بېگر د
کرنیزی پرمختیا صندوق دی او د کرنیزی پرمختیا صندوق
تولو دغه برخو کې کار کولو او پانکونې ته ژمن دی.

“

د چرگانو له هګپو د سالمونيا باكتريا جلا کول
انار که د روغتیا زېرمه

جستجوی خودتوانمندسازی در **جوانههای نباتات**
صاحبه با خانم لیلا علیزاده رئیسه شرکت بانوان بلخ شمال

آیا تابحال به توسعه تشبیث خود فکر کرده اید؟

صندوق انکشاف زراعت

بیش از ۱۰ سال همکاری استراتژیک به منظور

ارتقاء تجارت زراعتی افغان‌ها

د کرنيزې پرمختيا صندوق مشرتا به پېغام

د اکتر ايميل «ارمان» | د کرنيزې پرمختيا صندوق مشر

کرنه د افغانستان د ثبات اساس جوروی چې او به، خمکه، اصلاح شوي تاخونه، د کار و سایل او بزکر د کرنې بنسټي عناصر دي او د کرنيزې پرمختيا صندوق تولو دغو برخو کي کار کولو او پانګونې ته ژمن دي.

کرنيزې پرمختيا صندوق د بزکرانو او بزکري برخه کي د سترو چوبېتياوو ترسره کولو به موخه د هر اړخیزې خبروونې (پرمختگ) دویمه کنه د درنو هبوا دوالو چوبېر ته وړاندې کړه. په حقیقت کي کرنه نه یو ای د هبوا دونو د ملا د تې ارزښت لري، بلکه پرمختگلې کرنه د هبوا دونو پرمختگ او سوکالې تضمینوی، کرنې او لاسته راوېنې پي د هبوا دونو صادراتو او وارداتو کې ارزښتمند رول لري، چې د اقتصاد له پلوه پیاوړی صادرات هبوا دونه د سوکالې پر لور بیايو او یو ای د نورو له محجاجي او پي وزلى پي خلاصوی، بلکه نور دېر هبوا دونه چې کمزورې کرنه او مالداري ولري ورته اړمنده او محجاجو وي.

همدارنکه د دې صندوق له لوري د کرنې او مالداري په علمي دکر کې د ستر خدمت (پرمختگ) په نوم خبروونې د چاپ له امله د بزکرانو، کرنې او مالداري برخې کارکوونکو او په خانکري توکه د دې صندوق فرهنگي او نورو تولو کارکوونکو ته د زړه له تله مبارکي وايم او منه تري کوم چې دې برخه کې پي نه سترې کیدونکي او نه هېږيدونکي خدمتونه تر سره کړل. دا چې کرنه د هبوا به اقتصاد کې ارزښتمند رول لویوی او د هبوا دېری وکړي خپل ورځۍ ژوند د کرنې او مالداري پر مت پرمخ بیايو، د کرنې او مالداري برخه کې علمي او مسلکي چاپي خپروونې د پام ور نشته او که شته هم، تو په نه شتون حساب دي، هیله مند یم چې دا خپروونه به د بزکرانو او د کرنې برخې کارکوونکو ته دېر کتوروه تاماهه شي او تر دېر بريده به دا تشه دکه کري، له بل پاوه به د دې خپروونه له لاري د ګران هبوا بزکران او د دې برخې غري له یو بل سره خپلې ترلاسه کړي تجربي هم په دېری اسانې سره شرېکي کړي، چې له برکته به پي کرنيز او مالداري چاپېریاں کې لوپي لاسته راوېنې ولرو او د تل لپاره به دا تجربي په ليکي دول پاڼي شي، وخت په وخت به د بزکران او د دې برخې د کارکوونکو پوهه کې زیاتوالی او بهتروالی راشي او پوهه به پي لا پیاوړي شي.

پرمختگ خپروونه یو ای د کرنيزې پرمختگ مجلي د ترتیب په مختلفو برخو کې پي له مور سره زحمتونه مالوماتو سربېره په علمي، تولنیزو او ادبی برخو کې د مسلکي او پوهنیزو مالوماتو له پلوه پوره غني ده، چې د هر مسلک وکړو تنده پري پوره ماتېري.

يو خل بيا د کرنيزې پرمختيا صندوق له تولو درنو کارکوونکو او قدرمنو دوستانو خڅه چې د پرمختگ مجلي د زړه له کومې مننه کوم، چې دا د ستانيې ور چاره او نه کالالي او مرسته کري د زړه له مونږ سره ترسره کړي، د دوى دا دېر وکتورو او مثبتو لاسته راوېنې، د اقتصادي پیاوړتیا او برياوو په هیله.

درنښت

د اکتر ايميل ارمان
د کرنيزې پرمختيا صندوق مشر

مېکانیزه زراعت

- ۱۸ اثار که د روغتیا زېرمه
- ۲۲ مصاحبه اختصاصي با محظوظ الله ننګ
رئیس تصدیق دهی تخم های بذری و سرپرست اسیق
معینیت تخیکی وزارت زراعت، آبیاری و مالداری
- ۲۴ د شرکتونو حقوقی پښ
- ۲۵ تپلي بوتي/نباتات
- ۲۸ د سوداګریز پلان برخې
اسلامي پورونه د بزرگانو عواید لوروی او
د کرنې د پراختیا لامل گرځي

- ۷ معرفی و تاریخچه مندوقد انکشاف زراعت
از بزرگترین حامی مالی زراعت افغانستان چه میدانیم؟
- ۱۰ په ملي اقتصاد کې د کرنې ارزښت
- ۱۲ اوصاف مجازات
- ۱۴ میکانیزه زراعتی در افغانستان
د خنکلونو ګټې
- ۱۷ د کار او کورنې ستراتیژیک لیدلوری

- ۵۶ د کبانو چندونو ته چونه ورکول
وقایه، سلامتی و لذت، همه با
میوه درمانی
- ۵۷ د پنېي مهمي ناروغرۍ
آفتوونه او مخنيوی
- ۵۹ افغانی کرنیز توکي
او نړبواں بازار (مارکېټ) موندنه
- ۶۰ چګونه از صندوق انکشاف زراعت
قرضه بگیریم؟
رونډ مرحله وار دریافت قرضه از صندوق

- ۶۶ نگهداري ګیاهان در منزل
از امروز یک ګلدان به زندگی خود اضافه کنیم.
- ۶۴ تعریف، مزیت، آمار و معلومات در رابطه با
سرمایه گذاری مستقیم خارجی
- ۶۸ افغانستان کې پنېه، پېر او پلور
د چرګانو له هګپو د سالمونيا
باکتریا جلا کول
- ۶۰ جستجوی خودتوانمندسازی
در جوانه های نباتات | مصاحبه با خاتم لیلا
علیزاده، رئیسه شرکت بانوان بلخ شمال

- ۳۲ د تخیل رنګین الهام
آیا می دانید...
- ۳۳ د کار نړبواں سازمان کنوانسیونونو
کې د کارکوونکو حقوق
- ۳۴ هینګ چیست؟ و چه کاربردی دارد؟
معلومات مختصر راجع به هینګ در افغانستان
- ۳۹ ماهی پروری
یا کاروبار پایدار و پردرآمد
- ۴۰ آمار، ارقام و دستاوردهای
صندوق انکشاف زراعت
- ۴۲ ګالري رویدادهای مهم
صندوق انکشاف زراعت

باتیم پرمختگ آشنا شوید

دکتر ایمن آرمان

رئیس هیئت عامل صندوق انکشاف زراعت | مدیر مسئول مجله پرمختگ

نرجس غزیزونی
دستیار اداری | تدوین و ارتباطات

عطالله محمد
مدیر نظارت و ارزیابی | ادیتور

عارف بیکران
مسئول ارتباطات و بازاریابی | ویراستار
عکاس، مسئول تدوین و دریافت

نجیب الله ناصری
مسئول اعیانیات | ادیتور

مرسل نبی زاده
منشی اداری | ارزیابی

سید فریدون میخایل
مسئول حقوقی | ادیتور

مقصود شیر
مسئول اعیانیات | ارزیابی

فاطمه شکوهی
مسئول ارشد نظارت و ارزیابی | ارزیابی

نصر آغایی
متخصص ارتباطات | عکاس

معرفی و تاریخچه صندوق انکشاف زراعت

از بزرگترین حامی مالی زراعت افغانستان چه می‌دانیم؟

آبیاری و مالداری یعنی اعاده اقتصاد مشروع زراعتی و رشد اقتصاد دهات برآورده شود.

هدف

صندوق انکشاف زراعت به منظور تحقق اهداف ذیل فعالیت می‌نماید:

۱. عرضه خدمات مالی، کمک‌های تکنیکی و اعطای قرضه طبق احکام قانون به دهاقین و سایر اشخاصی که در بخش تقویه زراعت، ارزش افزایی کمی و کیفی تولیدات و محصولات زراعی اشتغال دارند و دسترسی به بازارهای داخلی و خارجی.

همچنان صندوق با خرید مواد خام از قریه جات دوردست، جایی که فقر و بیجارگی حکم فرماید، باعث ایجاد زنجیره بزرگ داد و ستد زراعتی شده و توانست نقش مهمی را در راستای ایجاد شغل در کشور ایفا نماید. به طور نمونه، میتوان از شرکت‌های تولید و پروسس آرد، تولیدکنندگان تجهیزات زراعی، تولیدکنندگان مواد غذایی، فارم‌های تولید گوشت مرغ و لبنتیات، پروسس کنندگان میوه خشک و صادرکنندگان میوه تازه، مغازه‌های فروش کود کیمیاواری، پروسس کنندگان کشمیر، سبزخانه‌های، باغداران و کوپراتیف‌های دهاقنی در نقاط مختلف کشور نام برد. این شرکت‌ها نمونه‌هایی از همکاری‌های دراز مدت

این صندوق بوده و همه کسانی اند که با استفاده از قرضه‌های اسلامی صندوق انکشاف زراعت کاروبار شان را وسعت بخشیده اند.

مأموریت صندوق انکشاف زراعت

صندوق انکشاف زراعت سکتور زراعت افغانستان را با ارایه خدمات مالی به دهاقین

و کاروبارهای زراعی که منجر به افزایش تولیدات زراعی، بهبود کیفیت محصولات زراعی و بازاریابی محصولات زراعی می‌گردد، حمایت می‌کند. این امر کمک می‌کند تا هدف اساسی وزارت زراعت،

۲. دسترسی دهاقین به قرضه‌های اسلامی، به خصوص دهاقین کوچک که از یک الی سی هکتار زمین در اختیار دارند.

صندوق وجهی انکشاف زراعتی (به اختصار: صندوق انکشاف زراعت) یک نهاد مالی دولتی بوده که برای رشد و انکشاف سکتور زراعت فعالیت می‌نماید. ثبت و راجستر این صندوق به عنوان یک نهاد مالی غیربانکی بر اساس فرمان شماره ۱۳۹۰، سال ۶۶۲۰ دولت جمهوری اسلامی افغانستان صورت گرفته است و اساسنامه آن در ماه قوس ۱۳۹۱ توسط کابینه وزراء مورد تصویب قرار گرفته است. این صندوق توسط شورای عالی که ترکیبی از ارکین عالی رتبه دولت جمهوری اسلامی افغانستان می‌باشدند یکجا با نمایندگان سکتور خصوصی و نهادهای تمویل کننده رهبری میگردد. امور اداری و مالی این نهاد نیز توسط هیئت عامل صندوق پیش برده می‌شود.

صندوق انکشاف زراعت یک پروژه نیست بلکه یک نهاد ملی بوده که در راستای ارایه خدمات قرضه‌های زراعی و مشوره‌های تکنیکی فعالیت می‌نماید. این صندوق از بدوانیس در سال ۱۳۸۹ شمسی تاکنون تعداد قابل ملاحظه‌ای از قرضه‌های اسلامی زراعتی را در اختیار زارعین و منتسبین زراعی در نقاط مختلف کشور قرار داده و توانسته است سهم فعالی در رشد زراعت و اقتصاد افغانستان داشته باشد. این نهاد تنها به قرضه‌ها بسته نکرده است، بلکه با ارائه مشوره‌های تکنیکی معیاری در مطابقت با نوعیت کار و ضرورت شرکای خوبیش نیز اقدام نموده است. این صندوق در گذشته ها سهولت‌های زیادی را برای زارعین و تاجران کاروبارهای زراعی ایجاد نمود تا بتوانند در نمایشگاه‌های زراعی به سطح ملی و بین‌المللی اشتراک کرده، با دیگر زارعین و تاجران کاروبارهای زراعی آشناشی حاصل نمایند، از تجارب آنها در بهتر شدن و معیاری ساختن تولیدات خوبیش استفاده نموده، و محصولات خود را با معیارهای جهانی به فروش برسانند.

افغان می باشد.

الف: مخصوصات قرضه های معمولی
مشتمل اند بر قروض و پیش پرداخت های کوتاه مدت، خطوط قرضه (Line) (of Credit)، قرضه های دورانی، قروض میان مدت، اعتبار نامه (Letter of Credit) و تضمینات بانکی.

قرصه به موسسات مالی ممکن پشكل مستقیم باشند یا بر اساس «مجموعه پول سرمایه گذاری شده» همان موسسه مالی در نظر گرفته شود که موسسه مذکور آنرا به یک گروپ مشخص نظر به مقدار با میعاد و شرایطی که صندوق با آن موافق داشته باشد دوباره به شکل قرضه توزیع نماید.

ب: قرضه های اسلامی از سوی کمیته مشورتی شرعی صندوق بررسی و تایید می گردند تا اطمینان حاصل شود که تمامی معاملات مطابق به اصول اسلامی انجام، از شفافیت برخوردار و عاری از هر نوع رباء، غرار، میسر، و نفع غیر عادله باشند و نیز نمی توانند برای فعالیت های حرام مورد استفاده قرار گیرند. مخصوصات اسلامی صندوق در نمودار پایین صفحه تشرح گردیده اند.

ج: محصول بانو: صندوق انکشاف
زراعت محصول بانو را نیز به متلبین طبقه انان ارایه می نماید که مخصوص برای خانم ها طراحی گردیده تا متلبینی که تجارت های کوچک زراعی را به پیش میریند به قرضه دسترسی پیدا نمایند.
میعاد این محصول قرضه طویل المدت بوده و تکنجه آن نیز پایین می باشد.

در پاسخ به رفع نیازمندی های مالی چشمگیر عرصه زراعت، صندوق کوشش می نماید تا قرضه ها را بطور مستقیم به متلبین زراعی و یا از طریق میانجی ها منجمله موسسات مالی و نهاد های مرتبط به زراعت برای آنها فراهم نماید. وساحت کنندگان مذکوره قرار ذیل اند:

صندوق انکشاف زراعت روی تمویل مالی زنجیره های ارزشی زراعی که از توانمندی های عالی برخوردار باشند تمکن می نماید تا موجب رشد اقتصاد گردد. در زمرة چنین زنجیره های ارزشی، هدف اصلی اینست تا متلبین تجاری مشخص و از آنها حمایت صورت گیرد تا سرمایه گذاری نمایند تا به فرصت های جدید بازار دسترسی یابند.

محصولات قرضه دهنده

صندوق انکشاف زراعت فراهم کننده قرضه های معمولی و اسلامی می باشد که به اساس مواردی که قروض مورد استفاده قرار می گیرند

قرضه های اسلامی

از سوی کمیته مشورتی شرعی صندوق بررسی و تأیید میگردد تا اطمینان حاصل شود که تمامی معاملات مطابق به اصول اسلامی انجام، از شفافیت برخوردار و عاری از هر نوع رباء، غرار، میسر و نفع غیر عادله باشند و نیز نمیتوانند برای فعالیت های حرام مورد استفاده قرار گیرند. محصولات اسلامی در شکل فوق ارائه گردیده اند.

دستآوردهای صندوق

صندوق اکشاف زراعت در جریان سال ۲۰۲۱ میلادی دستآوردهای قابل ملاحظه ای داشته است، که از آن جمله میتوان به موارد آتی اشاره کرد:

- توزیع مبلغ مجموعی بیشتر از یک میلیارد افغانی به کوپراتیف ها و کاروبار های زراعتی، فابریکه های تولید مواد غذایی، صادرکنندگان میوه تازه و خشک و نیز میانجی های مالی که با استفاده از وجود صندوق به دهاقین چهت رشد امور زراعتی و مالداری قرضه های کوچک را فراهم می سازند.

عرضه خدمات تخصصی به متشبین زراعتی در عرصه های مختلف از جمله ارائه سفارشات لازمه جهت حل مشکلات و خلا های موجود، زمینه سازی برای اشتراک آنها در نمایشگاه های زراعتی، توسعه و اکشاف بازار، معیاری سازی محصولات زراعتی، مطابقت به محیط زیست، حفظ الصحه و سایر موارد.

اخذ منظوری مبلغ مجموعی ۷۷۴,۷ میلیون افغانی از نزد کمیته های منظوری قرضه به رهبری وزارت محترم زراعت، آبیاری و مالداری.

جمع آوری مبلغ ۱۸ میلیون افغانی قرضه های لاصحول از طریق محکم و ارگان های حقوقی.

تحت پوشش قرار دادن ۲ هزار و ۸۳۷ تن دهقان که از قرضه های صندوق بطور مستقیم مستفید گردیده اند و اشتغال زای برای بیشتر از ۱۰۰۰ تن از طریق اعطای قرضه به سکتور زراعی در ولایات مختلف کشور.

طی مراحل درخواست های قرضه ۴۵ شرکت دیگر که مجموع قرضه آنها بالغ به یک میلیارد افغانی می باشد.

اشتراك در نمایشگاه های زراعتی، جلسات سکتوری، ورکشاپ ها جهت ارائه معلومات در مورد محصولات و خدمات به دست اندراکاران سکتور زراعت.

صندوق از بدو تاسیس تاکنون توانسته تا مبلغ مجموعی بیشتر از ۱۳,۳ میلیارد افغانی را از طریق کمیته های قرضه منظور و از آن جمله مبلغ مجموعی بیشتر از ۱۰,۷ میلیارد افغانی قرضه را توزیع نماید. از زمان تاسیس تاکنون به تعداد ۵۶ هزار و ۴۱۹ تن دهقان به صورت مستقیم از این قرضه ها مستفید گردیده اند.

مواد خام
ب): بروسه های غیرمناسب تولیدی
ج): عدم دسترسی به وجوده مالی

اما خوشبختانه شرکت های که تاکنون از خدمات قرضه های اسلامی صندوق اکشاف زراعت استفاده نموده اند، به شرکت های بزرگ تولیدی مبدل گردیده اند. این در حالی است که قبلاً تعداد زیادی از این شرکت ها یا در حالت رکود قرار داشتند و یا هم با تولیدات ناجیز بسنده می کردند. نبود امکانات مالی بیشتر برای فراهم آوری مواد خام تولیدی و عدم دسترسی به مشاوره های تخصصی چالش بزرگ دیگری فرا راه تا جران و کاروبارهای زراعتی در کشور به شمار می رفت.

ابتکار: صندوق اکشاف زراعت قرضه های متعددی را در اختیار تشبیثات زراعتی در نقاط مختلف کشور گذاشت تا بتوانند تولیدات خویش را اکشاف دهند و همچنان با پیش پرداخت برای تهیه کنندگان مواد خام در رشد اقتصاد کشور در سطوح مختلف زندگی سهیم گردند.

نتیجه: بعد از دریافت قرضه از صندوق اکشاف زراعت، شرکت های مذکور توانسته اند در جایگاه بهتری نسبت به گذشته در بازار قرار گیرند چنانکه هر شرکت توانسته است تولیداتش را افزایش داده و همچنان فروارده های تولیدی خویش را در بازارهای ملی و بین المللی به فروش برساند. اینها یکی از

میعاد و شرایط قرضه

- میعاد قرضه یا تعداد ماه های که به اساس آن قرضه منظر میگردد با هدف قرضه و ظرفیت قرضه گیرنده در قسمت درآمد وجوده جهت بازپرداخت قرضه باید سارگار باشد.
- حداقل میعاد معین اصل مبلغ قرضه های معمولی یک سال می باشد.
- میعاد معین در حصه پرداخت مفاد از پایت قروض اسلامی نظر به نوعیت معامله در نظر گرفته می شود.
- نرخ مفاد بین ۶ الی ۱۰٪ فیصد بطور تنزیلی می باشد.
- قرضه به منظور خریداری مواد زراعی مانند تخم، کود کمیابی و امثال آن درخت دوره کشت یا بعد از فروش حاصل می باشد.
- حداقل میعاد به صورت عموم برای قرضه افرادی یا قرضه ای که به اساس «مجموعه پول سرمایه گذاری شده» یک نهاد مالی در نظر گرفته می شود، پنج سال می باشد.

واجدین شرایط

- درخواست کنندگان قرضه باید اتباع افغانستان بوده و دارای شماره تشخیصیه مالیه باشند.
- متشبین زراعت باید نزد مراجع مریوطه یا سایر مراجع دولتی ثبت باشند.
- درخواست کنندگان باید دارای حداقل یک سال تجربه فعالیت در سکتور تجارت زراعی باشند.
- درخواست کنندگان در فعالیت های غیرقانونی نباید دخیل باشند.

چندین نمونه های هستند که نشان می دهند چگونه قرضه ها زمانیکه بصورت درست استفاده شوند، می توانند در رشد و توسعه سکتور زراعت و در زندگی زارعین مؤثر واقع شوند.

چالشها، ابتکارات و نتایج

- چالش ها: رشد صنعت زراعت در افغانستان نسبت به کشور های همسایه سیر بطي تری را طی نموده است که عوامل عده آن شامل موارد ذيل است:
  - (الف): عدم اطمینان در مورد تهيه و تدارك

په ملي اقتصاد کې

د کرنې ارزښت

پوهنیار طارق «سالاری»

د کابل پوهنتون دکرنې پوهنځي، د کرنيز اقتصاد او پراختیا څانګي استاد

له دېر پخوا راپدېخوا کرنه او خاروی روزنه د افغانستان په ملي اقتصاد کې مهمه ونده لري، حتی ويل کېږي جي کرنه د ملي اقتصاد د ملاتير جوريوي. د احصائي او مالوماتو ملي اداري (NSIA) د راپور پر بنست ۴۴ سنه وگري نېغه په نېغه د کرنې سکنور کې کارکوي او د ځینو نا تائید شوو سرجينو پر بنست له ۷۰ سلني خخه دېر وګړي په نېغه او له نورو لارو دي سکنور کې پر کار بوخت دي، چې له دي لاري د خپل ژوند بنستېزې اړتیاوې پوره کوي. کرنه د کوکنارو د کېشت پرته په ناخالصو داخلی توګلدانو (GDP) کې ۱۸.۶ سلنه او د کوکنارو د کېشت په ګډون ۲۲ سلنه ونده لري (NISA، ۲۰۱۹). افغانستان د متنوع اقليم به درولو د سره د ډول ډول بوټو د کېشت ورتیا لري، له ستروسو خخه نبولي تر خرما، انځیرو، منو او ډول سبو او غلو د تولید امکانات شتون لري. ولې تر دېره بربد د افغانستان کرنه په دودیزه توګه پر مخ وړل کېږي که چېرته د کرنې د بالقوه ورتیا خخه سمه ګئه پورته شي دا امکان لري چې د بیزویل په کمولو او کاري فرصنوونو را منځ ته کولو کې به دېره مرسته وکړي.

اخخليکونه

- حسن زوي، نجيب الله، ۱۳۸۷ هـ، نقش زراعت در رشد و اکشاف اقتصاد ملي افغانستان، پوهنتون کابل.
- احمدزی، خال محمد، ۱۳۹۵ هـ، ضعیت بیکاری، عوامل و بیامدهای آن در افغانستان. د علم او فن علمي مجله کابل، کرنې پوهنځي، کابل پوهنتون.
- سالاري، طارق او نور (۱۳۹۰) د کرنيز اقتصاد بنستونه دکرنې ملي پسوټې انسټیټوټ او تخيې او مسکي زده کرو اداره، کابل، افغانستان.
- NISA. (۲۰۲۰). Estimated Population of Afghanistan ۲۰۲۰-۲۰۲۱. National Information and Statistics Authority.
- NISA. (۱۳۹۱). Afghanistan Statistical Year Book. National Information and Statistics Authority. Issue No ۴، July ۲۰۱۹.

کچو، آش، بيسكپتو او نور موادو به توليد کي دبر رول لوپولي دی. توليد فابريکي لکه د بغلان د قندو فابريکي، د سپن زرد نباتي غوريو فابريکي، د لبنياتو توليدولو ماشينونه، د نجاري په فابريکو کي د موبيل او فرنزيز توليد او نوري بېلکي د هبودا د صنعتي وده کي مهم رول لري. کرنه او مالداري د صنعتي پرمختيا لپاره بنسټيژه سرجينه کنيل کيري، خکه اومه مواد چې د کرني له سکتور خخه سرجينه اخلي، د صنعت سکتور ته برابري. تراوسه هبودا پي د صنعت سکتور لومړنې پراوونو کي د، دولت او خصوصي سکتور باپد هبودا کي د کرني د صنعتي کپدو لپاره هڅه او پاملزنه وکري، ترڅو له پاپوه بشري خواک ته د صنعت په سکتور کي د کار زمينه برابره او له بل پاپوه د هبودا اقتصاد له یو مصرفي اقتصاد خخه په یو توليدي اقتصاد بدل شي، د بېلکي په توګه: افغانستان بېلابېل لور کيفيته مهوي توليدي، خود سرو خونو او ساتځایونو د نشتوالی له کبله دا توليدات به دېره ازانه به پاپورل کيري، د بېلکي په توګه: که یو ايو چې د یو من منو بېه د حاصل تولولو وخت کي په منځي توګه په ۱۲۰ افغاني، که چېري د جوس او مریا مجھزو فابريکي شتون ولري، له یو پاپوه بشري خواک ته د کار زمينه برابري په او له بل پاپوه بهرنېو جوسونو او مړاکانو واردولو ته اړیا نه لیدل کيري، نه یوازي کورنې اړتیاوې پوري پوره کيري، حق کولاي شو خپل پروسنس شوي محصولات بهرنېو هبودونو ته هم صادر او په پاپله کي هبودا د خان پسایي لور ته بوخو.

پاپلي او سپارښتنې

کرنه د افغانستان ملي اقتصاد کي اقتصاد کي مهمه ونده لري، که یوايو چې د افغانستان زياته وکري په کلېو کي ژوند کوي، نو مبالغه به مونه وي کري، د افغانستان د احصائي او مالموټا ملي اداري د ۲۰۲۰ د کابل د راپور پر بنسټ ۷۱

سلنه وکري (۲۳.۴ ميليونه) کلېو کي ژوند کوي، کرنه د کلېوالو د ژوند اصلی سرجينه کنيل کيري. افغانستان د کرني لپاره خورا شنه اقلیم لري، چې دول دول مېوې پکي کېست کيري. د افغانستان د صادراتو لوبه برخه کرنيز توګه جوري په خانکري توګه وچي او تازه مېوې وي په دېره خانکري توګه بازارونو ته په برخه پیمانه نه صادرري. دولت ته پکار ده چې لاندي توګه ته خانکري پاملنې وکري:

(۱) افغانستان یوازي ۱۲ سلنه د کر ور ځمکه لري، په اورد مهال کي باید زیاتي ځمکي د کېبت لپاره چمتو شي او په لند مهال کي په صنعتي کرنه بانګونه وکري، ترڅو د کرني مؤلديت لور شي. (۲) د افغانستان د کرنيزه توليداتو لپاره د نړیوال بازار پېداکول. (۳) پېړګرانو ته د توليدي عواملو برابرول لکه اصلاح شوي تخونه، سري، قرضي، ماشین آلات او نور. (۴) د کرني برخه کي د خصوصي سکتور د پانګونه ملات او زمينه برابرول. (۵) د هبودا دننه د کرنيزه توليداتو پروسنس لپاره د امکاناتو برابرول.

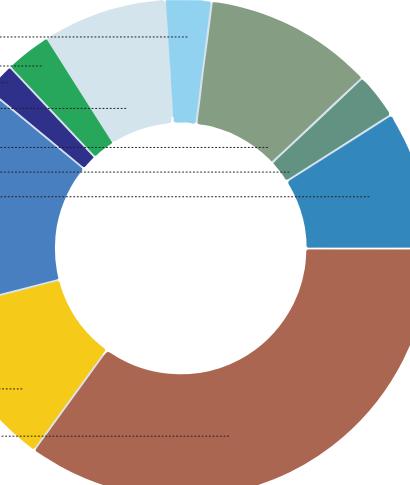
او تازه مېوې چې د تولو صادراتو ۴۶ سلنه جورو. د افغانستان وچي مېوې په نوي کي خانکري نوم لري چې د وچو مېوې له دلي خخه د بېسيٽي، مېزو، وچو انځري او پادامو يادونه کول شوو.

سره له دی چې افغانستان خورا په کېفت سره دول دول کرنيز توګي توليدوي ولې له بده مرغه افغانستان په وجه کي را ګکر هبودا دی چې د اوپول له لاري خپل توليدات نورو ملکونو ته نشي صادرولي، د افغانستان دېري توليدات کاوندي پاکستان، هندوستان او عربی ملکونو ته صادرري. په تېرو خو ګلکونو کي حکومت د صادراتو د آسانتا لپاره په بدیلو لارو چارو غور وکړ او دې برخه کي پي خېني لاسته راونې لرلي دېبلکي په توګه د چابهار بندر، د آفني بندر، د لاچوردو لاره، هواي دهليزونه او داسي نور، ولې تراوسه

په ملي ناخالصو توليداتو کي دکرنې ونده

د کرني سکتور د انسانانو ورځني ژوند کي مهم رول لري. دغه سکتور له نورو تولو اقتصادي سکتورونو سره یوځای په چېتكې پراختیا، د بېوزل د کچې په کمولو او د ژوند د چاپېږیا په تلپاڼي والي او ساتنه کي رغنده رول لوپولی دی. د دي ترڅنځ، کرنه د ملي اقتصاد د دېپلي اپنې فکتور کېلې کېږي او د پانګونې د فرصنونو په برابرول، د کرنيزه صنایعو په پراختیا، د بشري قوي په ګمازنه، د خوريز خوندېتوب په تامين او نورو بخوکو مرسته کوي. د افغانستان اقتصاد کي د کرني سکتور حیاتي ارزښت لري، له اقتصادي پله د چوپرتیاوه له سکتور ورسونه په دېډه درجه کي خای لري. له بخوا وختونو خخه د افغانستان خلک کړوندګرول. کرنه د نورو تولو اقتصادي سکتورونو لهه صنعت او چوپرتیاوه ترڅنځ د افغانستان د اقتصاد یو نښتې رکن او پاپه هم ده او په زیاته اندازه ناخالص داخلی تولیدات له همده سکتور خڅه ترلاسه کېږي. له بده مرغه له ۱۳۵۷ ل کال خڅه راپدېخوا جګړو، نامنبو او دوامداره چګکالېو د کرني سکتور ته صدمه ورسوله او په پاپله کي په کن شېږ کرنيزې بېخېنۍ او له منځه لارې او د کرني سکتور د ګټو ۱۳۹۸ د کچه تېټې راغله. ل کال د مرکزې احصائي د رقمونو پر بنست، په ملي ناخالصو تولیداتو کي دکرنې ونده ۲۲ سلنه اټکل شوېدې چې مهمه برخه پي غلي داني جورو. لاندې ګراف په ملي ناخالصو توليداتو کي د کوکنارو په ګډون د بېلابېل اقتصادي سکتورونو وندې شای. ګراف (۱): د کوکنارو یه ګډون په ملي ناخالصو داخلی (GDP) توليداتو کي د بېلابېل سکتورونو وندې (%)

په لومړيو کي په ملي ناخالصو توليداتو کي د کرني د سکتور ونده زیاته وه، مکرد صنعت او چوپرتیاوه د سکتورونو د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان په ناخالصو داخلی توليداتو کي دا چوپرتیاوه په لومړي درجه کي خای. ګراف (۲): د سوداګرۍ کي د کرني ونده

پورې لدې لارو سوداګري او صادرات په پراخه پیمانه نه ترسه کېږي.

صنعت کي د کرني ونده

د کرني سکتور له صنعت سره نه پېړکډونکي اړيکي لري. افغانستان هر کال په لوره کچه کرنيز توګي توليدوي، خود پنهه بازار د بازار موندنې د یو منظم سیستم او د بروسس د فابريکو د نشتوالی له امله، بېړکان له خپلو محصولاتو خخه دېر لر عايد تر لاسه کوي. له کورنېو چګرو مخکي ګن شېږ فابريکي هبودا کي فعالی وې، خود روسونه د اوردي مودې لپاره دا فابريکي له کار او فعالیت خخه لوپلې وې. له نېکه مرغه په دې خو ورسونو ګلونو کې خینو فابريکو پېړته په کار لاس پوري کري، خود هبودا اړتیاوونه ته بسته نه کوي. د کرني سکتور د صنعتي محصولاتو لهه د نساجي (نخ او پشم)، د خوارکي توکو د صنعت لکه د اورو، کېک،

د کرني سکتور د انسانانو ورځني ژوند کي مهم رول لري.

دغه سکتور له نورو تولو اقتصادي سکتورونو سره یوځای په چېتكې پراختیا، د بېوزل د کچې په کمولو او د ژوند د چاپېږیا په تلپاڼي والي او ساتنه کي رغنده رول لوپولی دی.

د دي ترڅنځ، کرنه د ملي اقتصاد د دېپلي اپنې فکتور کېلې کېږي او د پانګونې د فرصنونو په برابرول، د کرنيزه صنایعو په پراختیا، د بشري قوي په ګمازنه، د خوريز خوندېتوب په تامين او نورو بخوکو مرسته کوي.

د افغانستان اقتصاد کي د کرني سکتور حیاتي ارزښت لري، له اقتصادي پله د چوپرتیاوه له سکتور ورسونه په دېډه درجه کي خای لري. له بخوا وختونو خخه د افغانستان خلک کړوندګرول. کرنه د نورو تولو اقتصادي

سکتورونو پر بنست، د افغانستان د اقتصاد یو نښتې رکن او پاپه هم ده او په زیاته اندازه

ناخالص داخلی تولیدات له همده سکتور خڅه ترلاسه کېږي. له بده مرغه له ۱۳۵۷ ل کال خڅه راپدېخوا جګړو، نامنبو او دوامداره چګکالېو د کرني سکتور ته صدمه ورسوله او په پاپله کي په کن شېږ کرنيزې بېخېنۍ او له منځه لارې او د کرني سکتور د ګټو ۱۳۹۸ د کچه تېټې راغله.

ل کال د مرکزې احصائي د رقمونو پر بنست، په ملي ناخالصو تولیداتو کي دکرنې ونده ۲۲ سلنه اټکل شوېدې چې مهمه برخه پي غلي داني جورو.

لاندې ګراف په ملي ناخالصو تولیداتو کي د کوکنارو په ګډون د بېلابېل اقتصادي سکتورونو وندې شای. ګراف (۱): د کوکنارو یه ګډون په ملي ناخالصو داخلی (GDP) تولیداتو کي د بېلابېل سکتورونو وندې (%)

په لومړيو کي په ملي ناخالصو تولیداتو کي د کرني د سکتور ونده زیاته وه، مکرد صنعت او چوپرتیاوه د سکتورونو د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان په ناخالصو داخلی تولیداتو کي دا چوپرتیاوه په لومړي درجه کي خای.

ګراف (۲): د سوداګرۍ کي د کرني ونده

کرنه هبودا کي خایي ارزښت لري او د نورو اقتصادي سکتورونو (صنعت، چوپرتیاوه او سوداګرۍ) ترڅنځ په ملي اقتصاد کي د کرني سکتورونو تهه ګټو ۱۳۹۸ د کچه تېټې راغله. ل کال د سوداګرۍ کس سره مخامنځ دېپلي د ۸۷۵.۲ د سوداګرۍ د سکتورونو د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان په ناخالصو داخلی تولیداتو کي دا چوپرتیاوه په لومړي درجه کي خای.

کرنيزه د سوداګرۍ د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان هر کال د سوداګرۍ کس سره مخامنځ دېپلي د ۶.۵ ميليارد د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان هر کال د سوداګرۍ کس سره مخامنځ دېپلي د ۱۳۹۸ د کچه تېټې راغله.

د دې سره پي ونده کمه شوه د سوداګرۍ د سکتورونو د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان هر کال د سوداګرۍ کس سره مخامنځ دېپلي د ۶.۵ ميليارد د دې سره پي ونده کمه شوه.

افغانستان له بهرنېو هبوداونو خخه ماشينونه، سامان آلات، نفقي مواد، اوسبنه، خوارکي توکي، منسوجات،

تميماتي مواد او نور توکي واردو. ګراف (۲): د سوداګرۍ کي د کرني ونده (%)

کرنه هبودا کي خایي ارزښت لري او د نورو اقتصادي سکتورونو (صنعت، چوپرتیاوه او سوداګرۍ) ترڅنځ په ملي اقتصاد کي د کرني سکتورونو تهه ګټو ۱۳۹۸ د کچه تېټې راغله.

ل کال د سوداګرۍ کس سره مخامنځ دېپلي د ۸۷۵.۲ د سوداګرۍ د سکتورونو د دې سره پي ونده کمه شوه. د افغانستان په ناخالصو داخلی تولیداتو کي دا چوپرتیاوه په لومړي درجه کي خای.

کرنه هبودا کي خایي ارزښت لري او د نورو اقتصادي سکتورونو (صنعت، چوپرتیاوه او سوداګرۍ) ترڅنځ په ملي اقتصاد کي د کرني سکتورونو تهه ګټو ۱۳۹۸ د کچه تېټې راغله.

ل کال د سوداګرۍ کس سره مخامنځ دېپلي د ۶.۵ ميليارد د دې سره پي ونده کمه شوه.

افغانستان له بهرنېو هبوداونو خخه ماشينونه، سامان آلات، نفقي مواد، اوسبنه، خوارکي توکي، منسوجات،

مجازات

او صاف

احسان الله رحيم يار
متخصص حقوق صندوق انکشاف زراعت

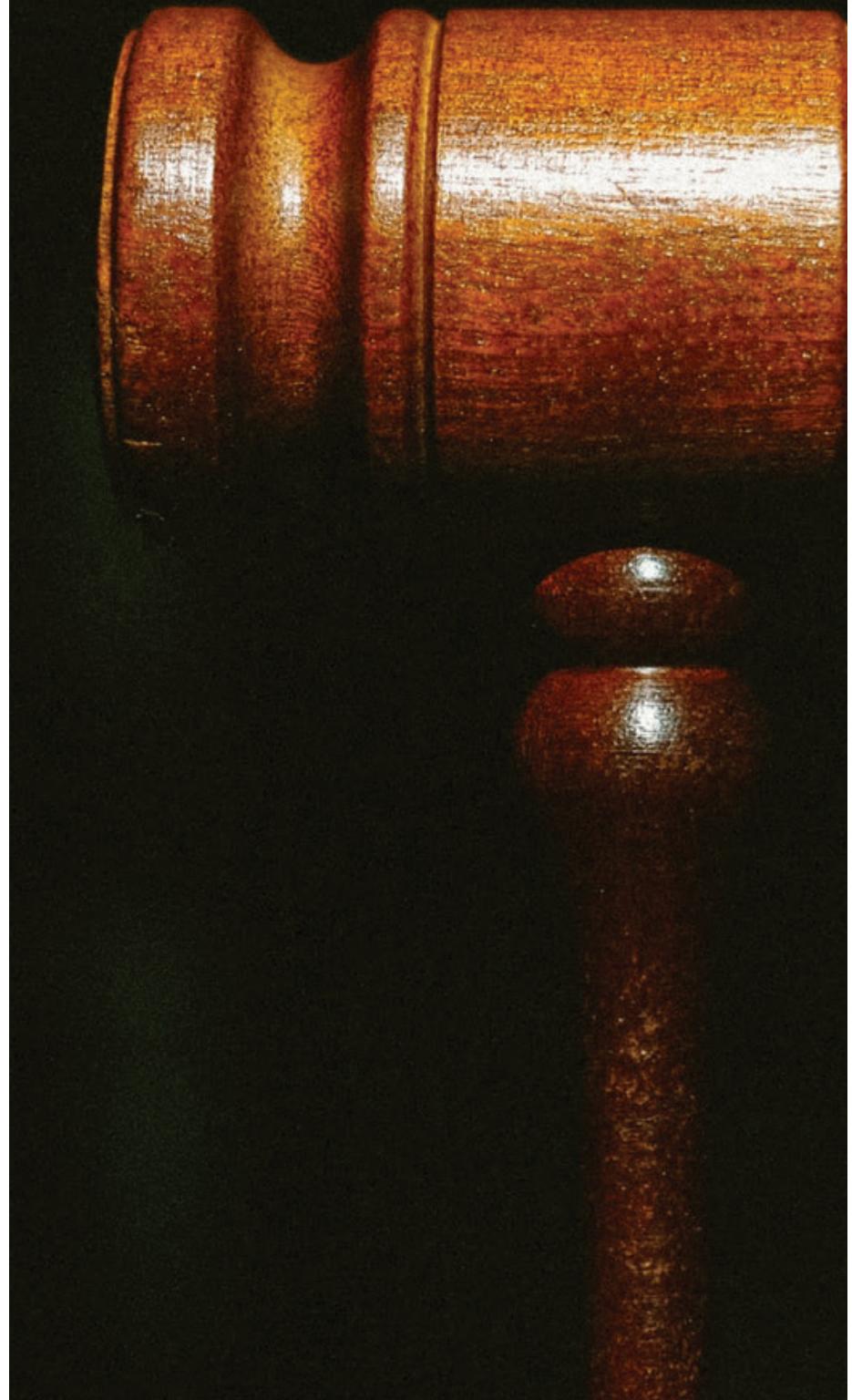
از دید روانشناسی و جامعه شناسی تا اجتماع
وجود دارد، موجودیت جرایم نیز قابل پیش
بینی است؛ یعنی در موجودیت جامعه و اجتماع
ممکن است که جرم واقع شود و از زمان های
گذشته به نوعی از انواع برای مجرمین مجازات
تطبیق شده است. مجازات به هر اندازه کم و
خفیف هم بوده باشد، در صورتیکه تطبیق آن
حتی باشد، کارآمد و مفید تلقی گردیده و اثرات
مثبت و قابل توجهی خواهد داشت. در قدم
نخست دید کوتاه خود را راجع به معانی مجازات
نمیگاریم.

تعريف مجازات

مجازات در لغت به معنی جزا دادن، کیفر و سرای بدی دادن است. مجازات یا جزا در لغت به معنی «سرای عمل کسی را دادن» آمده و در اصطلاح حقوق جزایی، صاحب نظران تعاریف مختلف از مجازات ارائه کرده اند. به طور کلی، در بیان مفهوم حقوقی مجازات به عنوان پیامد فعل مجرمانه میتوان گفت، واژه مجازات در علم حقوق از معنی لغوی آن یعنی تنبیه مجرم به علت ارتکاب جرم برای حفظ ارزش های معتبر اجتماعی از طرف قانونگذار پذیرفته شده است. با توجه به اهداف خاص، درباره کسانی که دست به ارتکاب جرم می زنند، مجازات از طرف محکم ذیصلاح جزایی در مورد آن ها به اجرا گذاشته شود. از سویی هم مجازات عبارت است از هر نوع صدمه یا محدودیتی که طبق قانون و به منظور تحقق بخشیدن به اهداف خاصی، از طرف محکمه نسبت به جسم و جان، حیثیت، آزادی، مال و دارایی مجرم تحمیل می شود که در مطابقت به ماده ۱۳۶ کود جزای افغانستان جزا به سه بخش اصلی، تبعی و تکمیلی تعیین شده است.

او صاف مجازات

اصلولاً کلیه قواعد و مقررات حاکم بر زندگی اجتماعی انسان ها اعم از قواعد ناظر به مسایل حقوق مدنی، جزایی، اخلاقی و غیره که هر یک دارای مشخصات ویژه ای هستند و از آنها به عنوان وجه امتیاز و معیار خاصی برای تشخیص آن ها از یکدیگر استفاده می شود. بر این مبنای نویسندها و حقوقدانان در بیان کلیات، موضوع یا پدیده را مطرح می کنند و با این اقدام زمینه و چشم انداز خاصی را برای درک و تشخیص ماهیت آن پدیده یا موضوع فراهم می نمایند. ویژگی ها یا اوصاف مجازات را با توجه به معنی واژه «وصف»

از قدرت دولت و هیئت حاکمه ناشی می شود.

۴- مجازات لزوماً باید بر مجرم تحمیل شود.

یک دیگر از اوصاف مجازات، خصیصه شخصی بودن آن است؛ بدین معنی که مجازات منحصراً به مرتكب جرم تحمیل می شود. مسأله شخصی بودن مجازات که امروزه در نظام های جزاًی به عنوان یک اصل اساسی در کلیه قوانین جزاًی لازم الاجرا می باشد، در گذشته رعایت نمیشد. اگر کسی مرتكب جرم میشد، مسئولیت جزاًی او عملأ

به سایر اعضای خانواده و به بستگان مرتكب جرم سرایت پیدا می کرد. اما با ظهور ادیان توحیدی و پیدایش مکاتب جزاًی، اصل شخصی بودن مجازات در آینین یکتاپرسی واسلاغی و قوانین موضوعه بشری رسمآ پذیرفته شد. در رابطه به شخصی بودن جرم ماده ۲۶ قانون اساسی کشور چنین صراحت دارد: «جرائم علی شخصی است؛ تعقیب، گرفتاری یا توقيف متهم و تطبیق جزاًی بر او به شخص دیگری سرایت نمیکند». همچنان ماده نهم کود جزاًی افغانستان چنین بیان کرده است: «جرائم علی شخصی است و جزاًی مترب بر آن به شخص دیگری سرایت نمیکند». به موجب این اصل، تعقیب امر جزاًی فقط نسبت به مرتكب جرم و سایر کسانی اعمال خواهد شد که در وقوع

گنهکار است که امروزه در نظام جزاًی برخی از کشورها مانند امریکا، انگلستان و سایر کشورهای اسکاندنیاوی پذیرفته شده است. بدین معنی که دادگاه های جزاًی پس از رسیدگی به جرم و احراز مجرمیت مجرم، بدون اینکه میزان قطعی مجازات را تعیین کنند به منظور اصلاح و تربیت مجرمان آن ها را به زندان می فرستند، اما میزان و مدت محکومیت محکوم در زندان بستگی به وضع و حالت مجرم و تأثیر زندان در اصلاح و تربیت مجرم دارد. چنانچه مسئولان زندان تشخیص دهنده که محکوم اصلاح شده و قابلیت بازگشت به زندگی شرافتمدانه را پیدا کرده است، او را از

که به معنی چگونگی اشیا و امور می باشد و با در نظر گرفتن تعريفی که از مجازات ارائه شد، به ترتیب ذیل مورد بحث قرار می دهیم:

۱- از نظر ماهوی

بی گمان، تحمیل مجازات از طرف جامعه به مجرم به عنوان ضمانت جلوگیری از سریچی مجرم از اوامر و نواهی قانونگذار ماهیتاً متوجه یکی از حقوق مجرم از قبیل حق حیات یا یکی از آزادی های اساسی یا اموال و دارایی یا حیثیت او خواهد شد. در حقیقت، مجازات صدمه ای است که

جرائم به نحوی شرکت یا مساعدت کرده باشند. به علاوه، تعقیب جرم و دعوی جزاًی، قانوناً با فوت متهم با محکوم علیه و سایر مواردی که در ماده ۷۱ قانون اجرات جزاًی معین گردیده، متوقف می شود.

در صورت فوت محکوم علیه، مرجع رسیدگی به جرم نسبت به تعقیب امر جزاًی، قرار توقف تعقیب صادر می کند، زیرا فوت متهم، گرچه باعث توقف دعواه عمومی و اجرای مجازات و اقدامات تأمینی شود، اما دعوی خصوصی (حق العبدی)، همچنان به قوت خود باقی است و این دعوی در محکام قابل طرح می باشد.

زندان آزاد می کنند. بدین ترتیب، در نظام مجازات غیر معین مدت محکومیت محکوم در زندان بستگی به میزان پیشرفت و اصلاح مجرم و اعطای آن به اختیار مسئولان اجرایی است.

۳- مجازات ضمانت اجرایی نظام های اجتماعی است.

بنابر آنچه که قبلآ اشاره شد، نهاد مجازات ضامن اجرای نقض اوامر و نواهی قانون جزاًی است. اعمال مجازات امروزه برای استقرار نظم و بقای جامعه و حفظ ارزش های معتبر اجتماعی یک امر ضروری است. این خصیصه که از مشخصات بازり حقوق جزاًی است، آن را از سایر وسائل و تضمینات حقوقی دیگر از قبیل جبران خسارت، بطلان و غیره تمایزگردد است. در حقیقت مجازات عکس العمل جامعه در مقابل جرمی است که ضامن رعایت نظام های اجتماعی و عدالت جزاًی می باشد. تجربه ثابت کرده است که آنچه مفهوم اعتباری ضمانت اجرایی نظام های اجتماعی را از قوه به فعل در آورده و به طور ملموس و محسوس در اختیار صاحب حق و آزادی قرار می دهد. اجرای صحیح، سریع و بدون تبعیض مجازات دریاره کسانی است که نظم اجتماعی را هم می زنند.

بنابراین مجازات به عنوان ضمانت اجرای مشخص نظم اجتماعی اصلی است که ضامن امنیت قضایی، آسایش و منافع عمومی می باشد و

جرائم لزوماً باید به علت تخلف و سریچی از نظام های جامعه آن را تحمل کند؛ اعم از اینکه اجرای آن برای فرد مجرم، اصلاح اخلاقی او یا ایجاد اخافه و ارعاب استعداد گهیکارانه مجرم صورت گرفته باشد.

۴- از نظر مبنای

یک دیگر از خصیصه های مجازات که رعایت آن در کلیه نظام های جزاًی عصر ما ضامن حقوق و آزادی اساسی افراد است مسأله قانونی بودن مجازات است؛ یعنی تحمیل هیچ مجازاتی بر اشخاص بدون وجود قانون ممکن نیست. بدین جهت تنوع و حدود مجازات قبلاً از طرف مقنن تعیین میشود و محکوم جزاًی در محدوده آنچه که قانونگذار معلوم کرده به تعیین مجازات و صدور حکم مبادرت می ورزند؛ پس تا زمانی که محکوم جزاًی حکم به مجازات نکرده باشد و قطعیت آن محقق نگردد، کسی را نمیتوان مجازات کرد. احترام به این مبنای قانونی مجازات امروزه در اثر قوانین اساسی و جزاًی کشور های جهان مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. این موضوع در ماده ۲۷ قانون اساسی و ماده ۷ کود جزاًی کشور چنین بیان گردیده «هیچ شخص را نمیتوان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.» نکته قابل ذکر در بحث مبنای قانونی مجازات مسأله صدور احکام تامین جزاًی در مورد مجرمان حرفه ای و کودکان

میکانیزه زراعتی در افغانستان

انجینیر میوند (علمزوی) - متخصص تخریکی میکانیزه و صنایع زراعتی

زراعت یک سکتور استراتژیک و کلیدی در افغانستان محسوب میشود؛ بر اساس آمار، ۷۰٪ فیصد نیروی کارکشور در سکتور زراعت معروف هستند و عواید بخش زیادی از خانواده‌ها نیز از طریق همین سکتور فراهم می‌شود. طبق گزارش اداره احصائی مرکزی در سال ۱۳۹۷ سکتور زراعت نزدیک به ۲۲٪ فیصد در تولید ناخالص داخلی سهم داشته است.

میکانیزه زراعتی یکی از عوامل اساسی در زراعت مدرن بوده و همواره به عنوان یکی از عوامل کلیدی در بهبود وضعیت زراعت پایدار پادآوری میشود. میکانیزه زراعتی باعث کاهش فقر و بهبود زندگی مردم در دهات میشود.

همچنان، استفاده از ماشین آلات زراعتی در مراحل مختلف تولید حاصلات مانند قلبیه، کشت، هموار کاری، آبیاری، خیشاوه، کترول آفات و امراض، جمع آوری، تریش، پاک کاری و برسوسن باعث افزایش محصولات و کاهش قیمت تولید می‌گردد.

میکانیزه سازی زراعت در افغانستان از قبل در طرح سال ۱۳۳۲ حکومت شاهی افغانستان (ماشین سازی زراعت) با همکاری های اقتصادی ایالات متحده امریکا و افغانستان گنجانیده شده بود و در سال ۱۳۳۸ الی ۱۳۴۱ دو فارم نمایشی رسماً در کوههای غزنی و بغلان به نمایش گذاشته شد و آموخته شرکت‌های بین‌المللی شدند.

در سال ۱۳۳۸ بانک انکشاف زراعت افتتاح گردید و در سال ۱۳۳۹ تعدادی تراکتور از نوع ام اف ۱۸۵ به کشور وارد که از طریق پروژه وادی هلمند به دهانی قندهار و هلمند توزیع گردید. به تعقیب آن، تراکتور های فورد ۳۰۰۰ هندی وارد کشور گردیده و به دسترس دهانی غزنی و زابل قرار داده شدند.

در سال ۱۳۴۳ به تعداد ۲۰۰ عراده تراکتور از طریق وزارت زراعت عملاً به کار گماشته شد. در سال ۱۳۵۸ ریاست میکانیزه زراعتی در چوکات وزارت زراعت آغاز به فعالیت نمود که از سال ۱۳۵۹ الی ۱۳۷۰ از طریق هفت استیشن اساسی و یازده استیشن فرعی با داشتن ۶۶۰ عراده تراکتور و ۱۰۰ عراده کمباین و کمباین تریش با ماشین آلات مختلف النوع فعالیت های متعدد زراعتی را انجام میدادند.

از سال ۱۳۷۱ تا سال ۱۳۸۰ ریاست میکانیزه زراعی از اثر جنگ های داخلی از فعالیت باز ماند. بعد از سال ۱۳۸۰ فعالیت های

منابع طبیعی، مصروفیت مردم در زراعت و ساختارهای پروسس محصولات زراعی تدوین گردد. (۹) تبدیل زراعت عنعنی و بخور نمیر به زراعت عصری و استوار بر بنیاد بازار (۱۰) ماشین آلات زراعی باید با دوام، کم مصرف و مناسب با شرایط کشور باشند. (۱۱) ماشین آلات وارد شده باید دارای تصدیق نامه های قبول شده ملی و بین المللی بوده و وزارت زراعت، آبیاری و مالداری از آن نظارت نماید. (۱۲) عرضه کنندگان ماشین آلات زراعی باید به عرضه خدمات بعد از فروش متهمد باشند. (۱۳) سیستم قرضه اسلامی جهت خریداری ماشین آلات زراعی به دسترس دهاقین قرار داده شود.

نتیجه گیری:

در افغانستان میکانیزه سازی در بخش هایی باید صورت گیرد که نیازمند مصارف بالاتر، زمان بیشتر و کار پر مشقت تر می باشند.

این بخش ها مانند کشت شالی، درو گندم، کشت و برداشت کچالو، پروسس، سیستم های ذخیره سازی و انتقالات به بازار و غیره می باشند. منابع مالی و سیستم قرضه دهی مناسب غرض تهیه ماشین آلات زراعی باید ایجاد گردد.

همچنان سیستم های جدید را باید ایجاد نماییم تا از ضایعات محصول جلوگیری شود. مهم ترین کار در بخش میکانیزه زراعی، حفظ، مراقبت و استفاده درست از ماشین آلات زراعی مبایشد که به افراد مسلکی و تехنیکی غرض استفاده درست و موثر از ماشین آلات نیاز داریم.

زراعت را زمانی میکانیزه باید گفت که استفاده از ماشین آلات باعث افزایش تولیدات و کاهش مصارف در تولید شود، در غیر آن نمی توان میکانیزه را موفر خطاب نمود.

میکانیزه زراعی دوباره از سر گرفته شد. طبق کراپش ریاست میکانیزه زراعی در حال حاضر تقریباً به تعداد ۲۱۰۰۰ واحد تراکتور و ماشین آلات مختلف النوع توسط بخش خصوصی و دولتی فعالیت می نماید.

چالش ها در بخش میکانیزه زراعی متعدد بوده که این باعث شده تا سطح میکانیزه زراعی افغانستان در حال حاضر بسیار پایین باشد و اکثر فعالیت ها به شکل عنعنی پیش بده شوند. این چالش ها قرار ذیل اند:

- (۱) عدم موجودیت برنامه و پالیسی مناسب و پایدار میکانیزه زراعی (۲) کمبود خدمات دهاقن در هر دو بخش خصوصی و دولتی (۳) عدم آگاهی و دسترسی دهاقن به وسائل عمومی زراعی (۴) داشتن اندازه کم زمین های زراعی (۵) عدم نظارت از تورید و تولید ماشین آلات زراعی (۶) عدم دسترسی به منابع مالی اکثر دهاقن کشور فقری بود و حمایت کافی مالی غرض خریداری ماشین آلات مناسب زراعی را دارا نمی باشند. (۷) کمبود خدمات تخصصی غرض عملیات های میکانیزه زراعی میباشد. (۸) عدم موجودیت مراکز آموزشی کافی برای ارتقاء سطح دانش تخصصی و مسلکی دهاقن در خصوص استفاده موثر از ماشین آلات زراعی (۹) عدم دسترسی کمتر به خدمات میکانیزه زراعی باعث شده که مشارکت و سهم دهاقن در بخش میکانیزه زراعی کمتر باشد. (۱۰) عدم هماهنگی و همکاری میان تمویل کنندگان، پروژه ها، سکتور دولتی و خصوصی جهت پیشبرد فعالیت های میکانیزه زراعی که باعث کند شدن روند میکانیزه سازی زراعت شده است.

موجودیت این چالش ها باعث شده که میکانیزه زراعی در کشور پیشرفت ننموده و جوابگوی نیاز های دهاقن کشور نباشد.

با در نظر داشت چالش های موجود، راه حل های ذیل غرض میکانیزه نمودن زراعت پیشنهاد میشوند:

- (۱) ایجاد سیستم های پایدار برای توزیع به نهادهای میکانیزه زراعی (۲) میکانیزه پایدار در سراسر ارزش زنجیره ای مواد غذایی (۳) سیستم های جدید برای توسعه و انتقال پایدار تکنالوژی (۴) تحول پایدار در حصه آماده سازی زمین و شیوه های زراعی و مالداری (۵) توسعه منابع بشری و ظرفیت سازی برای میکانیزه زراعی پایدار (۶) نیاز به دیدگاه دراز مدت در رابطه با موضوعات مربوط به پالیسی و ستراحتیزی (۷) ایجاد نهادها و شبکه های پایدار برای همکاری در سطح کشور و منطقه (۸) میکانیزه زراعی باید به اساس اندازه زمین، موجودیت

د ځنګلونو ګټې

عمران الله غفورزی | د مالي چارو کاريوه

چې ځنګلونه نه لري او يا بې پري کوي د هغه
ځای د تودوخي درجه او گرمي د نورو سيمو په
پرتهله زياته وي او د سختو اورشتونو او طوفانونو
وېړه پکي شتون لري، نو ويلی شو چې ځنګلونه
د سختو بارانونو مخه نيسبي، او به خيل خان کي
جدبوي او د زورو رو طوفانونو په مخنيوي کي
ارزښتاك تمامېږي.

ځنګلونو په خپلو غېړو کي دېرو زياتو ژوې او
مرغانو ته د ژوند کولو فرصن برابر کري دي،
بېلاړل خناور په خپله غېړه کي د ډيو مهرباني مور
په خبر روزي. په ځنګلونو کي د خناورو او نورو بېلا
بېلو ژوندبې ژوو شتون انسانانو او تولنو ته د خبر
او شبګنې برخه کي هم دېر مؤثر تمامېږي. ځنګلونه
د هوا په باکوالو کي رغنده رول لوړوي، ګردونه،
غبار او لوګي خپل ذات کي جذبوي او هعوا پاکوي.
چې دا مهمه کرنه دېرو هغه نازو غېړو مخه نيسبي،
چې د ناپاکي هوا له امله رامنځته کېږي. د هغه
سیمو اوسدېدونکي چې د ځنګلونو ترڅګ ژوند
کوي، روغتنياريوضياعېږي له نورو خلکو سره دېر
توبېر لري او له روغتنيا برخمن وي.

نو راځۍ!

چې د ځنګلونو نېښتني، بیارغونی او پاملرنې کي
خپل انساني او بشري رسالت ادا کرو او هیچانه
اجازه ورنکرو، چې شني وني او ځنګلونه له منځه
یوسې، که نه د طبیعت په سینه به مو د ډيو
غوشې وني ازار په ګور کي هم قرار پرېنډي.

ځنګلونه په یوه سيمه او هېواد کي لکه د انسان
بدن کي د زړه هومره ستر رول لوړوي، که په سم
دول او ځيرکتني بي په ګټو او ارزښت وېوهېږو، بې
له دي چې ځنګلېزې وني پري کرو، بنکل به بې
کرو. د طبیعت په سینه هره ونه د انسانانو، خناورو
او تولو موجوداتو ته د ژوند پابښت، خبر او شبګنې
لپاره ولاړه ده، خوک چې په خيل شاوخوا چاپېرال
کې د ډيو وني په ارزښت او قدر وېوهېږي، هغه
بېا بشپړ ځنګل ته درښښت لري او د قدر په ستړه
ورته ګوري.

نېدي دري کاله ورلاندي په ګټو رسنېو او بېښننابي
پاڼو کي پو پیغام لېږل کېډه جي په راتلونکو ځلونو
کي بې د د تودوخي د دېرېدو له امله ځمکي ته د
پېښندونکي لوی گوانېن په اړه خلکو ته مالومات
ورلاندي کول، د دې لوی گوانېن یوازنېن او تر تولو
شه حل لاره بې د نیالګېړکنول او پالل یاد کړي
وو، هغه وو چې افغانستان کي هم د نیالګېړو
د کېنولو اشورونو کلتور خپور شو، خلک به دې
وپوهېدل چې وني او بوتي کېنول او بیا بې ساتل
طبیعت ته خومره ستره ګئه رسوي او په دې هم
وپوهېدل چې شين چاپېرال او طبیعت هغه ډاکټر
دې چې له هیڅ چا فیس نه اخلي.

ځنګلونه نه یواځې د طبیعت بنکلا کي ارزښتاك
رول لري، بلکي تر خنګ بې بالها زياتي نوري ګټې
هم یادولی شو. ځنګلونه او وني د تودوخي درجه
زیاتېدلو ته نه پرېږدي او کومې سيمې او هېوادونه

باوري بې چې هرمورو به مو زما په خېر د
افغانستان د نوم په اورېدو ڏنهن کې غړونه،
ځنګلونه، اوږد، زرغونې سيمې او دېښتی انځورېږي
او روح به مو پري باځ باځ کېږي.

د افغانستان پر حکمه رب العالمين ځانګړې
پېروزې پنه کړي ده، خاوره پي حاصلخېزه ده، سيمې،
کلي او پالدي پي سمسورې دې هغوي چې
سبلاني ذوق لري، که د افغانستان په ګوت ګوت
وګړي هره خوا به بې د ونو، بوتو او شنو سيمو
په ليډلو سترګي خوږي او روښانه شي، زه ته به
بې یو دول داډ او سکون ورکړل شي. د دي هېواد
کړنېزه خاوره بېلاړلې مېډه لړونکو ونو ته جوړه
ده، مور ليدلي او تجرهه کري چې خوارا پنه پاله
لري، ډېری ګلیوالی خلک په کلېو کي د میوو بنونه
لري، چې په همدې بینونو د خپل خان او کورني
لګښتونه پوره کوي.

په ځښو نورو لو پرتو سيمو کي بيا ځنګلونو او
غړونو په توله کي د افغانستان طبیعت او انځور ته
یوه ځانګړې سکلا وریخېنلي ده او زما د نن ورځې
لیکل هم د ځنګلونو ارزښت په اړه خرخي. له بدہ
مرغه باډ ووایم چې اوس هم ځښو ځنګلېزو
سیمو ته نېدي د خلکو ڈنهښت جورونې به اړه
سم عامه پوهاوی ندي شوی، دوي په هغه دول
چې لازمه ده د ځنګلونو په ارزښت نه پوهېږي او
خوک چې پوهېږي هغوي بېا په لوی لاس د شنو
ونو ملاوی ماتوي او وجودونه پې توټه توټه کوي.

دکار او کورنے سтратیجیک لیدلوری

د ژوند او مسلک تر منځ توبیر وساتن!

دی له کاره او بابا. لکه دفتر کې چې دبری کسان تک راتک کوي، هغه ته ورته نور کارکوونکي هم ورته نظر لري. دکار او کورنې وخت د سمون تکلاره کریموایر په باکسټر کمبې کې د گتورتوب له ارخه په عمل رسولي ده. اوس هر خه بدې پورې ترلي دي چې کنورتوب تاسی خنګه وپیژن. که چېري تاسو دي ته خېر شې چې دکار او کورنې د وخت د سمون کلتور د تېرو نهو کالو را دېبچوا په ياده کمبې کې په لار اچول شوی دي، نو باکسټر دی بهير کې د تېر په پرتله تر تېلو وختونو دېره کته په لاس راوې ده. د تېر په پرتله په کته نیدو دوه برابره لوره شوی دي، د کارکوونکو کچه بې ۴۸،... تنو ته رسپلی او همانزنه کې په شپارسو میاشتو کې پنځه لوی شکونه هم لاس ته راول. دا هغه خه دې چې ثابت-وې د کریموایر پلان خومره کنور وو. هغه د کارکوونکو په کاري وختونو کې په بدلون راوستلو سره پدې توپاندده، ترڅو داسې نوموتی کارکوونکي پلاس راوې چې له نورو سره توپير ولري. خکه د کمبې لخوا هفوی ته په ازادي ورکولو او له کورنې سره دېر وخت په تېرولو باندي دوي هم بدې تکل کې شول چې کېپنې ته تر پخوا دوه برابره پېړ کار وکړي. په هر وخت او دور کې ثابتنه شوی ده چې انسان ماشین نه دی او نه بابد دی ماشین په سترکه ورته وکتل شي، بلکې انسان احساس لري او ژوند کې د کار ترڅنګ داسې نور دېر چې دېکنالوژي دې بهير کې په کار دا وه چې تېکنالوژي د هفوی په ژوند کې د هوسيابي او ارامي لامله شوی وي، خود مېښتو تکو ترڅنګ په انسان دومره بوقت کړي چې کار او کورنې نشي سره جلاکولاۍ، زه تر دېره بريده پوري باور او یقين لرم چې په اوسنې بهير کې داړي او شرکتونه د کارکوونکو کورنې وخت هم له هفوی خڅه په یو دول نه یو دول لاندې کوي. هرڅه چې مې په دې لنډه مقاله کې ليکي او پا تر تاسو رسولي، موڅه او مرام مو تري یوازې دا دې چې اداري او شرکتونه په ورته وخت کې خپل کارکوونکي دې تېکي ته خېر کړي، چې کار او کورنې دواړه ارين دي، خو کارد کورنې لپاره کړي او که کورنې ته وخت ورنګړو اود کورنې وخت کې پي انصافې وکړو، نو له خبل هدف او د کورنې د خوشحال سره ناسن ګام به مو پورته کړي وي. تاسو او مونږي چې هرڅه کوو د یو بشه کورنې ژوند لپاره پي کوو، نوکه مو کورنې خفه وي ژوند مو تريخ وي بيا هغه کاري او وونې چې له امله یې تاسو خان ستری احساسوی بې مانا وي. راخې! چې د خپل کورنې د خوبنې او سوکالی لپاره کار وکړو، نه د دې لپاره چې کار مود کورنې د خفغان لامل شي.

ایا مونږ او تاسو کله انګړلې، چې د یوی اداري يا شرکت د کارکوونکو کاري اوئي خه دوی وي؟ هرڅه ورڅه سهار وختي له خواړه خوبه راوېښبدل، خان تیارول او پر وخت دفتر او کار ته خان رسول په ستراټېیکو تکو خېرې کول، اداري ته د ورېښو ستونزو د حل لاز لټول، سرېره پردي د دوی دوی مراجعني او خلکو سره لیده کاته، همدارنګه په داسې لارو چارو غور او فکر کول چې له مخې پي شرکت يا اداره د بېړایتوب کول، د اداري په کارونو پسي سفرنو مجلسوتو او مرکو پک استراټېتوب کول، د اداري په کارونو پسي سفرنو او نورو خایونو ته تلل او داسې نوره... په هرحال

کېډي شې چې د دېرول پاره همدګه تکلاړه وي، خو د دېوید روېینز په کتاب (د بشري سرجينو د مدیریت بنسټونه)

کې لېکلې دي: هاري ايم جنسن
کریموایر چې د درملو جوړولو

باکسټر نیپوال شرکت رئیس
دی واپی: اړینه نه ده چې

د هر چاه لپاره دي
کاري او وونې داسې وي

لکه په مخکې کړښو
کې چې پي یادونه

وشهو. هغه (ايم
جنسن کریموایر)

خلکو ته په غور
کې یو نوی شعار

ورکر که دنده
سرته رسول اړین

دي، له بل لوري
د یو چا کورنې تر

دندي هم اړینه ده.
یوه کاري ورڅ کې به

تاسو هر موږ وویخې چې
ښاغلی کریموایر له کاره

پاڼي شو او خپل کور کې د
کوجنې زوي سره وخت نېړوي

پاڅله لور شپوونځي ته بیا، کله
به د شپوونځي وروسته د هغې د فوتابل

لوپدلي ته د لوپي په اړه لارښونه کوي.

دېر وخت به همدي ته ورته پاڼاغلی کریموایر د

شپوړ بجو وروسته پڅله کارخې کې خېرکند نشي. همدارنګه

ښاغلی په هېڅ کله په غېر رسمي وخت کې د دندې اړوند تلیفون

او یا کوم بل دول اړیکي ته خواب ورنکري. د دې تولو ترڅنګ دا نه

شو ویل چې پاڼاغلی کریموایر دنده نه ترسره کوي، بلکې هغه دېر

په زیار سره خپله دنده سرته رسوي. خېنې وختونه تر اتیا ساعته

پوری یوه اوونې کې کار کوي. خو هغه هرڅه په خپل طبعتې او

سرعت سره په داسې دول ترسره کوي، چې نوموري د خپل کورنې

لپاره خانګړې کړي وخت ونه نیسي. ښاغلی کریموایر کارکوونکو

ته یوه بېلکه ده، چې خه دول کار او کورنې، دواړو ته وخت ورنکري.

د بېلکي په دول دېوید اولسن چې د باکسټر شرکت د اټونېټي پانې

جوروونکو له دلي یو کارکوونکي دې هغه له کار خای شخه ۵۰

میله لري او سېږي. نوموري د پېښځي (پېنجشنبې) او د جمعي په

ورڅه دفتری دنده خپل کور کې سرته رسوي . بدې دول

نوموري ته له خپل کورنې سره د پېړ وخت تېرولو فرصت ور په

برخه کړي. اولسن پدې عقیده ده، چې د کار خای په پرتله کور

کې دېر کار کولې شي. خکه کور کې داسې خوک نشته چې راشي او

که د روغتیا زېرمه

انجینیر نجيب الله «ناصری»

ښاغلی نجيب الله ناصری د ننګرهار پوهنتون کرنې پوهنځی خڅه په کال ۱۱۰۳ام کي فارغ شوی دی. سرپرہ پر دې بې اداره او سوداګرۍ، کښېزې سوداګرۍ، مالي او باځکولي برخو کې هم زده کړي ترسه کړیدي. دا مهال ښاغلی ناصری د کښېزې پرمختیا صندوق سره خپله دنده د پور ورکړي آفسر په حیث پر مخ بیابی.

انار یوه جنتي مبوه ده، چې قرانکريم کې يې هم
يادونه شوي ده:

«والزيتون والرمان متشابهاً و غير متشابهاً»
زيتون او انار ورته او ناورته مبوي پيدا شوبدي.

همدا دول د بشيرت ستر لارښود حضرت محمد
(ص) فرمابلي دي: «انار خوره ځکه هبيخ دانه
په مده کې خای نه نسي، مګر دا چې (۴۰)
ورځو پوري زړه رون کوي او شیطان بېرون و
باسې.»

بل خای کې رسول (ص) فرمابلي دي: «هبيخ انار
نشته مګر دا چې په هغه کې یوه جنتي دانه شتون
لري او زه غوره ګنډ، چې حق یوه دله کې هم
پربنېدم.»

حضرت علي (رض) فرمابلي: «څلپو کوچنیانو ته
انار ورکۍ، تر خوزر خبرې وکړي.»

د روغتیابي پوهی له پلوه یو انارد یوکس (۴۰)
سلنه د ويتمانن سې اړیتا پوره کوي، به همدي
توګه انار د فولیک اسيد او آنټي اکسیدان غوره
زيرمه ده. سېرېر بردي افارد (E,C,B,A) (E,C,B,A)
ستره زيرمه هم ګنډ کېږي. انار د ځکمې پرمخ غوره
او ارزښتاكه مبوه ده، چې د نورو مبوي په پرتله
زیاته کتوره او بلابيل جو پستونه لري.

شېړې بشاني چې انار نه یواځي د بشکلي رنګ او
خوندورة او اوابه لرونکي مبوه ده، بلکې د انارو بافي،
د وې پوستکن، جرري، ګل، د مبوي پوستکي او دانه
په دېږي زیاتې ګټي لري، چې په لاندي دول په تر
بحث لاندي نيسو:

- ۱- که له خوره وروسته خواهه انار خورول شي،
د مخ رنګ شکل کوي، مخ ژرنه ګونځې کېږي او
خواهه هم ژر هضموي.
- ۲- انار معتدل، قوي، ادرار راپورنکي او د تندې له
منځه ورځنکي دي.
- ۳- هغه خالک چې دنګر دي، د خوره انارو خورول
ورته ګټور دي.
- ۴- د انارو بستکي او جرري د معدي او ګلمو

د انار علمي نوم (Punica granatum) کورنى او دى، د (Lythraceae) دول پوري اړه لري. ۲۲

کېږي او هم ورڅخه نور خوارکي توکي لکه واين،
جیلې، مریا او آيسکريم جو پېږي او یا هم د نورو
خوارکي توکو سره ګډ خورول کېږي: لکه په سلات
باندې د تروو انارو د شيرت کارول یا د انکورو د
شيرت سره د انارو د شيرت کارول او پیا کارول د
پنځه کيلو انارو خخه ۳.۳ کيلو خالص شيرت په
لاس راځي.

انار نردي په هرو اوپو، هوا او هر دولة خاواړه کې
وده کوي او مبوه ورکوي، مګر په معتدله او نسبتاً
ګرمه هواکي پنه وده کوي. انار دېړه ګرمي، وچ
بادونه او ترمېنې لس (۱۰ -) درجو پوري سره هوا
زغملي شي. د مبوي د رسپدلو وخت کې دېږي او به
ورکول د مبوي د کاډېډلو لام ګرمي. د انارو
تکثير په دوه دولة کېږي، د تخم او قلمي له لاري
چې د قلمي خخه لاس ته راغلي نیالکي رز حاصل
ورکوي. د انارو فصل هغه موسم کې چې پانې کرار
کرار ژېږي او د خانکو خخه بېل او په خمکي
پرېوخي راټولېږي.

د کرفني وزارت د مسؤولينو له خولي افغانستان کې
۴۸ دولة انار پېډا کېږي او دېږي باځونه پي کندهار،
تاشقرغان، سمنغان، فراه، نيمروز او کاپيسا
ولایتونو کې شتون لري، خو کندهار د انارو د دېږاو
غوره تولید له کبله هېډاد کې خانکو خا لري او
پېښدله شوي دي. انارد افغانستان یو د ارزښتاكو
مبوه خخه دې چې په کورنبو او بهرنبو بازارونو کې
خورا ارزښت لري.

افغانستان د انارو ستر تولیدونکي هېډاد ندي، خو
دا یو حقیقت دی چې د نزی تر تولو غوره انار د
افغانستان د انارو له دلي دي.

(لورن استودارد) د امریکا منځده ایالاتو د نړۍ
پراختیا استازې یو وخت پې وېلې وو:
«د افغانستان انارد نزی تر تولو غوره انار دي، چې
څلپ ژوندکې په مولیدلي وي، دا انار سورنګ او
 فوق العاده خوند لري.».

د افغانستان د انارو خانکرټيا د هغه په غټوالي، د
دېږو اوږو په لرلو او بشکلي سورنګ کې ده.
د انارو مبوي کارونه دېر دولونه لري، د بېلکي په
دول انار هم په تازه دول خورول کېږي او هم ور
څخه اوږه ویستل کېږي، شيرت تري جو پېږي او
پروسس کېږي. شيرت پي هم په خالص دول خښل

د انارو خوارکي ارزښت:
الله تعالى هر موسم کې د هماګه موسم وړ مبوي
پېډا کېږي دي، ترڅو انسانان د خپل ژوند د پاښت
لپاره د وجود اړیاواپي له دې مبوي پوره کې.
د قرآني طب خېړونکي پدې باور دي چې انار د
جنې مبوي په نوم د مني (خزان) موسم کې ځکه
حاصل ورکوي، چې د مني موسم کې د ونو پانې
ژېږي، سمسورنې له منځه غې او انسانان د ستريا
او ستومانی احساس کوي، د انارو خوارک سره
ستومانی له منځه غې، تر و تازه ګې رامنځته کوي.

هبيخ انار نشه مګر دا چې په هغه کې یوه جنتي دانه شتون لري او زه غوره ګنډ، چې حتي یوه دانه یې هم پربنېدم. ۲۲

ستره لارښود حضرت محمد (ص) | حدیث شریف

د افغانستان انار د نری تر ټولو غوره انار دي، چې څل ژوند کي به مو ليدي وي، دا انار سور رنګ او فوق العاده خوند لري.

لوپن استودارد | د امریکا متحده ایالاتو د نړپوالي پراختیا استاری

- ۲۶- که انار د خوراک څخه ورآندې وکارول شي، د صفرها لپاره ګټور دي.
- ۲۷- د انارو د ګل جوشانده د وریو د ناروغې او خونربیزی لپاره درمل دي.
- ۲۸- ترش انار د ګرم طبعتیت خلکو لپاره ګټور دي.

افغانستان د انارو سترتولیدوونکی هېواد ندی، خو دا يو حقیقت دی چې د نری تر ټولو غوره انارو د افغانستان د انارو له ډلي دي.

- ۲۹- که انار د دانو(زرو) سره و خورل شي، نو د خبې د بادونو څخه مخنيوی کوي.
- ۳۰- انار د شکر ناروغې د مخنيوی لپاره دېر ګټور دي.
- ۳۱- که د انارو اوبه، شکر، نشابسته او د بادامو تېل سره یو خاچي جوش کړو او بیا پی نیم ګرم وکاروو، نومانه پیاوړي کوي او د ادرارو سیستم خلاصوو.
- ۳۲- انار د ځانیاتو زیانوونه له منځه وري.
- ۳۳- هغه کسان چې د سور مناج ځښنان دی، نو انار باید د سونډ (زنجهفیل) او نبات (قند) سره وکاروی.
- ۳۴- د انارو اوبه د خبې او معدې شاوخوا دېری غور(چېږي) له منځه وري او د وزن د زیاتېدو مخنيوی کوي.
- ۳۵- که انار د هغې د دننې پردو سره و خورل شي، نو معده صیقل کوي او زبرکیا زیانتو.
- ۳۶- د انارو اوبو څخه په منظم دول کیه اخښتل د وېنې دوران تنظیموی او د زړه د حملې ګواښونه کمکوي.
- ۳۷- انارو کي شته آنټي اکسیدان د وېنې د لېښته کبدو مخنيوی کوي.
- ۳۸- د انارو اوبه د سلطاني ناروغې په ځانګړۍ دول د سېنې سرطان او پروسټات په کمبېت او مخنيوی کې مرسته کوي.
- ۳۹- د انارو اوبه باکتیایي او وېرسوی ضد خانګړۍ لري او د غابنبوونو سلامتیا کې مرسته کوي.
- ۴۰- د انارو د پانو جوشانده د مېرمنو او نجونو مباشتني ناروغې عادت تنظیموي.

- ۱۹- د انارو پوستکي وچ او سره ځانګړې لري.
- ۲۰- خوره انار سور، معتمد او لیه لوئنده ځانګړې لري.
- ۲۱- د وچ توخي او سېنې د درد له منځه ورلو لپاره د انار سر سوري کړي او د بادامو تېل کي ورزیات کړي، بیا پی په اور کېږدې، ترڅو تېل جذب کړي او پې خورئ، نو آرامشت به احساس کړي.
- ۲۲- ترڅو انار جنسی قوه کمزورې کوي.
- ۲۳- د انارو د ګل او ګلاب عصارة د ستګو د پیسوب لپاره ګټور دي، مکر کارونه کې پی باید پوره پامړنه وشي.
- ۲۴- که خوک غواړي یو بنکلی ماشوم نری ته راړوي، نو د اميدوارې په بهېر کې دې د ماسېخښین او مابیام خورو تر منځ انارو څخه ګټه پورته کړي.
- ۲۵- د انارو خوراک مستې له منځه وري.

- چېنجې له منځه وري.
- ۵- خواره انار د توخي آراموونکي او د غیر پاکوونکي دې.
- ۶- خوره انار د وجود خارښت کموي.
- ۷- انار اشتها رامنځته کوي او که غواړي چې خوان پاتې شي، نو انار و خورئ.
- ۸- خواره انار د معدې او څېګړ پیاوړي کونکي دي.
- ۹- د ترڅو انارو دېر لګښت په هغه کسانوکې چې د معدې ستوزه لري، د معدې د زخم لامل پي کېډي شي.
- ۱۰- د خوکي د تېپونو لپاره د تېشو انارو او به غړې د کول بهه درمل دي.
- ۱۱- د پېزې د دننې تېپونو د درملنې لپاره تېش انار جوش کړي، تر خو تېنک (غليظ) شي، بیا پې د شاتو سره ګډ کړي او په تېپونو پي کېږدې.
- ۱۲- د خورو انازو روپ انسان پیاوړي او چاغوو.
- ۱۳- د انارو خوراک سره غم او خفکان له منځه چې.
- ۱۴- هغه کسان چې د خاورو خورلو عادت لري، د انارو د رُب خوراک سره بهه کېږي.
- ۱۵- د اميدوارو بشخو لپاره د انارو رُب خورل دېر ګټور دي، چې پدې سره به روغ او په خپل وخت کوچځ نری ته راشي.
- ۱۶- هغه کسان چې د وېنې کمبېت سره مخ دې یا د دېرې سټېرا احساس کوي، د انار د پانو جوشاندې څخه دي د چای په ډول ګټه پورته کړي. (۱۰- گرامه په ۲۵۰ سی سی اوږوکي).
- ۱۷- د انار د پوستکي جوشاندې د بشئود سېپنې ترڅحاتو لپاره ګټوره د.
- ۱۸- د انارو د مېدہ شویو کلاتو جوړښت د ګنځلې

نړی کې دانارو

لس ستر حاصل لرونکي هېوادونه (۱۹۰۲م)

ياده موده کې پې نېدې ۲۰٪ سلنډه د انارو حاصل کې زیاترالی راغلی دي. د والنسیا او آیکانته پهارونه پې د انارو د حاصل له پلوه دې پېښدل شوي دي.

۸- ترکیه: ترکیه نړی کې د انارو اتم ستر حاصل ورکړونکي هېواد دی. سبیره بر دنني کارونه بهرنېو هېوادونو ته د انارو لېدوونه هم لري.

۹- افغانستان: افغانستان نړی کې د غوره او نایابو د انارو حاصل له پلوه خورا پېښدل شوي او د انارو د حاصل له پلوه نړی کې نهم قطار کې راغي.

۱۰- بلجیم: دا هېواد هم د نړی د انارو ستر حاصل لرونکي هېواد دي. دي هېواد کې د انارو د دېر لکشته له امله بېکړان د کور دنه بازار لپاره انار کري.

له پلوه خلورمه کجه کې راغي، جي د نورو مېوو حاصل کې هم بشه نوم لري، خو انار پدې هېواد کې یو د غوره مېوو له دلي شمبېل کېږي.

۵- اسرائیل: تول اسرائیل د انارو د حاصل به وراندي غوره آپ او هوا لري، مګر دېری حاصل په به مرکزی او جنوبي سیموکي دي، جي د اسرائیل د انارو لپاره اروپا پیا هېوادونه غوره بازار کتبل کېږي.

۶- مصر: مصر د انارو د حاصل شېړم ستر هېواد دي. پدې هېواد کې دوه ډوله انار دېر پېښدل شوي او بنه بازار لري، یو پې واندرفول او بل پې بلدي دي بلدي انار نازکه پوستک او بنه خوند لري.

۷- هسپانیا: د هسپانیا بېکړانو ورستبو دوه کلونو کې د انارو حاصل ته خانګې پامرنه کړیده او په

۱- ایران: د نړی د انارو ستر حاصل ترلاسه کوونکي هېواد دي، جي کال کې نېدې یو مليون تن انار حاصل ترلاسه کوي.

۲- د امریكا متحده ایالات: متحده ایالات نړی کې د انارو دوهم ستر حاصل اخېستونکي هېواد دي، دغه هېواد نړی کې د بېلاپلېو مېوو د حاصل او لېږد له امله بشه پېښدل شوي او د انارو حاصل کې د ایران ستر رقیب شمبېل کېږي.

۳- چین: چین دريم قطار کې د انارو ستر حاصل ترلاسه کونکي هېواد دي، جي د اتیاپې لسیزې په بېیر چین کې وېښدل شول، د چین د سیچوان، یوننان او هننان سیموکي انار شه حاصل ورکړي.

۴- هندوستان: هند نړی کې د انارو د حاصل

د امریكا متحده ایالات

د انارو حاصل کې د
ایران ستر رقیب

اسرائیل

د اسرائیلی انارو لپاره
اوروبای هېوادونه
غوره بازار کېږي.

افغانستان

افغانستان نړی کې د
غوره او نایابو د انارو د
حاصل له پلوه خورا
پېښدل شوي دي.

ترکیه

د انارو د حاصل
اتم ستر هېواد

چین

انار پې ۸۰٪ په لسیزې کې
چین کې پېښدل شوي دي.

بلجیم

د هېواد کې د انارو د
دېری کارونه له امله
بېکړان د کورې بازار لپاره
انار کري.

ہسپانیا

د هسپانیا د اتارو د
الیکانته پهارونه د انارو
حاصل له پلوه دېر پېښدل
شوي دي.

مصر

د انارو د حاصل
شېړم ستر هېواد

هندوستان

انار پدې هېواد کې د غوره
مېوو له دلي شمبېل کېږي.

ایران

نړی کې د انارو ستر حاصل
ترلاسه کونکي هېواد

مصاحبه اختصاصی با

محبوب الله ننگ

رئیس تصدیق دهی تخم های بذری و مشاور ارشد وزیر زراعت

(سرپرست اسبق معینیت تختنیکی وزارت زراعت، آبیاری و مالداری)

مصاحبه کننده: فاطمه شکوه

دهنده تجارب و مهارت های مدیریتی در تجارت و فعالیت های متقاضیان باشد، به آنها قرضه داده میشود.

پرمنگ: شما چه نوع قرضه ها را منظور می نمایید و به چه کسانی قرضه میدهید؟ لطفا در این زمینه معلومات مفصل ارائه نمایید.

آقای ننگ: یک از اهداف صندوق انکشاف زراعت عرضه خدمات قرضه های زراعتی به دهاقین، انجمن های زراعی، میانجی های مالی، فارم های مالداری، ماهی بروزی، مرغداری، پروسس کنندگان و صادر کنندگان میوه های تازه و خشک، فابریکه های تولید آرد و سایر مت شبستان عرصه زراعت می باشد. بنابراین، هر فرد حقیقی و حکمی که مصروف کار در سکتور زراعت باشد میتواند از قرضه های صندوق مستفید شود.

پرمنگ: شما فعالیت های صندوق انکشاف زراعت را چگونه ارزیابی می نمایید؟

آقای ننگ: چنانچه از دستاوردهای اخیر صندوق مشاهده میگردد، با رهبری یک جوان افغان فعالیت های صندوق به مراتب بهتر شده و رو به پیشرفت است. علت همه این پیشرفت ها این است که ما و شما مشکلات خود را خوبتر و بهتر میدانیم و با دهاقن عزیز ارتباط مستقیم داریم. در ضمن، اگر کارکردهای صندوق را ارزیابی نماییم متوجه خواهیم شد که در ظرف یک سال گذشته صندوق توانست قرضه های متعددی را توزیع و نیز قرضه های صعب الحصول را از طریق مراجع قانونی جمع آوری نماید. ما در آینده شاهد پیشرفت های چشمگیری خواهیم بود.

نامبرده مصدر خدمت گردیدم. در حال حاضر، به حیث رئیس ریاست تصدیق دهی تخم های بذری و سرپرست معینیت تختنیکی زراعت و مالداری ایفا وظیفه نموده و در طول این مدت توانستم برای ریاست مذکوره یک سیستم منظم را ایجاد و مدیریت نمایم.

پرمنگ: علاوه بر بست معینیت تختنیکی وزارت، شما ریاست کمیته اعتبارات صندوق انکشاف زراعت را نیز به عهده دارید؛ آیا اجرای چنین مسئولیت های عمده برایتان مشکل آفرین نیست؟ چطور به آنها رسیدگی می نمایید؟

آقای ننگ: تشكیر زنده باشیدا پیشبرد ریاست کمیته اعتبارات صندوق برای بندۀ یک چالش نه بلکه یک فرصت است تا توانام ممثل صدای هر دهقان باشم و به آنها خدمت نمایم. از مدت یک سال بدین سوکه ریاست کمیته اعتبارات صندوق را به عهده دارم تلاش نموده ام تا مشکلات قرضه دهی به دهاقن را حل، و قرضه های زراعی را به آنها توزیع نمایم. با ایجاد انجمن های زراعتی توانستیم ببل ارتباطی میان صندوق و دهاقن باشیم و پروسه قرضه دهی را به آنها تسهیل نماییم.

پرمنگ: قرضه های زراعتی را در بدل چه نوع تضمینات اعطای می نمایید؟

آقای ننگ: صندوق قرضه های زراعتی را در بدل اخذ تضمین اموال منقول (وسایل و ماشین آلات زراعی) و غیر منقول (زمن، خانه و شرکت) که ارزش آن ۱۲۰ فیصد از مجموع اصل قرضه را تشکیل داده باشد ارائه می نماید. علاوه بر این، در صورت داشتن مدارک و شواهدی که نشان

پرمنگ: گرچه خوانندگان با چهره جوان شما آشنا هستند، می خواهیم تمام خوانندگان مجله پرمنگ شما را بیشتر بشناسند. لطف نموده در مورد خود معلومات بیشتر ارائه فرمائید.

آقای ننگ: بندۀ محبوب الله ننگ، سرپرست معینیت تختنیکی وزارت زراعت، آبیاری و مالداری کشور و نیز رئیس کمیته اعتبارات صندوق انکشاف زراعت می باشم که از شش سال بدنی سو، به حیث رئیس تصدیق دهی تخم های بذری مصروف خدمت به کشور می باشم. تحصیلات خوبیش را در عرصه های مختلف سکتور زراعتی به اتمام رسانیده و همچنان، ماستری خوبیش را در بخش اصلاح نباتات و چنینک از ایالات متحده امریکا بدست آورده ام. هشت سال به حیث استاد در پوهنچی زراعت پوهنتون نگرهاره، و پنج سال در پروره های انکشاف ایفا وظیفه نموده ام.

پرمنگ: از چه مدت در وزارت زراعت مصدر خدمت بوده و در کدام پست ها ایفا وظیفه نموده اید؟ در ضمن به فعالیت های مهم تان در این مدت اشاره ای داشته باشید.

آقای ننگ: در ابتدا، کار خوبیش را با وزارت زراعت، آبیاری و مالداری از طریق پروژه بانک جهانی به حیث کارشناس تخم بذری آغاز نمودم که نقش و کارکرد بندۀ در دیزاین پروژه مذکوره بارز بود و در زمان تطبیق آن به حیث همامنگ کننده پروگرام تخم های بذری ایفا وظیفه نمودم. بعداً، برای مدت یک و نیم سال به حیث مشاور تختنیک در پروژه افقی اتحادیه اروپا و سپس منحیت مشاور ملی تصدیق دهی تخم های بذری در پروژه

آقای ننگ: قرضه های زراعتی به دهان و متشبthen کمک می نمایند تا تجارت خویش را وسعت داده تا سکتور زراعت نیز انکشاف یابد. وزارت زراعت، آبیاری و مالداری پلان دارد مکانیزم های تشویقی و برنامه های آگاهی دهی خویش را گسترش داده تا کوپراتیف های زراعتی، متشبthen و دهانی از فواید قرضه های زراعتی مستفید شوند و همچنان صندوق اکشاف زراعت نیز برنامه های مفید و موثر آگاهی دهی را روی دست دارد تا تمام تجارت پیشه های زراعی از این فرصت های قرضه دهی آگاه شوند.

پرمختگ: میعاد قرضه های صندوق برای چه مدتی است؟

آقای ننگ: میعاد قرضه های صندوق اکشاف زراعت نظر به نوعیت تجارت مشتری متفاوت میباشد. هر تثیت یا کاروبار زراعتی میتواند به میعاد های مختلف قرضه دریافت نماید. حداقل میعاد قرضه یک سال و حداکثر آن الی پنج سال میباشد.

پرمختگ: صندوق اکشاف زراعت با چه تفاوتی نسبت به سایر نهادهای قرضه دهنده/بانک ها قرضه را به دسترس دهاقین و متشبthen قرار میدهد؟

آقای ننگ: یک دهقان یا متشبthen بخش زراعت اکثراً با تکناته سپیار بلند از بانک ها قرضه دریافت مینماید که بازپرداخت آن مشکل میباشد. اما صندوق اکشاف زراعت با تکناته اندک برای دهاقین و متشبthen قرضه توزیع مینماید تا هر دهقان و متشبthen بتواند قرضه بگیرد و تجارت خویش را رونق و توسعه دهد.

پرمختگ: پیام شما برای خوانندگان مجله پرمختگ و کارکنان بخش زراعت چیست؟

آقای ننگ: پیام من برای خوانندگان مجله پرمختگ و کارکنان بخش زراعت این است که سکتور زراعت یک بعدی نه بلکه دارای ابعاد مختلف میباشد. سکتور خصوصی باید با وزارت زراعت، آبیاری و مالداری و صندوق اکشاف زراعت همکار باشد تا مشکلات مالی دهاقین و تجارت پیشه های زراعتی حل و باعث رشد سکتور زراعت کشور گردد.

علت پیشرفت ها و دستاوردهای اخیر صندوق به رهبری یک جوان افغان اینست که ما و شما مشکلات خود را بهتر میدانیم و با دهاقین مان ارتباط مستقیم داریم.

آقای ننگ: بله، فعلاً صندوق اکشاف زراعت در پنج زون فعالیت دارد و هدف ما این است که فعالیت های صندوق به ۳۴ ولایت افغانستان گسترش یابد و هر دهقان، هر مالدار و هر باگدار از طریق کوپراتیف ها و انجمن های مربوطه از این قرضه ها مستفید گردد.

پرمختگ: به ولایت بامیان می آییم؛ کچالوی بامیان از شهرت و بازار ملی و بین المللی برخوردار است و صندوق در توسعه کشت کچالو در این ولایت خدمات ارزشمند را عرضه کرده، دست دهاقین نیازمند را گرفته است و مصدها میلیون افغانی قرضه های اسلامی را به کوپراتیف ها اطاعت نموده است. از نظر شما در این ولایت چه نوع تغییراتی رونما گردیده است؟

آقای ننگ: طوریکه ما میدانیم بامیان یکی از ولایات مرکزی می باشد که بخش اقتصادی آن رشد و توسعه نیافرته است و کچالو عمده ترین محصول زراعی این ولایت به شمار می رود.

پرمختگ: تا جایی که ما در مورد فعالیت های صندوق معلومات داریم فهمیده میشود که قبلاً رهبری این صندوق به عهده روسای خارجی بود که دستاوردهای ملموسی نداشتند. مدتی است که یک جوان افغان رهبری صندوق را به عهده گرفته و پیشرفت ها و دستاوردهای مثبتی هم در قبال داشته که تیاتر آن به نفع کشور و شهروندان اند. راز آن در چه نهفته است؟

آقای ننگ: ما از همکاران خارجی خود تشکری می کنیم که به افغانستان آمد و در بخش های مربوطه با تخصص خاص با ما همکاری می نمایند؛ اما افغان هاکه افراد همین جامعه اند بیشتر میتوانند درک نمایند تا چه نوع خدمات برای مردم مؤثث واقع می گردد. در گذشته زمانی که رئیس صندوق اکشاف زراعت خارجی بود، دستاوردهای این صندوق در قسمت اعطای قروض و جمع آوری مجدد آن خیلی کند بود و صرف به شرکت های بزرگ خدمات قرضه دهی ارائه میگردید. بر علاوه، در شرایط سخت کرونا، زمانیکه اکثر ارگان های دولتی و خصوصی تحت شرایط شدید قرنطینه قرار داشتند، از آنچاییکه من آگاهی دارم، اکثیرت کارمندان صندوق با وجود ابتلاء به بیماری مهلک کرونا باز هم به کارخویش ادامه داده و لحظه ای از خدمت رسانی به مردم افغانستان دریغ نورزیدند و هم زمان با آن توانستند چندین جلسه کمینه اعتبارات را دایر نمایند تا قرضه ها منظور و به مقاضیان توزیع گردند. این خود نشان دهنده رهبری موفق یک جوان افغان و تیم پر تلاش صندوق می باشد که واقعاً خدمات شان قابل قدر است.

پرمختگ: جهت بهبود و شکوفایی هرچه بهتر سکتور زراعت، صندوق چه برنامه هایی برای آینده در نظر دارد؟

آقای ننگ: آرزومندم که صندوق بتواند از طریق خدمات قرضه دهی در تمام ولایات دهاقین را تحت پوشش قرار دهد. با این کار نه تنها پول صندوق هدر نمی رود بلکه به دهاقین کمک مالی صورت میگیرد. در شرایط فعلی، افغانستان نمیتواند بانک اکشاف زراعتی ایجاد نماید. بناءً صندوق اکشاف زراعت جایگین خوبی برای بانک زراعتی جهت فراهم نمودن قرضه های زراعتی به سکتور زراعت در افغانستان می باشد.

پرمختگ: از اینکه صندوق دارای دفاتری به سطح زون میباشد، آیا در نظر دارید تا فعالیت های آنها به سطح ولایات هم گسترش یابد؟

پرمختگ: دهاقین چطور میتوانند استفاده اعظمی را از قرضه های صندوق داشته و تجارت زراعتی خویش را پیش ببرند؟

د شرکتونو حقوقی بنې

لیکونکی: احمد ضیا،

- مهال، د سوداګرۍ موهه، د شریکانو دېر نه دېر شمېر او داسې نور یادېږي چې دغه مالومات بايد د دولت سره ثبت شي.
- به نظام لیک کې غفه قوانین یادېږي، د کوم په بنسټ چې شرکت خبلي چارې ترسه کوي لکه د مدیره هیئت تاکل او داسې نور...
- قوانین د شرکت لوړوالي په خرنکوالي توپر لري. د نظام لیک قوانین کېدې شي د شریکانو لخوا وخت په وخت بدله شو یا لېرو دېر شي.
- سترو سهامي شرکتونوکی مدیران او شریکان يا خاوندان بېلې بېلې دلي وئي.
- شریکان مدیره هیئت تاکي چې هغه ببا مدیران د شرکت د چارو د پرمختګ لیاره کماړي.
- د شرکت مالکت په اسانی سره اوږدېلې شي او د شرکت پاښت محدود نه وي.
- پورونه په خپل نوم اخښتني شي او شریکان د سهم په اندازه مسؤول دې.
- شرکت کولی شي د برخو په پلورولو پانکه تراسه کړي.
- شرکتونه کېدې شي دېر شریکان ولري لکه د AT & شرکت چې، میلیونه شریکان لري ۳،۸ او ۲،۸ بیلیونه برخو په پلورلې دې.
- منځي تکي په دا دې جي دوه خلی بايد مالیه ادا کړي، یو خلی دلونکي خبله برخه تراسه کړي. هرې برخه لونکي خبله برخه تراسه کړي.
- د سهامي شرکتونو اړوند قوانین یو هې بواسد له بل سره توپر لري، خود مسؤولت محدود والي او د عامه مالکت اړخونه په برخای پاڼي دې.
- دا پول شرکتونه Limited, Public Limited Company, Joint Stock Company نومېږي.

۵. محدود المسوؤلیت شرکتونه (Limited Companies)

- هغه دي چې پانګه په برخو نه وېشل کېږي او د پانکووالو مسوؤلیت پر تر متعدد پانګو پورې محدوده وي او هدارنګه په محدود المسوؤلیت شرکت کې د شریکانو شمېر دوه او دېر پې پنځوس تنه دي او پانګه په باېد تر سلو زرو افغانبو لړه نه وي.
- شرکت د یو یا خو مدیرانو له خوا چې د شریکانو له خوا وي له بهره تاکل او اداره کېږي.
- د یو شرکت په افلاس یا مربې سره شرکت له منځه نه خي. د دوو شریکانو په صورت کې نوي شرکت د متوفی خای نیسي.

- د محدود المسوؤلیت لرونکي شریکانو ونده کېدې شي، د شرکت د له منځه تللو برته وارول شي، خود نوي شرک پیداکول چې یاده ونده واخلي، ستونزمنه وي.
- د داسې شرکتونو منفي تکي عبارت دي له: نامحدود مسوؤلیت، د شرکت محدود پاښت او د ملکت د اړولو د پروسې پېچلتوب چې د شرکت پر ودی او پرمختګ منفي اغېز لري او مخه پې نهې.

۳. کډ تضامني شرکتونه (Special Partnerships)

- هغه شرکت چې تر تاکلي سرليک لاندي د سوداګرۍ د ترسراوي په موخه جوېږي او د شرکت د پورې پورې په وړاندې د هغه د یو یا خو تنو شریکانو مسوؤلیت نامحدود او د یو یا خو شریکانو مسوؤلیت پې په یو تاکلي پانګه کې محدود وي، دا شرکت ګډ (مختلط) تضامني شرکت بلل کېږي.
- په کډو تضامني شرکتونو کې د تضامني شرکت خانګرۍ احکام معتبر دي.
- محدود المسوؤلیت شریکان د شرکت د چارو د اداري اوک نلري.
- داداره کونکود اوک خڅه په وتلو معاملاتو کې رايه ورکولی شي.

۴. سهامي شرکتونه (Corporations)

- سهامي شرکت د هغه شرکت نوم دي، چې تر یو تاکلي سرليک لاندي د سوداګرېزو معاملو دباره جور شوی او د هر شرکت د مسوؤلیت اندازه د هغه د برخې په اندازه پوري محدوده وي.

- په سهامي شرکت په حققت کې پو خانه حقوقی شخص دي، چې له خپلو مالکینو جلا او د یو ه حقیقی شخص په خبر زیات حقوق، دندې او امتیازات لري.
- کولي شي پېپسي پور کېږي، یو ملکت رانیسي، هم مدعی او هم مدعی عليه شي، کولي شي په ترونونو کې دننه شي.
- په سهامي شرکت کې شرک کولي شي، بل سهامي شرکت کې سهم تراسه کړي.
- د سهامي شرکتونو د چارو د پورې د نورو شرکتونو په برتلې پېچلې ده او د ثباتولو وخت کې بايد اجازه لیک او نظام لیک ترتیب کېږي.
- اجازه لیک کې د شرکت نوم، د شرکت د پاښت

سوداګرېز شرکتونه: رسمي کاروبار او یا سوداګرېز شرکتونه د خو کسانو ګډون دي، چې په یوه یا خو موضوعاتونو کې د سوداګرېزو معاملاتو د ترسراوي په موخه رامخته کېږي.
دلته موږ پنجه دله د سوداګرېزو شرکتونو حقوقی بې تر بحث لاندې نیسو، چې عبارت د افرادي، تضامني، ګډ تضامني، سهامي او محدود المسوؤلیت خڅه دي چې هر یو خانه ګټي او زیانونه لري.

۱. افرادي سوداګري (Sole Proprietorship)

افرادي سوداګري هغه ده چې خښتن پي یوازې یو تن وي، د نورو تشبثاتو په پرتلې دېره ساده وي او په پوره آسان سره پېلېږي.

- د تشبث خښتن توله کته تولوي خو نامحدوده مسوؤلیت لري.
- د شخصي او سوداګرې عابد د شخصي عابد به توګه د مالي ورگرې.
- د سوداګرۍ پاښت پي د خښتن تر عمره ترپل دي.
- د شرکت پانګه نوي فرصتونه نه شي تر لاسه کولي.
- د سوداګرۍ مالکت پي ستونزمن وي، خڅه چې توګه سوداګرۍ بايد وپلورل شي.

۲. تضامني شرکتونه (Partnerships)

تضامني شرکتونه د افرادي به شان وي، خو پدې دول شرکت کې دوه باله دوو دېر خښتنان وي او همدارنګه تول شریکان نامحدوده مسوؤلیت لري، کته او زیان سره وېشل کېږي او د شرکت د تکلاري پر بنسټ کته او زیان د دوي ترمنځ وېشل کېږي.

- تکلاره کېدې شي نالیکلې وي او یا هم په لیکلې بهن وي.
- شریکان نامحدود مسوؤلیت لري او د یوه شرکت د مرني سره سم او یا که یو شرکت د خرڅلاؤ نیټ ولري، پدې وخت کې شرکت له منځه خي.
- پول عابد د شخصي عابد په توګه د مالي ور ګرځي او د شرکت پانګه د شریکانو تر پانګه محدوده وي.
- مالکت په آسانه توګه نه اړول کېږي، خڅه د داسې کولو لپاره بايد نوي شرکت جور شي.

تبلي بوتي/نباتات

افغانستان د نړۍ د بې ورزو هېوادونو له دلي دي، چې کرنیز پرمختګ کې يو پرمختالی کرنیز هېواد پېښدل شوی او کرنه يې په لومړي قطار کې خای لري. سیندونه يې روان دي، خود کرنې لپاره خه چې د خپللو لپاره هم د اړتیا ور او به نلري، زموږ کرنیزی څمکي ډېرى للمي دي، ډېرى کرنیزی څمکي د څمکي لاندی او بوا خخه په ګته اڅښتني لکه کاربزونو، کوهيانو او ارتونو له لاري او به کېږي، چې دی وروستبو کې دا او به کمې خه چې خینو خاینو کې پوره وچې شوي هم دي، هېواد کې خه د پاسه خلور لسيزو جګرو د او بوا سرچيني هم د کمبشت سره مخ کړي دي، نو پکار ده چې د کرنې پراختیا په موخه کار وکرو او هغه بوتي وکرو، چې ګته يې دېره او د او بوا لګښت يې کم وي او باید هېوادوالو ته وپېښدل شي.

الحاج دېپلوم انجینېر سید رقیب شاه هاشمي

لمر ګلی (Sunflower)

علمی نوم پی Helianthus Annuus (Helianthuse Annus) دی، د کورنی پوری اړه لري. نزدي د لمر ګلی ۶۷ کرنیزی دولونه پېژندل شوي دي او برسره پرکرنیزو دولونو دېر شمېر د خوکلو زینې بوتو (Ornamental) او هرزو وښو په شکل هم شتون لري. لمر ګلی یو کلن بوقی دي، د ساقی لوروالي پی تر ۲.۵ مترو پوری رسپېري. لمر ګلی د تېل لرونکو مهمو بوتو له دلي دي او په نږي کي پی د تېل لرونکو بوتو ۸۰ سلنہ سيمه نیولی ۵. د لمر ګلی تخم کي له ۵۰-۵۲ سلنی تېل شتون لري. د تېل ويستلو خخه وروسته تري تر ۴۰ سلنہ زباته کنجاره په لاس راغي. د لمر ګلی کنجاره ۳۰-۳۵ سلنی پوری پروتئيني مواد، ۱۰ سلنہ غوري او تر ۲۰ سلنہ پوری کاربوباهابدريت لري. د لمر ګلی غوري په خوروکي خوندوري.

د لمر ګلی دندنه، پانی او ګل په اساني سره سایلچ کېږي چې دېر کاربوباهابدريت لري، همدارنکه دا سایلچ په دېر کچه پروتئين او کاروتين لري، د لمر ګلی دندې د سوخت او کاروی، ايري پی تر ۳۵ سلنہ پوری پوټاشيم اکسابید لري او د پوټاشيم د کاروپی لپاره چې د پوټاشيم لرونکي کيمياوي سري د برابرولو د اړتیا ور ماده ده.

لمر ګلی د مچېو ساتني په پراختیا کي هم دېر اړزښت لري. د هبواد په سویلي او ختيغو ولايتونوکي د غورود تولید لپاره کړل کېږي چې یو جريې څمکي خخه ۶۰۰-۵۰۰ کيلو ګرامه د لمر ګلی د تخم دانې لاس ته راغي.

نغر (Flax)

علمی نوم پی Linum usitatissimum (Linaceae) او د کورنی پوری اړه لري. د صنعتي بوتو له دلي خخه یو کلن بوقی دي چې تخم پی ۴-۴۸ سلنہ پوری غور لري. له غوبیو خخه په کيمياوي صنایعو، د خرمې په صنعت کي، د اوبدلو په صنعت، د صابون جورولو او کاغذ جورولو په صنایعو کار اڅښتل.

د زغرو کنجاره په منځني دول ۳۳ سلنہ پروتون ۸,۷ سلنہ شحم، ۳-۶ سلنہ کاربوباهابدريت او ۸,۷ سلنہ سالولوز لري. د زغرو کنجاري خخه د شيدو او غوشينو غواکانو د تغذۍ لپاره کاره اڅښتل کېږي. د زغرو د مېډه وښو خخه د پسونو د تغذۍ لپاره کهه اڅښتل کېږي. د زغر بوټي د هبواد په سویلي ولايتونوکي د غوريو د لاسته راورو لپاره کړل کېږي.

مالوج (Cotton)

مالوج (پنهه) د کل لرونکو بوتو له دلي ده، چې د Gossypium په کورنی او د Gossypium په جنس پوری اړه لري. دا بوقی عمودي نيله لري، د هغې د ساق (دندي) لوروالي د ۱۶۰-۱۷۰ سانچي مترو او په هغو خاپيونو کي چې معتمد (ترم) ژئي لري، تر پنځو مترو پوري رسپېري.

د مالوج تولید په هبواد کي :

د پنې بوقی د صنعتي بوتو له دلي هغه بوقی دی چې په ګرموم سيمو کي شه حاصل ورکوي او ليو او بوي ته اړتیا لري، چې د مالوجو خخه د توکرانو جورولوکي، د پنهه داني خخه تېل او کنجاري لپاره، پانی پي د خارویو خوارک او د پنې بوقی د سوخت او کاغذ جورولو لپاره پکار ورل کېږي.

د پنې وټيز (اقتصادي) ارزښت:

د پنې کرنه او تولید نه یو اخي د کرفني د خصوصي سكتور پياورتیا او د هبوادونو د اقتصاد له پلهه ارزښت لري، بلکې په تولید، پروسس او صنعت کي د زیاتي بشري قوي په کار اچول کبدولو لامل کېږي، په تېره بیا په وروسته پانی هبوادونوکي چې ساینس او تکنالوژۍ دير پرمنځتگ

نه دي کري او د کرنیزو ماشین الاتو خخه د ګتني اخښتني دود نه لري. افغانستان کي پنهه د مهمو محصولاتو خخه ده چې د بهريني اسعارو د لاسته راورو لپاره له چې موي او قره قل خرمنو خخه وروسته به درېيمه درجه کي خاي نېسي. د نړۍ د نوره هبوادونو په پرته افغانستان کي د پنې کر کم دی چې د هغې پو اصلی لامل د عمری تکنالوژۍ نشتولو ده. افغانستان کي له پخوا زمانو راهيسي دوه دوله پنهه کړل دود لري چې حاصلات پي کورنی اړتیاوې پوره کوي او عبارت د کوكې او چکنو خخه ده. پورتني دولونه د هبواد په سوېلي سيمو لهکه: پروان، فراه او د هبواد خنيخو او نوره سيمو کي کړل کېږي.

هبواد کي د پنې خياني مهم دولونه عبارت دي له ۴A-۴۲ Acala، ۱۵۲۷C، Acala-۴۲ Acal، ۱۵۲۷C، Acal، ۹۲ نايمين له هند، ويرامين له ايران، ۱۰۹ Cim، ۱۳۸-F ده تاشكند او ازېڪستان خخه دي، چې د افغانستان د شرابطي سره د توفيق وروسته کړل شوېدي. له غوبیو پرته له پنې خخه صابون، کليسین او ګریس هم لاس ته راغي. د کاغذ په صنعت کي هم په دېره لوره کچه کارول کېږي.

د هبواد ۵۰ سلنہ پنهه د سوېلي ولايتونو لکه بغلان، تخار او بلخ خخه داس ته راخې، په هر هكتار خمکه پي له دوه تنو خخه زيات حاصل لري.

تولید، د مصنوعی توکو، رنگونو او پلاستیک جورولو کی کارول کبیری او کاسین ماده هم ورخخه په لاس راخي.

د سائینبو تر تولو دبر حاصل هسپانیه کی (۲.۵۲) تنه، ایتالیا کی (۲.۵۱) تنه، کانادا کی (۲.۲۷) تنه او ارجنتین کی (۲.۳۱) تنه له يو هكتار خمکی خخه راپور ورکر شوي دي.

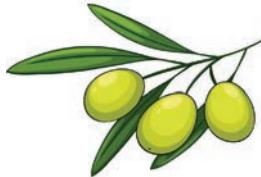
افغانستان کی هم د سائینبو کر دود مندلی او د پروتیني موادو بنه سرچينه جوروی. افغانستان د جغرافيوي موقعیت له پلوه د سائینبو د کر لپاره وردي. د خو کالو راپدېخوا افغانان له سائین بوئي سره آشنا شوي دي.

٤ مصور (Safflower)

علمی نوم بي (*Carthamus tinctorius*) دی، د غوريو داستحصال په خاطر کرل کبیری، خوارکي او صعني ارزیست لري. د بهه او باکفيته فصل داني پي ۲۹-۳۲ سلننه بوري غوري لري. د مصور پي پوتکي دانو خخه د خوارک غور او د بونکو لرونکو دانو خخه پي د تبلو او تختنيکي غوريو ليناليو د استحصال په منظور کتهه اخپستل کبیري. مصور د چوپي په مقابله کي مقاوم دی، تو هغه د ببدي، سايچ او شنوخوارکو په منظور په هنو للمي خمکو کي چي د منځني حد اوږيدنونه لري او نيمه دښتي سېمي دی، کرل کبیري.

٥ زيتون (Olive)

د زيتون ونه په تودو سيمو کي چي د مدیترانه اقلیم ولري شني لاسته راړونې لري. هبواډ کي پي خنګونه او باعونه د ننګرهار او کونړ ولاړونو کي ليلد کبیري. د هغه لور اقتصادي، طي او صعني ارزیست له مخې چي دغه بوق پي لري د هبواډ په لومري او دويم پنځه کلن پلان کي ۱۳۴۰-۱۳۴۵ هـ ش او) او (۱۳۴۱-۱۳۴۵ هـ ش) پوري د زيتونو د باغونو کول د ننګرهار د ناوي د پراختي په پروژه کي شامل شول چې خلور لوی میکانیزه فارمونه هم په سيمه کي وکل شوو او وروسته بيا په ۱۳۶۴ کال کي د هدې سيمه کي د زيتونو د پروسس، اجاري او غوريو ايسټلو پوه مجھه فابريکه پرانسيستل شوو او په کار پي پيل وکړ. د زيتونو باعونه چې په تدریج سره د حاصل ورکولو مرحلې ته رسپري د هغه ميوه راتولو وي او دغه فابريکي ته لېډول کبیري.

د زيتون بوق د قول ژوند په دوران کي پېږي پالني ته اړیا لري لکه د خانګو پېړکول، خمکه نرمول په خیل وخت دوا پېږي شيندل، او به خور او کمباوي سره ورکول. کله چي د زيتونو داني به ونه کي بوره اندازی ته رسپري، نو شينوالی کي خپي پي د اجار جورولو لپاره فابريک ته ورل کبیري، خو خپي نور پي په خانګرکي دول د غوريو لپاره سائل کبیري. د غوريو د تر لاسه کولو لپاره د زيتونو داني په ونه کي تر هغه پېښو دل کبیري، چي داني په پوره توکه تورې شي، بيا بر لاس د وې خخه راتولپوري او په خانګو کړې پتوکو کي فابريکي ته لېډول کبیري. د زيتونو فابريکه کي د بلابلو محلولونو تېږدو خخه وروسته د عصري او مدرنو ماشينونو له لاري د فې او مسلکي پرسونل د خانګرکي پاملربې په واسطه تري غوري ويستل کبیري. دغه غوري ۱۰۰ سلننه خالص طبیعی او خوارکي ارزیست لري.

٦ شرشم (Mustard)

شرشم يو دې پخوانی تېلي يو کلن بوئي دې چې لوروالي پي له ۶۰-۹۰ سانتي مترو پوري رسپري. د شرشم داني ۴۰ سلننه تبل لري. د شرشم د تبلو خخه په پخلي او تختنيکي کي، د فولاد جورولو په صنعت کي د فولاد د مکدر کولو لپاره او د صابون او رېړي په تولید کي تري کار اخپستل کبیري. د شرشم د چې ۳۵ سلننه پروتیني مواد لري چې د جواناتو د خورو لپاره په کار ورل کبیري. شرشم د شاتو بنه تولیدونکي بوئي دی. د شرشم د خوم د نيمه مضرو تېلو زيات مقدار لري.

٧ سائين (Soybean)

علمی نوم بي (*Glycine max*) دی، د نړۍ له دېرو مشهورو حبوباتو خخه دی، د خپل هر اړخیز ارزیست له آمله هر کال په توله نړۍ کي د ۵۶ میليون هكتارو خخه په زیاډه خمکه کول کبیري. د دې بوئي اصلی تولید د هغې داني د چې ۳۵-۴۵ د ۱۷-۲۶ سلننه پوري پروتین او د سلنه پوري غوري لري، چې د پروتینو او نباتي غوريو مهمه سرچينه جوروی.

د سائینبو خامو دانو خخه د سابو په توګه ګتهه اخپستل کبیري او کله کله هم د سلاد په دول خورل کبیري. د بخو دانو خخه پي دول دول خواره تيارولي شو، په صنعت کي ورخخه شیدي، کوج، پېړ، چکه او غوري د لاس راړي. د خوارکي توکو په دول برسپره د سائینبو داني د صنعت د بېلابلو د ګردونو لپاره بنه توکي جوروی.

د سائینبو له غوريو خخه په عطر، د نوکانو د رنګ، سېپس، ګلیسرین، صابون او شمعي جورولو کي کار اخپستل کبیري. د *Lecithin* ماده چې په فرعی توګه د غوريو په خواکي په لاس راخي د زيات ارزیست درلودونکي ده. د دې مادي خخه د خوارکي توکو د توکل په صنعت کي د سینکار توکو او درملو په جورولو کښې د بهه ثبت کونکي او محلل په توګه ګتهه اخپستل کبیري.

د سائینبو کنجاره چې د غوريو د تولید خخه وروسته لاس ته راخي هم خو اړخیزه کارول کبیري. د نېړي پروتیني محتوا د لړو له کبله د خوارکي توکو خامي مادې په توګه ورخخه کار اخپستل کبیري او اهلي خار gio د خوارکي لپاره ورخخه کتهه اخلي. د سائینبو کنجاره د کېمایو سري په

د سوداګریز پلان برخې:

مشقق الرحمن محمودی

اوسمني ازاد بازار کي د رقابت او سیالی کولو لپاره اړينه ده، چې هر منشبې او سوداګر کاروباري فرصت او وخت وېټنې او د هغه د لاسته راولو لپاره هر اړخیزه اندونه، طرحی او پلانونه ترتیب کړي، نو اړينه ده چې سوداګرېز فرصت په دقیق ډول وېټنډل شي او د تحلیل او ارزونې خڅه وروسته یې د عملی کولو لپاره هڅه وشي.

غوره منشبې او سوداګر ته د فرصت پېټنډنې خڅه وروسته لازمه ده چې د هغې د لاسته راولو لپاره په اړینو مالي او بشري سرجينو فکر او په نه توکه یې ارزونه وکړي، د مالي او بشري سرجينو ترڅنګ د تولیداتي توکو او چوپړیتاو لپاره په بازار موندنه هم فکر وکړي، خېښي وخت د نوو سوداګرېزو چارو د پرمنځ لپاره یواځي د شرکت پانګه بسنه نه کوي او د اړتیا وړ پانګي د لاسته راولو لپاره بېلاړلې مالي بنستونو ته باید مراجعه وشي، د مالي سرجينو د لاسته راولو لپاره باید مالي بنستونو ته قناعت ورکړل شي او د نوی پانګي اچونې په اړه باید تفصيلي، نشریې او قناعت ورکونکي، مالومات ورکړل شي، ترڅو پور ورکونکي، پانګوال او سوداګر په بشپړه توګه چمتو شي چې په اړوندې برخې کې پانګه اچونه وکړي.

نو پدې بنست اړينه ده چې منشبې او سوداګر د اړتیا وړ سرجينو د لاسته راولو لپاره او همدارنګه د هغې خڅه په راتونکي کې د گتې د اړينه او تمویل کوونکو ته د قناعت په موڅه اړينه ده چې سوداګرېز پلان جور کړي، ترڅو د پانګونې یاد شرکت د پرمنځ، مالي او اقتصادي لاسته راونزو لپاره خرګند او ګام په ګام لارشونې وراندي کړي.

کوکه و اخپستل شی، ترخد توکو، چوپتیاو او
تولیدات اووند مالومات او بیعام په سمه توکه ور
رسول شی او د بازار مومند د خیرتیاوند خبراوی
موده او وخت او دینه نور اووند موضوعات
هم به همدی برخه کی شاملبری.

۳. مدیریتی او اداری پلان:

مدیریت او اداره د سوداگری او کاروبار پرمختگ
کی خوار اپین رول لری، سوداگریز پرمختگ او
بریلاینوب د کارکونکو د منظمی اداری او مالی
مدیریت بوری تولی دی. دی برخه کی ارینه ۵۵، چی
پنی یادونه وشی، چی کاروبار د چا به لاس پرمخ ورل
کپری، که کاروبار اندفرا迪 مشتبث له لاری پر مخ
ورول کپری، باید خلبی ورتیاوی به ارونده برخه کی
په گونته کری او همدارنگه دا هم با پدید یاد شی، چی
په ارونده برخه کی خه دول مرستی نه ارتیا لری.

کہ چیری د کاروبار جو بینت یا بنہ د شراکت پر
بننست وی، نو باپد اروند مالومات شریک شي
و د تاکل شوبو شریکوالو د چاروا او د کاروبار
برمختک کی د دوی وندے، کاري تجربه، پخوانی
دندي، مسوئیتونه، ظرفیت او پوهی اروند استناد او
مالومات خائی پر خائی شي.

د مدیریتی او اداری پلán په جوړیت کي باپد لاندې
پونښتو ته خواو ورکړل شي: پخواوی کاروباری
نجربی تک کومه بربیده دي برخه کې مرسته کولی
شي؟ پايدی اړه د کمزوری تکي کوم دي او خزنه کې
پې مجرګولی شو؟ د شرکت مدیریت او رهبری کې
پايدل خوک خای ولري، د دوي دنډي او مسوولیتونه
څخه دي؟ د مدیریت او اداري د قوت او کمزوري
کې کوم دي؟ او په کومه کچه تنهخواکان او نور
امیازات باپد ورکړل شي او د اسې نورو پونښتو ته
باپد خواو ورکړل شي.

۴۔ مالی پلان:

غوره مالي مدريت د شركت د کي او عاپد
ایرانیاتولی الامل کرخی، هر متثبت او سوداگر
پدی هخکه کي دی، جي مالي سرچجن په بنه توکه
نمیمتضمی او روشخه له تولو پدره کتهه بورته کري.
په بونو متثبت او سوداگر ته ارينه ده چې د غوره مالي
مدريت لياره پاليسی جوره او د هفي په پلي کولو
کي کوتولي اجرات وکري، د مالي پلان دی برخه کي
د نتمول او مالي حسابونو اوندن، لاندي تکي بايد په
پام کي ولرو: د کاروبار د پيل لپاره تول قال خومره
پانکه اچونی ته اريتا ده؟ خه پول او خرنکه بايد
کارولون شي؟ خومره پور ته اريتا ليلد کېري
و همدارنگه د پور شوپيو پيسو بيا ورکه بايد کله
و خوش پول ترسره شي؟ د راتلوني کال لالپاره بايد په
کومه کجه توليدات ولو او همدارنگه که کومه
کجه بايد د تولیدات توکو او چوپيرتاخ خرڅلوا
دوشي، ترڅود شركت لګښتونه جبران او ګټه
لارهه کړو؟

د مالی پلان دی برخه کی با بد تول اروند مالی استناد
و د تبرو کلونو ببلانسوونه، حسابونه او د اوتیا پر
مهال د راتلونکی کلونو لپاره فرضی ببلانسوونه او
مالی حسابونه ترتیب او بشودل کپیری، که چپری
کاروبار بچخوانی وي، نو با بد تبرو خو کلونو مالیاتی
ظهارنماي او اروند مالی حسابونه هم بشودل شي
و همدارنگه د شرکت د عابد کپیری، لکبشننو او
خرڅلاؤ ارونده وړاندوينه او احتمالي ازروني هم
 بشودل شي.

مرکتونو د تولیداتو او چوپیتیاو سره په خه کې دي
داسی نور مالومات؟ ترخو د پېرودونکو د خوشبی
بازار کې د سیالی کولو جوګه شي.

سوناگریز خای (موقعیت):

بوداگریز خای تاکنه د کاروبار په بربا او ناکام
ب نسینتی اوز او رغنده و ندنه لري. دي برخه کي با بد
دونه و شې چې د تولیداتو خرڅلاؤ لپاره خه دول
باپریال، سمبی او دوانی ته ارتی ده چې پیرودونکي
رته لاس رسی ولري او همدارنګه کوم دول
انسپورت او اړوندي آسانټیاوی دي په پام کي دي
نیوں شی؟

د بازار موندنی یلان:

رودونکو ته د توکو او چوپتیاو د کارونی ارونده
انگرتیاو او مالوماتو د پیزندنی لپاره اینه ۵۵،
ب د بازار موندنه پلان جور شی، کوم چی د توکو
خرشلا او د کاروبار پرمختک کی بنسیزنه و نده
ی. لومری بابد پیرودونکی په خیر سره د عمر،
نسنیست، عابد، د پوهی کچی، استونگنخای او
رو خانگرتیاو پر بنسټ و پیژنل شی او وروسته
ول هفنه پیرودونکی به نهیه شی، چی د تولیداتو
چوپتیاو پلور کی تری تر دپه حده ساتل
هیري. د بازار موندنی بلان د جورو لو پر مهال خینې
کی بابد پام کی ونیول شی لکه، د لکبندنی توکی او
پیروپتیاو د پیرودونکو پیزندنه، د پیزندنکو علاقه،
سلیمه او غوبشتني، د توکو او چوپتیاو خڅه د کټي
خپشتني پر مهال د پیرودونکو او لکبنت کونکو
لیلی او قمی او د دی ترخنک د پلان دې برخه کې
ندنی پوښتنو ته هم بابد خواب ورکل شی.

زار کی شتہ سیالی اور رقابتونہ:

بازار موندی د پلان جو پونی بارخه کی باید بازار
د شته توکو اوچوپتیاو په اید برخاه او دقیقه
مننه او پلتهنه و شی، ترخو روپنانه شي چې د
ونده توکو د خرڅالو لپاره بازار کې رقابت کونوکي
متون لري؟ د سیالی کونوکو کاروبار کوم حالت
چخای لري او دي ته ورته نور اپن مالومات لکه
توکو اوچوپتیاو توپر د سیالی کونوکو د توکو
چوپتیاو سره او همدارنګه بازار خخه رقابت او
سیالی کونوکو اړوند اپن مالومات راټول شي او د
غوغوي د کمزوری او قوت تکي به ګوته شي.

منظمي اور خ

بیو متشیش او سوداگر ته اپینه ده چې د غوره ملي
مددیریت لپاره پالیسی جوره او د هنې په پلی کولو
کې کوقنی اجرات وکړي، د ملي پلان دي برخه کې
د تمویل او ملي حسابونو اړوند، لاندې تکي بايد په
پام کې ولوړو: د کاروبار د بېل لیاره قول قال خومره
پانکه وکارول شی؟ خومره پور ته اپینا لیدل کېږي
و همداړنګه د ډور شویبو پیسو بیا ورکړه بايد کله
وڅه دول ترسره شي؟ د راتلونکي کال لیاره بايد په
کومه کجه تولیدات ولوړ او همداړنګه به کومه
کجه بايد د تولیداتی توکو او جو پیتاو خرڅلاو
وشي، ترڅو د شرکت لکبشنونه جړان او ګټه
لناسه کړو؟

د مالی پلان دی برخه کی با بد تول اروند مالی استناد
و د تبرو کلونو ببلانسوونه، حسابونه او د اوتیا پر
مهال د راتلونکی کلونو لپاره فرضی ببلانسوونه او
مالی حسابونه ترتیب او بشودل کپیری، که چپری
کاروبار بچخوانی وي، نو با بد تبرو خو کلونو مالیاتی
ظهارنماي او اروند مالی حسابونه هم بشودل شي
و همدارنگه د شرکت د عابد کپیری، لکبشننو او
خرڅلاؤ ارونده وړاندوينه او احتمالي ازروني هم
 بشودل شي.

سوداگریز پلان

تولو هغو اسنادو تولکه ده چې د سوداګریز نستس یا شرکت د مدیریت له خوا تربیبېری، چې درستی سره بې سوداګریزې کړئ او مالی موخي د لريدي راتلونکي لپاره لنديز کوي او دا هم روښانه کويکوي چې په خه دول دا موخي او کړئ ترسره شي. سنه سوداګریز پلان کولی شي چې رامنځ ته شوې ظروونه او طرحی او ارزوي او په شنه توګه بې عملی کړئ، ترڅو خړکنډ شي چې اړوندنه توکوته بازارلکې اقلاقاضا او غوبېتنه شته او که نشته، نو آیا د دې پوکو د تولید لپاره پوره با ظرفیته بشري خواک رورو؟ خومړه مالی سچینبوهه اړتیا ده؟ او داسي ووري مسئلي ...

سوداگری که، سوداگری پلانو د عملیاتی پلان په
ووکه د سوداگری پرمختنگ او د عابداتو په زیانوالی
کې مەم رول لري، چې يه مرسته پي كېدى شي
سوداگریزى طرحي او آندونو د نورو سره شىرىپى او
طرح او آندونو د عملی كولو او تمويل لپاره ترى
ئىتە واخسېتل شى.

سوداگریز پلان برخی

سوداگریز پلان جو روپت په تولیزه توګه په خلورو رخو ويشل کېږي.

- د کاروبار اپوند مالومات • د بازار موندې پلان
  - عملیاتی پلان • مالي پلان

۱۰. د کاروبار اپوند مالومات

بی رخه کی د شرکت یا سوداگریز بنست د کاروبار
دول اروند په تفصیل او تشریح سریره د شرکت
بنست اروند مالومات لیکل کپری، چې په دریوو
نستیزو و برخو وبشل کپری.

- د بنست یا شرکت اپوند تفصیل او توضیح
د تولیدات او چوپتیاو خرنگوالی • سوداگریز
خای

بُنست یا شرکت اروند تفصیل

بی پرخه کی اپینے دھچی پہ خرگند دول د شرکت
بننسټ دول (شرکت، محدودالمسؤلیت،
د شرکت یا بننسټ د کرنو دول
ساختمانی، خدماتی او تولیدی...)، د شرکت
چوپریتاو او تولیداتو اورنڈ مالوامات، یا اوئی
پ کاری و رچی، کاری وخت او دی ته ورنہ نور
اللوالومات یاد شي. باید به یاد ولرو چې د کاروبار
د پوششیں یانه ما
مولواماتو پرخی خدھ د پوششیں یانه ما
کوڅوښت هم شتون لري، چې د شرکت نوم، لوګو،
اړیکو شمېږي، بېپنځایلک، ویسایټونه او د
نکت یته به که باید هشی، ۵۹.

تولیداتو او حوب تباو خنگوالی

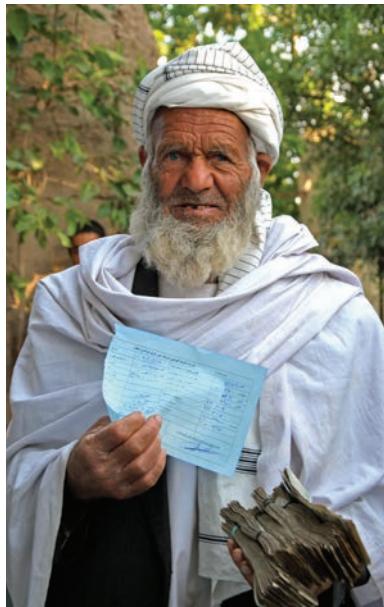
سوادگیری پلان دی پرخه کی باید کوششین و شی
پی شرکت د خپلو تولیدات او چوپریتاو د گونه به
ره خرگند مالومات شیرک کری، د بیلکی به توکه
نیزکت کوم دول چوپریتاوی او تولیدات و زاندی
کوئی؟ پرودونک خه دول کولی شی، چی د دی
تولیدات او چوپریتاو خخه کهنه پوره کری؟ بازار کی
کوم دول تولیدات او چوپریتاو ته اپیتا لیدل کری
و د شرکت د تولیدات او چوپریتاو توبیر د نورو

رسمی پورونه د بزگرانو عواید لوړوي او د کرنې د پراختیا لامل ګرجي

پوهنمل مسعود موحد | د ننګرهار پوهنتون د کرښز اقتصاد څانګۍ استاد

د صنعت سکتور دموده پرمختلې نه دي، چې په لوی شمیر خلک جذب کړي، خکه نو د غربت او په وزلى کچه لوړپوري.

پې شول، چې پابله کې د کرنې د سکتور په خینو برخو کې د پام ور پرمختګ رامنځته شو. د هېواد ختیجې سیمه کې په خانګوی دول ننګرهار ولایت کې د سبزیجاتو تولید دېر شو، د هېواد په خینو نورو ولاپتوو کې د بن ساتني توکو پراختیا ومودله، هرات کې د زعفرانو تولید ترویج شو، یامیانو کې د الګانو د تولید کچه لوړ شو. همدارنګه د چرګانو او د مالداري نورو محصولاتو برخه کې د پام ور زیاتوالی رامنځته شو.

له بدہ مرغه اوسم هم زموږ د کرنې سکتور د وروسته باڼي او عنعنوي کرنې پنوم پېښدله کېږي. د ډوی توپی خمکی حاصل د نوزو هېوادونو په پړتله دېر لوړ دي. بزگران او مال لرونکي مو د کرښزو توکو د پالور برخه کې دېږي ستونزې لري. د کرنې او مالداري خخه عواید دېر لوړ لاسته راخې، چې بزگران او مال لرونکي مو نشي کولی، خپل ژوند پېږي په سم دول وړاندې بوځي او پېسې سېما کړي. زموږ بزگران او خاروی په توله کې د تولیدي عواملو لکه سري، کېمیاوې توکو، کرښزو ابزارو او نورو اړینو توکو برابرولوکي ستونزې لري. دغه ستونزې په توله کې پانګي ته د نه لاسرسې له امله دي. بزگران او مال لرونکي خینې وخت او کېږي، چې کرفت ته شاکړي او نورو سکتورونو کې د کار په لته شي، خو دا چې هېواد کې نور سکتورونه له

کرنې او مالداري د هېواد اقتصاد کې پې ارزښت لري، خکه د کرنې سکتور د ملي ناخالص عابد شاوخوا دوه ويشت سلنې جوروي. له دي پرته د نړیوال بانک د اوسبېو راپوروونو پېښت افغانستان کې کرنې او مالداري د شاوخوا ۴۴ سلنې کورنېو د عابد ستره سرچينه ده، خکه نو دی سکتور هېواد کې دېرو خلکو ته د کار زمينه رامنځته کې پدله. پردي پرسپړه دا سکټور د خورو په خونديتوب کې هم رول لري. که خه هم زموږنۍ هېواد لا تراوسه د خورو تولید کې پرخان بسیا نه دي، خو بیا هم د کرنې سکتور تر دېره بردیه د افغانستان خلکو ته خواره برابرولي. د هېواد اقتصاد کې د کرنې ارزښت له دی هم مالومېدی شي، چې د ایسا سلنې شاوخوا صادرات مو له همدي سکټوره دي. د افغانستان تازه او وچي مېږي، سېزنجات او خېښ نور لور ارزښت لرونکي کرښز توکي لکه زعفران پېښو هېوادونو ته لېږدله کېږي، چې له امله پي نه یوازي بهرنې اسعار ترلاسه کېږي، بلکې هېواد ته مولوي افځار او یار راځښې. د کرنې سکتور د ارزښت پام کې نیولو سره په تېرو دوو لسیزو کې دی سکتور د پراختیا لپاره دېر کار تر سره شو. دول دول پروژې او پروګرامونه

بوي رسمي خانگي ته ورخې او د تولو شرطونو په پوهبدو، پور ورکونکي سره ترسون ترسه کوي، رسمي فورمونه او پاني چکوي او لاسليکوي پي، شخصيت ته يې هېڅ زيان نه رسيري، هبادوکي د پورونو برابرولو اوسني موسسي او اداري له بوي خوا درې کم پوشين لري او د کوچنبو بزگرانو ګډون ورسه کم دي، خو له بلي خوا له نېټه مرغه د کرنيزې پرمختيا صندوق په ګډون دبرې شمېر مالي اداري او پانکونه اوس پورونه د اسلامي اصولو پر بنسټ وړاندې کوي. دا چې افغانستان یو اسلامي هبادو دي او دلته خلک د اسلام د سېچلې دين پر بنسټ خپل ژوند مختبه بایي او ديني ارزښتونه په خپل وته ایزو وسايلو غوره والي ورکوي، ځکه نو دېره اپينه ده چې پورونه باید له سود او ګناه پاک واوسي.

مونږ بآبد هم مهاله هم د کرفې برخه کي پرمختگ وکړو او هم خجل ديني ارزښتونه وساتو، د اسلامي اصولو پر بنسټ کرنيز پورونه که خه هم افغانستان کي نوي دي، خو به نورو اسلامي هبادونو کي دېره بنه پاپله ترلاسه کړي، ده، بزگران او مال لرونکي ورڅه دېر خوبن دي. اسلامي پورونه دېر دلوونه لري، لکه مرابعه، مزارعه، سلم او داسې نور، چې د کرنيزې سوداګري سکنور د ځانګړتیاوو سره سمون خوري او بنه پاپله لرلي شي. تر هر خه وړاندې باید د کرنيزې پورونو برخه کي د بزگرانو او مالدارانو پوهاوی دېر شي.

دوی بآبد پر دي وپوهېږي چې له کوم خایه او په کومو شرطونو پورونه ترلاسه کړي. دوي باید همداراز د پورونو په بنه توګه او پر خاکي کارولو وپوهېږي، ترڅو په بنه دول او پر وخت په بېرته ورکړي. د کرفې وزارت، پانکونه، ملي موسسي، په ځانګړي دول د کرنيزې پرمختيا صندوق باید د چارو سیمي او پوشين پراخه کړي، ترڅو دېر بزگران او مال لرونکي ترې کېه پورته کړي. دوي بآبد لري پرتو کلېوالو سيمو او دېر ولاتونو ته چوپرتیاوې ورسوی، کنه د شمارونو په برتله دېره په کلېوکي ترسه کېږي. د بورته تکو سره دېره اپينه دا ده چې اسلامي پورونه ترویج شي، بزگران او مال لرونکي بېړي وپوهېږي او په اړزښت پي پوه شي. له دې سره به د دوي تمنځه د پورونو په اړه لپواليما زیاته مش، دېر شمېر کېه پورونو ته زړه بشه کړي، هبادو کي په کرنه د پانکونکي کچه لوره شي، د خوارېکېښو بزگرانو او مالدارانو په جبې کي به پېښې دېري شي، د پرمختالي کرفې پر مت به مو هبادو پدې برخه کي پرمخ ولار شي.

شي، تولید او عابد په لوري. د مرکزي احصائي د بوي رسمي راپور پر بنسټ د هبادو کلېوالو سيمو کي (۴۲) سلنله کورني په غېر رسمي پورونه تکيه کوي. غېر رسمي پورونه زموږ هبادو کي په دوه ډوله دي. لومړي ډول په هغه پورونه دي چې د مرستې او همکاري پر بنسټ رکول کېږي لکه چې د خپلواو، شتمنو خلکو او ګاونډيانو خڅه ترلاسه کړي. دوهم ډول په هغه پورونه دي چې معاملاتي او کاروباري اڅخ لري، لکه چې د تولیدي عواملو برابرولوکو سود خورونکو، هټه والو، د کرنيزې محصولاتو کاروباريانو او خپنونو رو

علمي خپنونو او د نورو هبادونو تجربو شودل چې رسمي پورونو ته لاسريسي کولي شي د بزگرانو سره د تولیدي لاملونو او ابزارو برابرولو کي دېره مرسته وکړي او د دوي تولیدات او عواید لور کړي. رسمي پورونو ته لاسريسي ماما راز بزگرانو او مالدارانو سره د بازار موندي برخه کي هم مرسته کولي شي. کرنه لکه د نورو سکتورنو به شان نه ده، ځکه د کرفې سکتور کي د پانګي بهير دېر رهو وي او موسمي ځانګړتیاوې لري. بزگران د یوه کاں بهير کي نه شي کولي هره اوونې هره ماشت عواید ولري، دوي یو کاں کې یو خل،

ډلو او خلکو لخوا برابرېږي. یو شمېر بزگران کله چې لوبي پورونو ته اړتیا ولري، خپله غېرمنقوله داراي (لکه ځممکه او کور) په اجاره ورکوي. غېر رسمي پورونه کبدی شي په ځښې برخو کي بزگرانو سره مرسته وکړي، خو به توله کي دغه پورونه د کم وخت لپاره وي. هغه غېر رسمي پورونه چې معاملاتي او کاروباري اڅخ لري، بزگرانو ته په دېره لوره بېهه تامېږي. د بېلکي په دوی هبادو کي د ځرکانو د تولیدي لاملونو برابرولوونکي پوراخېښتونکو فارم لرونکو ته د ځرکانو روزني تولیدي لاملونه لکه یو ورځۍ چرکوري، دانه او درمل د بازار د ډېي په برتله په دېره لوره بېهه په پور ورکوي. له لوري پې سېږد، غېر رسمي پورونه د ځېښتو تولېښو ستونزو لکه نزاع او ځنګونو سبب هم ګرځي. د غېر رسمي پور اخېښتل او کارولو په وخت بزگران د ښېټونکي احساس کوي او کله کي په شخصيت ته هم زيان رسيري، خودګه ستونزې بنا په رسمي پورونه کي نه وي. د رسمي پور اخېښتل په وخت بزگران

دوه خل او ندرتاً درې خلې محصولات راتبولوشي او بازار کي په پلوري، ترڅو د خپلې خواري او پانګونکي کته ترلاسه کړي. د تې سره ناس دوي د تول کاں بهير کي د خپلې کروندو او کورنې پلاره لکېښتونه اړتیا لري، معمولاً د فصل د کرلو خڅه تر حاصل راتبولو پوري بزگران له کرفن عواید نه لري، خو لکېښتونه لري. د کرنيزې سکتور د دغې ځانګړتیا له امله د پانګي او پورونو د برابرولو په ورته دېره اړتیا ليدل کړي. د بزگرانو او کرنيزې سکتور د دې ستونزې پام کي نېټولو سره په تېرو دوه لسیزو کي د پور برابرولو بلابل پروګرامونه پلي شوي دي.

د کونچنې پورونو موسمساتو، پانکونو او نورو ملي ادارو په شمېر بزگرانو ته پورونه برابر کړي دي، همدارنګه د کرنيزې پرمختيا صندوق تر او سه خه له پاسه لس میلیارده افغانی پورونه ورکړي دي. خو پانګي او پورونو ته د کرنيزې سکتور د غښتنې په برتله دا پورونه دېر زيات کم دي. د شته ملي موسسات او ادارو پوښن هم دېر کم تر سترکو کړي. همدارنګه زموږ بزگران، په ځانګړي پول هغه چې په لري برتو سيمو کي استونګن دي، د رسمي پورونو د پروګرامونو خڅه ناخبره دي. پو د شمېرې د پوهې کچې د کموالی له امله د پور د اخېښتل په بېړونه نه شي ترسه کولي، خېښې پي تضمین او د ځممکي قبله نه شي برابرولو، ترڅو پور پې ترلاسه کړي. دېر شمېر خلک د ديني اعتقاد له امله په رسمي پورونه د سود (ريا) پر بنسټ رکول کېږي او ترلاسه کول يا کارول پي د ګناه سبب ګرخي.

د بورته ستونزو له امله زموږ زيار کېنه بزگران پاڼۍ پاڼۍ کېږي او یا هم غېر رسمي پورونو ته مخه کوي. کې بزگران په خپلې کروندو کي که خه هم دېره خواري وکړي، خوازمه پانکونه ونه کړي، د دوي خواري به دومره پاپله ونډري، خو کېږي پې خواري له لازې پانګونکي سره مل

د تخييل رنگين آهام

بي غمه ناصح

داكتر ايميل ارمان

نن گلونه مو زخمی دي، دا ويروننه هسي نه دي
په هر خاى کي دي قبرونه، ببرغونه هسي نه دي
دا وطن د ننگیالو دي، ننگیالی يبي زبیولي
هر يو تن باندي چي گوري، پرهروننه هسي نه دي
آزادي مو ده گلتلي، مونږ بچي يو د ملالي
انگربزان مو دي شللي، تاريختونه هسي نه دي
د خليل پاک وطن لپاره، کلي، کور و رانه پاتي
سره روسان مو تري وستلي، وران کورونه هسي نه دي
په هر کور کي زمونر کوندي، په ژرا تول یتيمان دي
دا په اوپشنو لمبدي، گربوانونه هسي نه دي
د تورتم شبي وي راغلي، په مونږ خوارو افغانانو
له هر تنه مو پري شوي، اندامونه هسي نه دي
د ظالم نظر سپيره دي، وخت په وخت کاني راولي
د هر لوري نه ظلمونه، دا گواشونه هسي نه دي
ای ناصحه بي بي غمه، لړ زموږ حال نه خبر شه!
د (ارمان) په شاني زرو کي، ارمانونه هسي نه دي

غزل

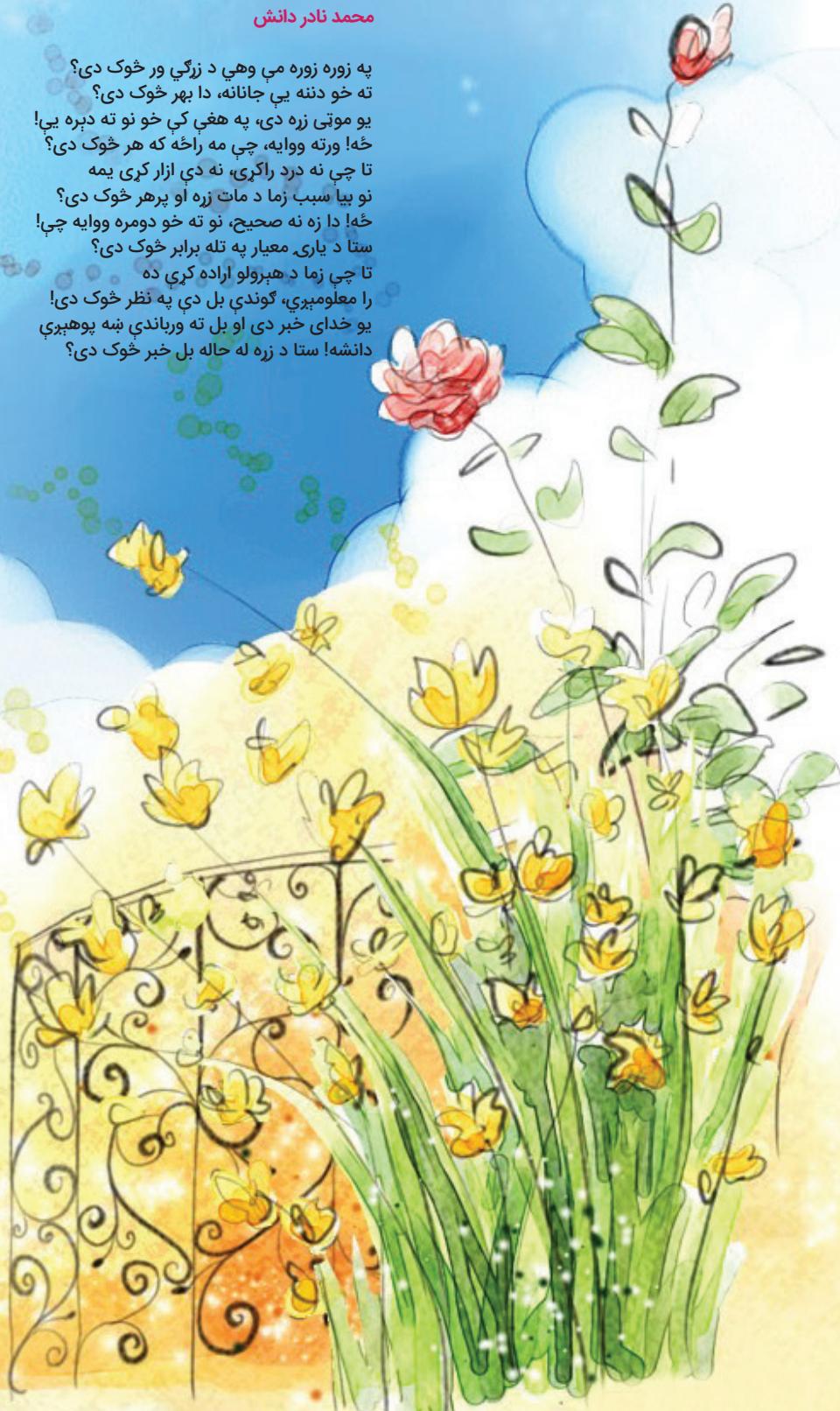
محمد نادر دانش

په زوره زوره مي وهي د زړي ورڅوک دي؟
ته خو دنه يې جانانه، دا بهرڅوک دي؟
يو موتني زره دي، په هفي کي خو نو ته دېره يې!
څه! ورته ووايه، چې مه راڅه که هرڅوک دي؟
تا چې نه درد راکري، نه دي ازار کري بهه
نو بیا سبب زما د مات زره او پرهرڅوک دي؟
څه! دا زه نه صحيح، نو ته خو دومره ووايه چې!
ستا د ډيارې معيار په تله برابرڅوک دي؟
تا چې زما د هېړولو اراده کري ده
را معلومېږي، ګوندي بل دي په نظرڅوک دي!
يو خدائي خبر دي او بل ته ورباندي بشه پوهېږي
دانشه! ستا د زره له حاله بل خبرڅوک دي؟

سروده اي در توصيف وحدت

شهيد سيد اسماعيل بلخى

چه ابتلا است که در هر بلاد می نگرم
نزاع مذهب و جنگ نژاد می نگرم
به نام صلح به اسباب جنگ می کوشند
ز بهر تفرقه در اتحاد می نگرم
نوای عدل بهر نای لیک وقت عمل
خلاف مصلحت و عدل و داد می نگرم
مگر نه جمله از یک نسل پاک بایابیم
ترا به محنت خود از چه شاد می نگرم
به عیب خود نگشودیم چشم و هر کس را
به عیب جامعه در انتقاد می نگرم
به روی سفره قسمت به دور هم جمعیم
برای لقمه ریومن عناد می نگرم
از دیر و میکده آزاد باش می شنویم
چه کشمکش از بی انقیاد می نگرم
بهانه چند نماییم به بی سوادی خلق
تمام مفسدہ در باسواند می نگرم
بیا بیا همه اعضای یک بدنه باشیم
امور جمله به وفق مراد می نگرم
به رغم شیخ اگر وحدتی پدید آریم
متاع شیعه و سنی کساد می نگرم
میان ما و تو صد درد مشترک باقی است
ترا به خود از چه بی اعتماد می نگرم
دل شکسته مظلوم بلخیا به کف آر
بنای ظلم سراسر به باد می نگرم

آیا میدانید ...

حقایق جالب در مورد زراعت

جمع آوری و تدوین: نرگس غزنوی | لیسانس اداره تجارت

۱. حدود ۷۵,۰۰۰ الی ۸۰,۰۰۰ گل زعفران برداشت می شود تا ۴۵۳ گرام زعفران بدست آید.
۲. قسمت سیز کچالو حاوی ماده ای به نام سولانین است. این ماده برای انسان سمی است. سولانین از گیاه در مقابل شکارچیان محافظت می کند.
۳. آب برقج یک ضد تب طبیعی است و در زمان زکام خلط سینه را به سادگی جمع می کند.
۴. به کسانی که دچار افسردگی هستند بوییدن شکوفه پنبه توصیه می شود.
۵. از آنجائیکه جوانه گندم دارای دو یا سه برابر بیشتر ویتامین B است، از آن برای درمان دستگاه هاضمه، امراض جلدی، بیماری های تنفسی و قلبی و عروقی استفاده می شود. جوانه گندم به تعادل سطح کلسترول و محافظت از قلب کمک می کند.
۶. در یونان باستان از مرچ نه تنها به عنوان ادویه بلکه به عنوان پیسه و تحفه استفاده می شد.
۷. ماهی به پیشگیری و درمان افسردگی کمک و انسان را شاد تر می سازد.
۸. مصرف لبنيات باعث سلامت استخوان ها، جلوگیری از بوکی استخوان، حفظ سلامت دندان ها، مقاومت بدن در برابر آسیب ها و ضربه پذیری، افزایش انعطاف پذیری و افزایش هوش می شود.
۹. کشمیره اشعة ماوراء بنفش را از خود عبور نمی دهد و برای سلامتی بسیار مفید است.
۱۰. بیماران مبتلا به سنگ صفراء و دارای مشکلات کلیوی به دلیل اینکه شلغم حاوی مقدار زیادی اگزالات است نباید شلغم مصرف کنند.
۱۱. مصرف انار سبب خوش رنگی و شادابی جلد می شود.
۱۲. پوست مالته کاربردهای مفیدی دارد و میتوان از آن مربای مالته تهیه نمود. مربای پوست مالته سبب تقویت معده می شود.
۱۳. گاو چهار بعده دارد و می تواند بو را از ۶ مایل دورتر (حدود ۹.۵ کیلومتری) تشخیص دهد.
۱۴. ریکارد طولانی ترین پرواز یک مرغ ۱۳ ثانیه می باشد.
۱۵. از نیم کیلو پشم، می توان ۱۶ کیلومتر تار تولید کرد. در یک توپ بیسی بال ۱۳۷ متر تار به کار رفته است.
۱۶. یک گاو شیری متوسط، به طور متوسط ۷ گیلن شیر در روز، ۹۵۰ لیتر در ماه و ۴۶ هزار گیلاس در سال تولید می کند.
۱۷. گوسفند قادر است احساساتی مانند خشم، ترس، خستگی و حتی خوشی را تجربه کند و آنها را با عالمی به دیگر گوسفندان نشان دهد.
۱۸. یکی از رویدادهای عجیبی که سالانه در شهر یورو واقع در هندوراس رخ می دهد، بارش باران ماهی است که صدها تن ماهی از آسمان به زمین می ریزد که این واقعه کمی عجیب و شوکه کننده است!
۱۹. مصرف ماهی به درمان فشار خون بالا و جاقی کمک می کند. بر اساس یک مطالعه تخصصی در استرالیا، یک رژیم غذایی برای کاهش وزن اگر با مصرف مرتباً مقدار مشخصی از ماهی همراه باشد بسیار موثرer و موفق تر خواهد بود.
۲۰. نعناء به درمان زکام، بیماری های معده، تنظیم فشار خون و کاهش دردهای دستگاه هاضمه به شمول درد معده، روده، دل بیچه، دل بدی و اسهال وغیره کمک می کند.

د کار نړیوال سازمان کنوانسیونو کې د کارکوونکو حقوق

اسرارالله زیارمل - د کرنیزې پرمختیا صندوق ختیچې سیمی حقوقی کارپوه

د نړیوال کنوانسیون پېژندنه:

نړیوال کنوانسیون یا ترون د بېلا بلبو هېبادونو ترمنځ هوکره او ترون دی، چې له مخې یه هوکره کوونکي هېبادونه د هېنې په ترسره کولو قانوناً مکلف کېږي.

د کار نړیوال سازمان چې په (۱۹۱۹) م) کال په نړیواله کجه د کار د تنظیم او نړیوالو اصولو پلي کولو په موخه رامنځته شوی او (۱۸۷) هېبادونه په غربیتوب لري، چې تر دی مهاله یه د کار په اړه (۱۹۰) کنوانسیونونه رامنځته کېږي، له یادي دلي (۸) کنوانسیونونه بنستیز کنوانسیونونه بلل شوی او د کار نړیوال سازمان تول غږي هېبادونه په پلي کولو مکلف ګټل کېږي، چې دا کنوانسیونونه د چېږي کار، ماشومانو کار، د سوداکری تولنه کې د تنظیم حق او تولنه په تنظیموالو او له هر دول تعییض د مخنیوی برخه کې بشکيل دي او پاڼ کنوانسیونونه بیا په هغه هېبادونه د پلي کبدو ور دی چې لاسلیک کېږي په وي.

افغانستان هم په (۱۹۳۴/۹/۲۷) د نېټه د (۶۰) غږي په توګه د کار نړیوال سازمان غربیتوب ترايسه کړي او د پنجوښتیزو کنوانسیونونه په ګډون پی تر دی مهاله (۱۹) کنوانسیونونه لاسلیک او تائید کېږي دي. په هر حال دا چې د بحث موضوع په نړیوالو کنوانسیونونو کې د کارکر حقوق دی، نو په یادو کنوانسیونونو کې د کارکر حقوق د کنوانسیون د شمېږي او کال په یادو نړې سره په ماده یېز دول یادوو:

C۸۷: د تولني ازادي او د هېنې د حقوقو
څخه د ساتې کنوانسیون (۱۹۴۸) کال:
 ۳ ماده: کارکر ته د کار نړیوال سازمان کې د استازې تاکلو حق ورکړل شوی دي.
 ۵ ماده: کارکر ته د نوي فلدراسیون او نورو تنظیمونو د جورولو حق ورکړل شوی او کارکرو نړیوالو تولنو سره هم د خان نېټلولو حق لري.

C۹۸: د تولنيزې چې وهنه کنوانسیون
۱۹۴۹
 ۱ ماده: کار کوونکو ته په استخدام کې د تعییض د مخنیوی حق ورکړل شوی.
 ۲ ماده: د کارکر لخوا د کار په اداره کولو کې بابد هېڅ دول لاسوهنه ونشي، پدې مانا چې کارکر د کار په قانون چوکات کې د بل له لاسوهنه خوندي دي.

(۲)- د کارگرو د ملاتر لپاره خیپ کارکی حقوق
لازمپری، چې باید ترلاسه کولو لپاره بی کارگر لپر تر
لړه ۶ میاشتی کار وکری.

C174: په صنعتي فابريکو کې د کارگرو د ترافیکي
پېښوو کنوانسيون ۱۹۹۳

۲۰. ماده: په صنعتي فابريکو کې کارگر باید او د
هغوي استازی یو خانګرۍ میکانزم جور کړي او
د خپل خان د سانټي لپاره د خانګرۍ سېستم د
جورولو حق لري.
۲۱) ماده: (۲) کارکونکي حق لري چې د تولو هغنو
پېښوو په اړه پی تماير ونبول شي، چې د رامنځته
کېدو امكان پی شتون ولي.

C175: د نېيمه وخت (بالمقطع) کنوانسيون
۱۹۹۴

۷ ماده: هغه کارکونکي چې د نېيمه وخت
(بالمقطع) کار کوي، له تولو هغنو حقوقو نه چې
پوره وخت کارکونکي پی لري برخمن دي.

C176: له ماینونو د روغتیا او خوندیتوب
کنوانسيون ۱۹۹۵

۱۳ ماده: د ملي فوانينو پام کې نیولو او ددي
کنوانسيون (۲) مې مادي د حکم پر بنسته کارگر
لاندی حقوق لري:
أ. هغوي د ترافیکي پېښوو او د هنې خڅه د
رامنځته شوی مرګ او ژوبلې په اړه خبر ورکول.
ب. د دوي د روغتیا برخه کې د کار فرما لخوا
مرسته کول.
ج. د دوي په کارخای کې د شته خطرنو خڅه
دوی ته خبر ورکول.

C184: کارکر د ساتني کنوانسيون: په کرښو کارخایونو کې د
کارکر کارکر د ۲۰۰۱

۸ ماده: (۱) کارگر که کرښو فابريکو او کارخایونو کې
لاندی حقوق او امتیازات لري:
أ. د هغه خطرنو خڅه بايد خوندی وي، چې د
نوی تکنالوژۍ د کارونې له امله دوي ته ورکړئ.
ب. کله چې د دوي روغتیا ته کوم خطر راښېږي،
نو د یاد خطر مخنيوي بايد وشي او دوي ته په
اړه خبر ورکړل شي.
ج. د دوي د کاري سيمې خڅه بايد ممکن الدفع
زیانو نه لري شي.

C30: د کاري ساعتونو کنوانسيون ۱۹۳۰

۴ ماده: کارگر په ورڅ کې ۸ ساعته او په اوونې کې
تر ۴۸ ساعته پوري کار کولي شي.
۵ ماده: د یوې ورځي کار تر ۸ ساعتونو پوري
محدود ندي، بلکې کارگر تر ۱۰ ساعتونو پوري هم
کار کولي شي، خولدي خڅه دېرنشي کولي، البته
له ۸ ساعتونو خڅه وروسته کار پې په اضافه کاري
کې حسابېږي.

C41: د شبې له خوا د بشخو د کار مخنيوي
کنوانسيون ۱۹۳۴

۳ ماده: بشخو ته د شبې کار کول منع دي، مکر که
په کارخای کې د یوې بشخې د کورنې غږي د شبې
له خوا کار کوي، نو بشخې ته هم پکي د شبې کار
کولو حق ورکړل شوي.

C46: د کاري ساعتونو کنوانسيون ۱۹۳۵

۶ ماده: کارکونکي دیکشنې ورځي او د نورو
عموې رخصتبو له مزد سره د رخصت حق لري.

C43: د کاري ساعتونو د بيا کتنې کنوانسيون
۱۹۳۵

۲ ماده: (۲) په کارگر باید په اوونې کې له
ساعتونو خڅه دېر کار ونشي.
(۳) د ساعتونو منځنې پوله بايد په خلورو هفتونک
يو خل وکتل شي.

C52: له مزد سره د رخصتی د حق کنوانسيون
۱۹۳۶

۲ ماده: (۱) کارگر د پوکال کار کولو خڅه وروسته
د ورڅو له مزد سره د رخصت حق لري، چې دا
مزد پي د وروستبو ورڅو مزد په پرتله ورکول کېږي.
(۲) له کلونو خڅه کم عمره کارگر په کال کې له
مزد سره ۱۲ د ورڅو رخصتبو حق لري.

C89: د شبې لخوا د بشخو کار مخنيوي
کنوانسيون ۱۹۴۸

۳ ماده: بشخو په هغه حالت کې د شبې کار کولي
شي، چې د کورنې غږي پي هم ورسه وي.

C106: په اوونې کې د یوې ورځي رخصتی
کنوانسيون ۱۹۵۷

۶ ماده: کارگر په اوونې کې د یوې ورڅي (۲۴ ساعته
پرلېسي) رخصت حق لري.

C171: د شبې لخوا د کار کنوانسيون:

۶ ماده: د شبې لخوا د کارکونکو د روغتیا ساتنه
باید وشي او د هغوي د روغتیا سند لرل او وار په
وار سره هنې نوی کول اپن دې.

C172: د کاري چاپېرال او کاري خرنګوالی
کنوانسيون ۱۹۹۱

۵ ماده: (۱) که کارگر د رخصتبو ورڅو کې کار کوي،
نو د اصلی مزد خڅه دېر مزد ورکول کېږي چې
شمېر پي د کورنبو فوانينو سره سم تاکل کېږي.
(۲) - که کارگر د شبې کار کوي، نو د اصل مزد
څڅه دېر مزد ورکول کېږي چې د کورنبو فوانينو له
مخې تنظيمېږي.

(۳) - که کار د ورځي او د شبې وي، نو ورڅ په
عادې ساعتونو پې حسابېږي او د شبې کار په بدل
کې د اضافه کاري خڅه برخمن کېږي.

C173: د کارکونکو د روغتیا ساتني او
خوندیتوب کنوانسيون ۱۹۹۱

۱۲ ماده: (۱) - د کارکونکو د ملاتر لپاره د هغوي
دادعه په حالت کې لپو ترله په ۸ اوونې پوکي يو
څل د هغه کتنه تر سره کېږي.

C135: د کارگر د استازو کنوانسيون:

۱۱ ماده: د کارگر له شپلو مخکي بايد هغه ته د شپلو
لامل واړولو شي.

C29: د اجباري کار د مخنيوي کنوانسيون ۱۹۷۱

۱۲ ماده: اوله فقره: په کارگر بايد ۱۲ میاشتوکي د
۶ ورځو پرله پې کار له اندازې دېر کار ونشي،
په ګډون د هغه وخت چې کارته په تللو کې په
لاره لکوي.

دویمه فقره: خوک چې په کار باندې مجبور شوی
وي، بايد د اجباري کاري یو تائیدي سند راوري.

C5: د کم عمره کارگرو کنوانسيون ۱۹۱۹

۱۲ ماده: له ۱۶ کلونو خڅه کم عمره کارگر بايد به
عامه یا شخصي کارخایونکي په داسي کار ونه
کومارل شي، چې مسوئلیت ورنه متوجه کېږي،
مکر دا چې د کورنې غږي پي هم په هنې خاکي
کار کوي.

C6: د شبې لخوا د بشخو خوانانو د کار
کنوانسيون ۱۹۱۹

دویمه ماده: اوله فقره: د شبې لخوا بايد ۱۸ د
کلونو خڅه کم عمره کارخایونکي په عامه یا شخصي
کارخایونکي کار ونکري، مکر دا چې د کورنې غږي
پي ورسه کار کوي.

دویمه فقره: د ۱۶ کلونو خڅه د دېر عمر لرونکو
ته په خینو خانګرو حالاتو کې د شبې کار کولو جواز
ورکړل شوي دي.

C10: د کم عمره کارگرو کنوانسيون ۱۹۲۱

۱ ماده: له کلونو خڅه کم عمره کارگر ته
شبې کار منع دي، خوکه د ورځي لخوا بايد د
وخت نه وروسته کار کوي نوکول پي شي.

C33: د کم عمره کارگرو د کار کنوانسيون ۱۹۲۲

۳ ماده: اوله فقره: ۱۲ د کلونو خڅه کم عمره
کارگرو ته د مكتب له وخت نه وروسته د آسانه او
سېک کار کولو حق ورکړل شوي دي.

C7: د کم عمره کارگرو د کار کنوانسيون ۱۹۲۷

درېیمه ماده: ۱۳ د کلونو خڅه کم عمره کارگر ته
د مكتب له وخت نه وروسته پدې شرط د کار
حق ورکول کېږي، چې دا کار د هغه روغتیا ته زيان
ونذرل.

C1: د کاري ساعتونو کنوانسيون ۱۹۱۹

۲ ماده: په کارکونکي باندې په ورڅ کې ۸ د
ساعتونو او په اوونې کې ۴۸ د ساعتونو خڅه دېر
کار منع دي.

C14: په اوونې کې د یوې ورځي استراحت
کنوانسيون ۱۹۲۱

۲ ماده: (۱) کارگر ته په اوونې کې د یوې ورڅي
مزد سره سره د رخصتی حق ورکول کېږي.

زمان بذر هینگ

از اینکه تخم هینگ در مقابل سردی و گرفتگی مقاومت دارد، بنابراین باید تخم هینگ را در فصل خزان هنگام شروع بارندگی الی ۲۰ حوت بذر کنند، چراکه در ماه ثور برگ به هینگ خشک می شود.

کنترول گیاه هرزه

نبات هینگ در جریان سال اول بذر باید خیشاوه شود، زیرا گیاه هرزه مواد غذایی زمین را جذب نموده و نباتات مذکور در سال اول از مواد غذایی کمتری استفاده می نمایند.

مواظیبت و نگهداری مزرعه هینگ:

مدت سرسیزی بته هینگ نسبت به سایر نباتات بسیار کمتر می باشد. بعد از پانزدهم ماه ثور برگ بته های هینگ خشک می شود ولی ریشه آن در زمین در حال استراحت باقی میماند. بناءً از هینگ به دو طریق مواظیبت کرده می توانیم. اول اینکه نگهبانی چهت محافظت از مزرعه موظف گردد تا از ورود حیوانات در مزرعه جلوگیری شود. دوم اینکه هینگ باید همراه با سایر نباتات بذر شود تا حاصلات خوبی داشته باشد. مثلاً تخم هینگ باید همراه با تخم زغری یکجا به زمین پاش داده و ماله شود تا زمانی که زغری پخته می شود، برگ های بته هینگ خشکیده و از بین می روند. در این صورت، حیوانات نمی توانند نه تنها آسیبی به بته برسانند، بلکه ریشه های هینگ در زمین باقی مانده و به رشد خود ادامه می دهند. بعداً ساحه ای که سال قبل هینگ بذر شده بود را علامت گذاری نموده و گندم بذر شود تا وقتی که گندم پخته می شود برگ های بته هینگ خشکیده و از بین می روند و ریشه آن زنده باقی ماند. به همین ترتیب سال دوم هم از مزرعه هینگ مواظیبت می گردد. در سال سوم جای گندمی که در اطراف هینگ بذر گردیده بود، نخود بذر گردد. تا وقتی که نخود پخته می شود، برگ های بته هینگ خشکیده و از بین می روند. در سال چهارم جای نخود باز هم گندم کشت شود، تا هم حاصل خوب بdest باید و هم از مزرعه هینگ مواظیبت گردد. در سال پنجم که ریشه هینگ به اندازه ۶ الی ۸ سانتی متر قطر پیدا می کند و برای برش کردن آماده می باشد، مالک مزرعه ریشه ها و برگ های زرد هینگ را قطع نموده و دسته دسته بهلولی هم قرار میدهد تا در آینده از آن استفاده مفید صورت گیرد.

شیره گرفتن از ریشه هینگ:

نموده ای که فصل است که تا ۱۵ میزان نموی

هینگ یکی از منابع مهم طبیعی و دو مشیمه ای چندین ساله طبی و اقتصادی می باشد که از فرسایش خاک و سازابی شدن سیالاب ها جلوگیری می نماید. در افغانستان، نبات هینگ از ارزش اقتصادی برخوردار بوده و در صادرات کشور رول مهم و اساسی را دارا می باشد. این نبات بعد از گذشت پنج سال از بذر آن، از ریشه خود شیره‌ی تند و تاخبوی تولید می نماید که در ارتفاعات ۵۰۰ الی ۲۵۰۰ متر حاصل می دهد. ده‌ها زمان از پنج سال حاصلات خوب بدست آورده و بتوانند از این طریق به فامیل و وطن خود خدمت نمایند.

طریقه بذر هینگ

هینگ به دو شکل کشت می گردد:
الف: به شکل پاشان

طریقه اول بشکل پاشیدن توسط دست بعد از قلبه نمودن بذر می باشد که اول زمین قلبه شده، بعداً ماله می شود تا کلخ های آن شکسته و دفعه دوم قلبه شود. بعد از قلبه مقدار ۵۰۰ گرام تخم هینگ به مدت ۱۲ ساعت با آب تر و همراه خاک مخلوط شده و در ساحه یک جریب زمین پاش داده میشود. سپس، توسط ماله ای که از شاخچه درخت ساخته میشود ماله میگردد (باید بالای تخم مقدار نیم سانتی متر خاک قرار گیرد). بر علاوه، زمین هایی که در آنها هینگ بذر میگردد باید گیاه هرزه نداشته باشند. شایان ذکر است که تخم هینگ در مقابل سردی هوا مقاومت زیادی دارد.

ب: به شکل قطار

هینگ در زمین هایی که سایر نباتات نمی رویند بذر شده و نتیجه ای مطلوب میدهد. بته هینگ نیز بشکل نهالی و به شکل قطار در چقورک ها کشت میشود که فاصله چقورک ها و قطار های آن از همدیگر ۵۰ سانتی متر می باشد. هر چقوری آن ۳۰ در ۳۰ سانتی متر کنده و توسط خاک دیگر پر می گردد و در هر چقورک ۲ الی ۳ دانه تخم هینگ انداخته و بالای آن به اندازه نیم سانتی متر خاک نرم پاشیده می شود.

معلومات مختصر راجع به هینگ در افغانستان

گل امین فهیم

متخصص ارزیابی تحقیکی زراعت

هینگ چیست؟ و چه کاربردی دارد؟

گل:
زنگ پوست ساقه گل دهنده زرد متمایل به سبز می باشد و گل های نبات هینگ عموماً خود القاح با هرموفروداست (موجودیت آله تانیث و تذکیر در گل واحد) بوده و گل های نر و ماده مجرزاً نیز در نبات هینگ وجود دارد.

ریشه:
ریشه هینگ از دوا لایه ضخیم و نازک تشکیل شده است. پوست بیرونی ریشه به زنگ قهوه ای متمایل به سیاه است و پس از خشک شدن به آسانی به صورت یک لایه نازک جدا می شود.

پوست درونی نبات ضخیم و به زنگ سفید می باشد، ریشه های آن راست و گوشتلدار بوده و قسمت شروع ساقه پوشیده از الیافی است که با قیمانده غلاف خشک شده برگهای سال های قبل می باشد که این الیاف یک لایه محافظتی به حساب می آید.

در نبات بالغ تمامی شیره تولید شده برای ساختن تخم به مصرف می رسد و پس از تشکیل تخم، نبات برای همیشه خشک می شود، ریشه آن مورد حمله حشرات و آفات قرار گرفته و تجزیه می شود. قطر ریشه نبات هینگ نظر به سن آن بین ۷ الی ۱۵ سانتی متر می باشد و معمولاً تا عمق ۳۰ الی ۴۰ سانتی متر در خاک فرو می رود. ریشه های این نبات به صورت افقی و موازی با سطح خاک قرار دارند که در حفاظت خاک نفس مهی را ایفا می نمایند.

برگ:
برگ های هینگ دارای زنگ سبز تیره با بریدگی های عمیق و تقسیمات فرعی بوده که به طرف زمین گستردگی می باشند. برگ های ساقه ای نبات عموماً گوشتلدار، به طول متوسط بین ۵۰ تا ۶۰ سانتی متر و فاقد ممبرگ می باشند.

میوه:
هینگ دارای زنگ قهوه ای تیره است که بوی تند داشته، شکل آن بیضوی است و دارای ۵ خط مشخص تغییر یافته همانند بال می باشد. این نبات میوه دوگانه ای بوده که در زمان پخته شدن از یکدیگر جدا شده، هر کدام به یک تخم تبدیل شده و به زمین میریزد.

مشخصات عمومی هینگ:

هینگ نبات شیره بی است که از جرح ریشه، جرح ناحیه تحتانی ساقه و با قطع ساقه نبات مولد از محل جرح خارج می گردد و بعد از هر سه روز یکبار در ناحیه برش ترشحات نرم سفید زنگ مشاهده می شود که در مجاورت هوا به ماده سخت قهوه ای زنگ و با بوی تند تبدیل می گردد. پس از سه ماه، رایزوم نبات قدرت حیات خود را از دست می دهد. طعم هینگ اکثرآ تلخ و بسیار تند می باشد. هینگ در تابستان جمع آوری شده و جهت فروش به بازار ارسال می گردد.

انواع شیره هینگ:

نوع دانه ای (اشکی) به زنگ بنفش بوده و به مقدار بسیار کم و به صورت طبیعی از ساقه نبات بدون ایجاد جرح تولید می گردد. این نوع شیره از نادرترین نوع هینگ است که عاری از خاک و خاشک می باشد.

دوره رشد و دوره استراحت هینگ:

هینگ از نظر جسامت بزرگتر از نخود است. به همین دلیل به نام هینگ دانه ای مسمی شده است. مرحله رشد این نبات از اوایل بهار تا اواسط ماه سلطان ادامه دارد. سپس، دوره بته های ناپالغ آغاز شده که تا بهار سال آینده به رشد و نمو ادامه

آن ختم شده و بعد از آن در حالت استراحت می باشد. ریشه های هینگ از ۱۵ سلطان الی ۱۵ میزان، ۱۲ الی ۱۵ مرتبه بعد از جرحه زدن شیره می دهند. اولین بار وقایع است که شخص مسلکی به مزرعه هینگ رفته و سطح ریشه ای که دارای مویرگ های زیاد می باشد را ارزیابی می کند. این موی رگ ها ۸ الی ۱۰ سانتی متر طول دارند، از ریشه اصلی کنده شده و آن را با آله مخصوص آهنه به شکل منحنی برش می نمایند. بعد از برش نازک کوشش می شود که از برگ های خشک شده هینگ و یا کارتن های کاغذی به دلیل جلوگیری از تابش مستقیم نور آفتاب به ریشه ها استفاده شود. سپس، در روز بعد از جرح زدن، در روز سوم شیره از جای جرحه دار توسط آله مخصوص که از آهن چادر ساخته شده است جمع آوری می شود. در آخرین مرتبه که شیره جمع آوری می گردد (مرتبه ۱۶) ریشه هینگ ۱۰ الی ۱۵ سانتی متر توسط خاک بوشانیده می شود تا ریشه بته در سال های بعد ثابت باقی بماند.

برای اینکه به عمر نبات هینگ پایان داده نشود باید نکات ذیل را در نظر بگیریم:

۱. برای افرادی که در گرفتن شیره مصروف اند تاکید شود که در آخرین مرتبه ای که شیره را از ریشه می گیرند باید روی ریشه را با خاک پوشانند.
۲. در وقت قطع کردن برگ بته ها و ساقه های ابتدایی بته در هر فاصله ۵ تا ۸ سانتی متری یک بته نباید قطع شود تا بته های قطع نشده گل کرده و تخم تولید کنند. بشکلی که تخم آن بعد از پخته شدن به زمین میریزد و توسط باد پراکنده می شود. در نتیجه، بعد از باران های زمستانی و بهاری این تخم سبز می شود تا هینگ زار از بین نرود.
۳. تخم های اضافی که از بته ها تولید می شوند و به زمین می ریزند جمع آوری شده و در جا هایی که بته هینگ نباشد، پاش داده می شوند. بالای آن باید مقدار خاک پاش داده شود تا تخم هینگ سبز گردد.
۴. در صورتی که تخم هینگ زیاد تولید شده باشد، باید جمع آوری، باک و برای فروش آماده گردد.

مشخصات مارفولوژیکی هینگ

هینگ به نام علمی – *Ferula Assa* معروف بوده که به انگلیسی بنام *Hing* or *Stinking assa* یاد می شود. این نبات علیقی چندین ساله، بوته ای با درختچه ای بوده که در طول دوران نمو فقط یکبار گل تولید میکند. گل دهی نبات هینگ نظر به شرایط اقلیمی و محل نموی آن می تواند بعد از پنج سال یعنی در سال های ششم الی دهم پریدار گردد و گل دهی نشانه ختم دوره نموی نبات هینگ محسوب می گردد. نبات هینگ در پنج سال اول دارای تعدادی برگ واقع بر روی سطح زمین می باشد که از بین برگ های آن که عموماً ظاهری غبار آسود ساقه ای راست، تقریباً استوانه ای و گوشتلدار خارج شده که ارتفاع آن بیشتر از یک متر و بعضاً به دو متر می رسد (در بعضی از منابع بین ۲ الی ۲.۵ متر نیز ذکر شده است).

ساقه:
هینگ دارای ساقه زرد زنگ با فرورفتگی های بر جسته می باشد که در انتهای ساقه های اصلی و فرعی گلهایی زرد به صورت چتری نمایان می شوند.

مراحل جمع آوری شیره هینگ

جمع آوری شیره هینگ به سه مرحله تقسیم می‌گردد: مرحله اول: در اوایل بهار بته‌های هینگ توسط قطعات سنگی نشانه گذاری می‌شوند.

مرحله دوم: در تربیه یا سایه اندازی، خاک اطراف ساقه نبات کنار زده می‌شود و جهت کاهش اثر باران و نور آفتاب محل مذکور با سنگ پوشانیده می‌شود.

مرحله سوم: ساقه بته بعد از ۴۰ روز (واخر ماه ثور) از ناحیه سطح زمین قطع شده تا شیره ای که خارج می‌گردد سخت شده و جمع آوری گردد. جرح ها عمدتاً به ضخامت ۲ الی ۳ ملی‌متر به عرض ساقه نبات صورت می‌گیرند و قبل از انجام جرح بعدی باید شیره تجمع یافته توسط قاشق مخصوص از روی ریشه جمع آوری شود.

معمولًا بیشترین شیره جمع آوری شده از زمان بیش به بعد آغاز می‌گردد که روی یک ریشه نظر به آب و هوا و قدرت آن می‌توان از ۱۰ تا ۱۶ بار عمل جرح را انجام داد. جمع آوری هینگ هر ۲ روز یک مرتبه الی ۳ ماه تداوم می‌یابد. در این روش حد وسط تولید هر بته ۴۰ گرام بوده که برداشت هر نفر از ۲۸۰ بته در یک دوره ۷۰ کیلوگرام تخمین می‌گردد. محصول جمع آوری شده هینگ بعد از یک پوشش پلاستیک در جعبه چوبی بسته بندی می‌گردد.

خواص درمانی هینگ

از هینگ به عنوان مسكن درد دندان و درمان جای گزیده شده توسط جانوران استفاده می‌شود. هینگ اصولاً ضد میکروب و ضد موجودات طفیل می‌باشد. این گیاه برای اختلالات حصیبی و درمان سنگ گرده نیز مفید می‌باشد. بر علاوه، هینگ باعث کاهش تب های شدید شده و سیستم دفاعی بدن را تقویت می‌نماید. این نبات از ارزش اقتصادی بالایی برخوردار می‌باشد که از شیره آن بیش از ۶۰۰ نوع ادویه طبی برای تداوی امراض انسانی، حیوانی و ۶۰ نوع علفکش ساخته می‌شود. متاسفانه به علت نبود صنعت پیشرفته، این نبات طبی به صورت خام به سایر کشورها ارسال و به صورت ادویه عصری وارد افغانستان می‌شود. امروزه هینگ در صنایع عطرسازی کاربرد وسیعی دارد.

تکثیر هینگ

نتها راه تجدید حیات نبات هینگ از طریق تولید و توزیع تخم می‌باشد. هر ساقه گل دهنده نبات هینگ مقدار زیادی تخم را در دستگاه چتری مانند تولید می‌نماید. تخم های سبک هینگ از طریق وزش باد در ساحة نموی نباتات پراکنده می‌گردند و سپس سبز می‌شوند. طول تخم هینگ ۹ الی ۱۲ ملی متر، عرض آن ۵ الی ۷.۵ ملی متر و وزن هزار دانه تخم ۱۲.۵ گرام می‌باشد. معیار قوه نموی تخم هینگ بیش از ۹۰٪ فیصد بوده، تخم آن تا ۳ سال قوه خود را حفظ می‌کند و معیار خالصیت تخم هینگ در حدود ۸٪ فیصد می‌باشد.

از آنجلایکه این نبات منبع درآمد با ارزشی می‌باشد، برای دهانی افغانستان توصیه می‌گردد تا ساکنین مناطقی که هینگ در آن جمع آوری می‌شود با هماهنگی نهادهای ملی و بین المللی پس از جمع آوری تخم هینگ اقدام به پاشیدن آن در مناطق مورد نظر مانند چراگاه‌ها نمایند؛ تنها از انقراض هینگ جلوگیری گردد، بلکه به تعداد این نبات با ارزش افزوده شود. شایان ذکر است که بهترین زمان جمع آوری تخم هینگ قبل از رها شدن طبیعی آن است.

از هینگ برای درمان درد دندان، جای گزیده شده توسط جانوران، اختلالات عصبی، درمان سنگ گرده، کاهش تب‌های شدید و تقویت سیستم دفاعی بدن استفاده گسترده صورت می‌گیرد.

می‌دهد. حیات نبات توسط اندام‌های زیرزمینی (ریشه) حفظ می‌شود و سال بعد نبات هینگ دوباره از جوانه ای که روی ریشه در زیر خاک قرار گرفته شده، برگ‌های جدید تشکیل می‌دهد و همین گونه نبات هینگ به حیات خود ادامه می‌دهد. رنگ این نبات تیره می‌باشد که به مرور زمان رنگ خود را به رنگ سخن تیره تغییر می‌دهد و بعد از صورت شکسته شدن مقطع آن به رنگ سفید با زرد تیره تبدیل می‌شود.

مناطق نمو و گسترش هینگ

ساحة نمو و گسترش هینگ متنوع می‌باشد که بیشتر مناطق وسیعی در شمال و مناطق غربی افغانستان را به خود اختصاص داده است. هینگ یکی از نباتات اصلی طبیعی افغانستان و ایران به شمار می‌رود که از انواع مختلف متفاوت برخوردار است. قابل ذکر است که انواع مختلف این نبات شیره تولید نمی‌کنند و در ارقاعات ۷۰۰ الی ۲۴۰۰ متری از سطح بحر بوده که از قابلیت رشد و نموی خوبی برخوردارند.

زمانیکه آهن در بدن جذب شود، به واسطه آن اکسیجن تازه به قلب انتقال میگردد که برای مرضیان قلبی مفید میباشد. ماهی پروری یک فرصت خوب برای کسانی است که میخواهند با استخدام افراد کمتر کاروبار پرمنجعت ترا آغاز نمایند. برای یک زمین دار کوچک که بخواهد کاروبار ماهی پروری را آغاز نماید، اندازه زمین باید یک چکرب بعی ۲۰۰۰ متر مربع باشد که در آن دند احداث نماید. در صورتیکه کار ماهی پروری از شروع فصل بهار آغاز گردد، ماهی ها بعد از هفت ماه میتوانند به فروش برسند. مساحت معماري یک دند ۲۰۰۰ متر مربع میباشد.

از یک چکرب دند
مینون ۱۵۰۰ تا
۲۵۰۰ کیلوگرام
ماهی بدت آورد.

در جریان پرورش ماهی،
مالک جهت مراقبت از
آن در یک شباهن روز به یک
الی یک و نیم ساعت وقت نیاز دارد،
اما تنها در زمان جمع آوری حاصل به کارکنان
بیشتر ضرورت میباشد. در مرحله دوم حاصل دهی
یا حاصل دهی پی در پی مفاد خالص بیشتر میباشد،
چونکه در مقایسه با مرحله نخست به سرمایه گذاری
کمتری نیاز است و اندازه سرمایه گذاری در مرحله
اول نسبتاً بیشتر میباشد. اما با انتخاب طریقه های
درست میتوانیم حاصلات خوب و کاروبار دوامدار را
ایجاد نماییم.

تقاضای گوشت ماهی در افغانستان نسبت به تولید
آن بیشتر است. بناءً تاجر ملی مجبور است تا برای
رفع تقاضای بازار، ماهی مورد نیاز را از خارج وارد
نماید. به منظور رفع تقاضای هموطنان در خصوص
ماهی های تازه داخلی، به احداث دند های بیشتر
ماهی پروری نیاز احساس میگردد.

ماهی های وارداتی در کارتنهای و بوچی های یخ زده تحت شرایط خاص آورده میشوند و در اکثر اوقات شرایط انتقال مدنظر گرفته نمی شود که منجر به از رفتن کیفیت گوشت ماهی میگردد. در زمستان گذشته قیمت یک کیلو گوشت ماهی یخچالی بین ۳۰۰ - ۳۵۰ افغانی و گوشت ماهی وطنی بین ۱۰۰۰ - ۱۱۰۰ افغانی بود که خرید آن برای هموطنان ما دشوار بود. قیمت ماهی های وارداتی نسبت به ماهی های وطنی ارزانتر است. این تفاوت به این دلیل است که ماهی های وارداتی تازه نبوده، زمان زیادی از نگهداری آن سیری می شود و به سبب بوی بد مردم آنها را دوست ندارند. ماهی های وطنی بر حسب تقاضا به بازار آورده میشوند و به همین علت مزد آنرا نسبت به ماهی های وارد شده ترجیح میدهند. صندوق انکشاف زراعت همیشه تلاش نموده تا سکتور ماهی داری و ماهی پروری را با اعطای قرضه های کوتاه مدت و طویل مدت حمایت نماید تا کشور عزیز ما در این سکتور تا حد ممکن خود کفا شود.

ماهی داری و ماهی پروری در اقتصاد ملی و فردی از ارزش گسترده ای برخوردار میباشد. امروزه در کشور های مختلف جهان از ماهی پروری و فروش آن به پیمانه وسیع استفاده به عمل می آید. علاوه بر اینکه گوشت ماهی منبع غذای خوبی بوده، ماهی داری و ماهی پروری یک شغل با ثبات و پر درآمد برای دهاقن عزیز ما میباشد و یک منبع خوب غذایی را نیز به دسترس فامیل های آنها قرار میدهد. در کشور عزیز ما، ماهی ها در دند های خاکی، دریا، چهیل ها و سایر ذخیره آبی بشکل طبیعی یا در فارم های مصنوعی نگهداری میشوند. دولت افغانستان و موسسات خیریه خارجی گوشش به خرج داده اند تا در مناطقی که برای ماهی پروری مناسب اند، پرورشگاه های ماهی های قابل فروش را در دند های خاکی ایجاد نموده تا تولید ماهی را وسعت دهند. به اساس گزارش وزارت زراعت، سکتور ماهی در حال حاضر نسبت به هر زمانی دیگر رونق یافته است، هر چند در اکثر بازار های کشور ماهی های پی کیفیت وارداتی موجود میباشد. اکنون، سالانه به مقدار ده هزار میتریک تن ماهی در ولایات کندهار، هلمند، کتر، ارزگان، ننگرهار، لغمان، بلخ، بامیان، کابل و نیمروز در دند های خاکی تولید میگردد. در کشور ما مکان مناسب برای ماهی پروری مناطقی است که در طول سال در آن آب تازه موجود بوده و خاک آن مناسب باشد.

فعلاً، فارم ماهی قرغه از جمله فارم های بزرگ در سطح کشور به شمار میروند. وزارت زراعت پلان دارد تا چنین فارم هایی را در ولایات بلخ، ننگرهار و بامیان احداث نماید. صندوق انکشاف زراعت برای دهانی که قصد کاروبار ماهی پروری را داشته باشند، قرضه های کوتاه مدت و طویل مدت را فراهم می نماید.

ماهیت گوشت ماهی در قرآن عظیم الشان نیز ذکر گردیده و به گوشت ماهی به عنوان گوشت تازه اشاره شده است. تحقیقات جدید بیولوژیک نشان میدهد که گوشت ماهی برای امراض قلبی یک ادویه خوب و تداوی مؤثر است؛ به سبب اینکه در گوشت ماهی کسترون و بقایای آن به بیمامنه کم موجود میباشد. موضوع مهمتر اینکه گوشت ماهی در سیستم هاضمه انسان به سادگی هضم میگردد. افرادی که در یک هفته دو و یا سه بار از گوشت ماهی استفاده می نمایند به پیمانه زیادی از امراض قلبی در امان میباشند.

برای کاهش دادن خطر امراض قلبی، لازم است تا گوشت سفید ماهی در رژیم غذایی انسانها به عنوان یک عنصر اساسی شامل گردد. مرضیان قلبی باید از سودیم کمتر استفاده نمایند، اما استفاده از کلسیم برای آنها ضروری می باشد. در گوشت ماهی از یک سو سودیم در آن به اندازه زیاد نیست و از سوی دیگر کلسیم و آهن به مقدار کافی در آن موجود میباشد.

ماهی پروری یا کاروبار پایدار و پردرآمد

دکتر ایمیل «ارمان»
رئيس هیئت عامل صندوق انکشاف زراعت

برای تماشای یک مستند کوتاه در رابطه با ماهی پروری در افغانستان به صفحه فیسبوک صندوق انکشاف زراعت در آدرس ذیل مراجعه کنید.

<https://www.facebook.com/adfaghistan>

آمار، ارقام و دستاوردهای

صندوق انکشاف زراعت

اخذ تائیدی

۱۳,۳ میلیارد افغانی قرضه

۰۱

از نزد کمیته های منظوری از بدو تاسیس تا کنون

توزیع بیش از

۱۰,۷ میلیارد افغانی قرضه

۰۲

از بدو تاسیس تا کنون

مستفید ساختن بیش از

۵۴,۶۱۹ تن دهقان

۰۳

بطور مستقیم از بدو تاسیس تاکنون و اشتغال زایی
برای صدها تن از طریق اعطای قرضه به سکتور زراعت

اخذ

۱,۹ میلیارد افغانی منظوری قرضه

۰۴

از نزد کمیته های مربوطه به رهبری وزارت
محترم زراعت در سال ۲۰۲۰

05

جمع آوری بیش از
۴۵,۳ میلیون افغانی قرضه
های لاحصول در سال ۲۰۲۰
از طریق محاکم و ارگان های حقوقی

06

توزیع بیش از
۱,۵ میلیارد افغانی قرضه
در سال ۲۰۲۰
به کوپراتیف ها و کاروبار های زراعتی، فابریکه های غذایی، صادر کنندگان میوه و میانجی های مالی

07

بدست آوردن بیش از
۱۲۵,۴ میلیون افغانی
عوايد خالص
صندوق انکشاف زراعت در سال ۲۰۲۰

08

طبی مراحل درخواست های قرضه
بیش از ۹۷ شركت زراعتی
و تشبیثات مرتبط با مالداری در سال ۲۰۲۰

گالری رویدادهای مهم

صندوق اکشاف زراعت

جلسه کمیته اعتبارات صندوق اکشاف زراعت | ۱۳۹۰ نور | ۱۴۰۰

جلسه شورای عالی صندوق اکشاف زراعت | ۱۹ جوزا | ۱۴۰۰

جلسه کمیته اعتبارات صندوق اکشاف زراعت | ۴ سنبلاه | ۱۳۹۹

مراسم امضای تفاهمنامه قرضه صندوق اکشاف زراعت | ۹ جوزا ۱۴۰۰

شورای آگاهی دهی به خانم های شاغل در زراعت - کابل | ۳ حوت ۱۴۰۰

شورای قرضه دهی صندوق اکشاف زراعت در ولایت قندهار | ۲۸ میزان ۱۴۰۰

گردآوری و تدوین: نرگس غزنوی

همه چیز در مورد ...

نگهداری گیاهان در منزل

از امروز یک گلدان به زندگی خود اضافه کنیم.

بعضی ها به این باورند که نگهداری گیاهان نیاز به داشش و مهارت های خاصی دارد. این باور تا جایی صحیح است. اما گیاهان بیشتر از هر چیز دیگری، نیاز به توجه و مراقبت دارند. شاید برایتان سوال خلق شود که اصلاً چرا باید در خانه، محیط کار و یا حتی سرک های شهرمان گل و گیاه بکاریم؟ در ذیل به فواید گیاهان بالای روح و جسم شما اشاره شده است.

(۵) لیمو: درختچه های لیمو اگر ۶-۸ ساعت نور آفتاب (روزانه) و مقدار کمی رطوبت بگیرند، یکی از بهترین گیاهان برای نگهداری در محیط های بسته می باشند. درختچه های لیمو ماده ای چسبناک تولید می کنند. برای جلوگیری از ریختن این ماده روی فرش یا زمین، می توانید ظرفی را در زیر گلدان قرار دهید.

مراقبت های باغبانی در اپارتمان:

(۱) آبیاری: گیاهان در هنگام رشد آب زیادی مصرف می کنند؛ طوری که خاک موجود در گلدان به سرعت خشک می شود. برای آبیاری به موقع گیاه، انگشت خود را ۱-۲ اینچ در خاک فرو ببرید تا از خشک بودن خاک اطلاع پیدا کنید.

(۲) تغذیه: همانند دیگر زنده جانان، گیاهان نیز نیاز به تغذیه مناسب دارند. کود های طبیعی و کیمیاوی می توانند تغذیه خوبی برای گیاهان باشند. کود دهی باید بنا بر نوع و نیاز گیاهی که از آن نگهداری می کنید به طور مرتبت صورت گیر.

(۳) مشکلات: آفات در هو شرایط و محیط وجود دارند. ساده ترین و طبیعی ترین روش برای حل این مشکل چیدن برگ هایی است که رنگ شان تغییر کرده است و یا سوراخ شده اند.

(۴) حاصل گیری: اگر گیاهی که دارید میوه می دهد، حاصل گیری یک امر مهم در نگهداری آن محسوب می شود. باید زمان مناسب حاصل گیری از گیاه تان را بدانید. حاصل گیری به موقع می تواند باعث افزایش حاصل در بعضی از گیاهان شود.

باغبانی یکی از عام ترین و سالم ترین تفریحات است که شما می توانید با کم ترین امکانات و هزینه آن را در خانه، محل کار، و در محیط های مختلف در شهرستان انجام دهید. باغبانی برای شما آرامش و اعتماد به نفس به ارمغان می آورد.

سبزیجات خاص که به نور زیادی ضرورت ندارند را می توان در کنار گلکنین اتاق ها نیز پرورش داد.

(۲) خاک: خاکی که در گلدان ها به کار می رود رهچند طبیعی، اما از نظر نوعیت و ترکیبات درونی با خاکی که در باعث یا باعجه ها استفاده می شود متفاوت می باشد. برای نگهداری گیاهان در گلدان، از خاک گلدان استفاده کنید.

زیرا خاک گلدان بسیار سیک می باشد که باعث جریان هوا

و در نتیجه، رشد بهتر ریشه گیاه می شود. همچنان، خاک

گلدان دقیق می باشد که از انتقال بیماری ها به خانه شما

جلوگیری می کند.

(۳) آب: آب یکی از عمدۀ ترین نیازهای یک گیاه می باشد. این نیاز در گیاهانی که در گلدان نگهداری می شوند بسیار بیشتر است؛ گاهی حتی چند بار در طول روز. اگر گلدان های زیادی دارید، بهتر است از آب پاش برای سهولت در آبیاری گلدان های خود استفاده کنید.

(۴) رطوبت: اگر گلدان های تان را در فضای بسته نگهداری می کنید، بهتر است کمی رطوبت برای رشد هر چه بیشتر و بهتر گیاه نیز تامین کنید. برای این کار می توانید یک ظرف آب را در نزدیک گلدان تان قرار دهید.

چه گیاهانی را در اپارتمان نگهداری کنیم؟

(۱) گیاهان خوراکی: نعناء، نوش پیاز و ریحان از جمله گیاهانی هستند که قابلیت رشد در گلدان را دارا می باشند و در آشپزی روزانه شما قابل استفاده هستند.

(۲) سبزیجات سلاط: سبزیجاتی مانند کاهو و بالک گیاهانی با ریشه کم عمق و رشد سریع می باشند. شایان ذکر است که این نوع نباتات نیاز به آب فراوان دارند.

(۳) بادنجان رومی: گیاه بادنجان رومی بسیار سریع رشد می کند و سینگین می شود که در گلدانی با قطر حداقل ۳۰ اینچ قابل نگهداری است.

(۴) مُرج: مُرج از جمله گیاهانی می باشد که در گلدان رشد خوبی دارند. مُرج علاوه بر اینکه یک خوراکی میباشد، جنبه زینتی نیز دارد.

فواید گیاهان:

- گیاهان باعث تقویت تمکز، خلاقیت، و روحیه شما می شوند.
- گیاهان توانایی کاهش استرس، خستگی، و حقی درمان راکم را دارند.
- گیاهان هوای داخل و طراف اتاق را به وسیله جذب کارین دای اکساید و تولید اکسیجن پاک و مرتبط می سازند که این امر باعث شادابی جلد می شود.
- گیاهان با کاهش آلودگی های صوتی، آرامش بیشتری به زندگی شما می بخشند.
- گیاهان باعث بهبودی سریعتر شما از انواع بیماری ها می شوند.

با خواندن این مطالب، قطعاً به فکر خریدن یک گلدان و یا حتی بیشتر کردن گلدان های خانه تان افتاده اید! طوری که پیش از این ذکر شده بود، گیاهان نیاز به توجه و مراقبت های خاصی دارند. در این مقاله به نکات مهم و اساسی در مورد نگهداری گیاهان در محیط های بسته می پردازیم. فرق نی کند اگر شما در خانه ای با حولی و با چشم کاری کلمن، یا در اپارتمان کوچک زندگی می کنید؛ برای هر نوع محیط، گیاهان خاصی وجود دارند. چند نکته اساسی در مورد نگهداری گیاهان وجود دارند که عبارتند از:

- ۱) نور آفتاب: بیشتر گیاهان، به خصوص گیاهانی که گل و میوه می دهند، به ۶-۸ ساعت نور مستقیم آفتاب نیاز دارند. اگر شما در خانه ای زندگی می کنید که به باعجه ای با نور آفتاب کافی دسترسی ندارید، بالکن ها و بام ها می توانند جایگزین خوبی باشند. گیاهانی مانند بعضی

تعریف، مزیت، آمار و معلومات در رابطه با سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

ارتقاء پارامترهای لازم برای جذب این سرمایه‌گذاری هادر افغانستان تاچه اندازه حیاتی است؟

نورعلیم حکیم یار | رئیس اجرایی حرکت افغانستان پا اداره حمایت از سرمایه‌گذاری و تجارت در افغانستان

های داخلی از موضوعات محلی ضرورت ندارند. در عوض، شرکت‌های داخلی تکنالوژی و تجربه آنها را دریافت می‌کنند. این نوع سرمایه‌گذاری ها همچنان دارای ظرفیت بالا برای اشتغال زایی در کشور می‌باشند. سرمایه‌گذاران خارجی عموماً موقعیت‌هایی را برای سرمایه‌گذاری انتخاب می‌کنند که در آن نیروی کار با هزینه کمتر قابل دسترس باشد. برای مثال شرکت‌های بزرگ امریکایی زیادی وجود دارند که در کشور چین سرمایه‌گذاری کرده‌اند. این کار می‌تواند دلایل متعددی داشته باشد و یکی از آنها وجود نیروی کاری ارزان در چین است.

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به شکل گیری سرمایه انسانی، ادغام تجارت بین المللی، و ایجاد فضای تجاری رقابتی کمک می‌کنند. زمانی که کشور می‌باشد با بحران مالی روپرتو می‌شود، FDI، کمتر از سایر اشکال ورود سرمایه، تمايل به عقب نشینی دارد؛ چراکه آنها زیرمجموعه های زیادی در کشور داشته و در فضای کاری کشور می‌باشند بشکل عمیق تری دخیل هستند. به همین دلیل، افزایش میزان سرمایه‌گذاری خارجی به شکل FDI، کشور می‌باشد را در مقابل خروج سریع سرمایه در زمان بحران، کمتر آسیب پذیر می‌سازد. اگر افغانستان در طی یک یا دو دهه گذشته قادر به جذب سرمایه‌گذاری خارجی می‌بود، از پاندمیک کووید ۱۹ اخیر به این شدت ضرره نمی‌خورد؛ زیرا سرمایه‌گذاران مستقیم خارجی تمايل به پلان دارند متعدد داشته و همیشه نسبت به تشبیثات کوچک و متوسط در کشور می‌باشد از قدرت بیشتری برخوردارند. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی همچنان منبع مهمی برای تامین کسری های حساب جاری است. تاثیر حکومت داری بر رودی های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، نخست از طریق تاثیر نهاد ها بر فضای سرمایه‌گذاری یک کشور و دوم از طریق کاهش هزینه های داد و ستد، هزینه های تولید و عدم قطعیت می‌باشد. رشد اقتصادی کشور ها در کنار کیفیت حکومت داری، از عوامل مهم دیگری است که بالای تصامیم FDI شرکت های چند ملیتی تاثیر می‌گذارد. حکومت داری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، و رشد با یکدیگر در تعامل هستند. شاخص سرمایه

کشور های میزبان مزایای متعددی را از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (Foreign Direct Investment) دریافت می‌کنند. اول تراز همه، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نسبت به سایر اشکال ورود سرمایه، برای رشد و توسعه در داراز مدت مناسب تر است، زیرا سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی منبع عمله تکنالوژی و دانش مسلکی است. سرمایه‌گذاران خارجی نه تنها منابع نقدی بلکه تکنالوژی، تخصص، و مواد دیگری را نیز با خود به همراه دارند که کشور می‌باشد. توانند از آنها بهره‌مند شود. متناسفانه، افغانستان به دلایل مختلف نتوانسته است سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) را جذب کند و این امر ما در رابطه با سکتور تکنالوژی از کشورهای در حال توسعه و حق برخی از ممالک توسعه نیافرته در موقعیت عقب تری قرار میدهد.

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی توسعه روش های مختلف این امکان را به وجود می‌آورد تا دانش و تکنالوژی از شرکت های خارجی به شرکت های داخلی سرازیر شوند. سرمایه‌گذاران خارجی که مستقیماً در یک کشور سرمایه‌گذاری می‌کنند، عموماً این کار را در مشارکت با شرکت های داخلی انجام می‌دهند، چراکه آنها به شبکه ارتباطات، سلسنه مراتب عرضه، و دانش شرکت

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یا (FDI) چیست؟

 سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) عبارت است از سرمایه‌گذاری یک شرکت یا شخص حقیقی در کشوری دیگر جهت تجارت یا تولید که از منظر علم اقتصاد، این فعالیت در نقطه مقابل سرمایه‌گذاری در سهام portfolio (به انگلیسی: investment) قرار می‌گیرد که سرمایه‌گذاری تاثیرپذیر از شرایط اقتصادی کشور هدف محسوب می‌شود.

گذاری DBI یک نظرسنجی جهان است که سالانه توسط بانک جهانی در ۱۹۰ کشور انجام شده و در آن کشور ها بر اساس میزان سهولت تجارت نظر به ۱۱ شخص رتبه بندی می شوند. گزارش DBI تا سال ۲۰۲۰ دارای ۱۰۰ شخص بود اما یک شاخص جدید تحت عنوان «قرارداد با دولت» به تازگی اضافه شده است. افغانستان در مقام نه چندان خوشایند از ۱۹۰ کشور ایستاده است. در گزارش DBI سال چاری ممکن است رتبه افغانستان بدتر هم شود. به دلیل پی ثباتی سیاسی، عدم اصلاحات متداوم، طول کشیدن تدارکات سیستم حکومتی و مشکلات در سایر زمینه هایی که DBI در رابطه با آنها معلومات جمع آوری میکند، به نظر نمیرسد که رتبه افغانستان بهبود یافته باشد.

افغانستان از پتانسیل جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در پروره های مشارکت سکتورهای عمومی و خصوصی (PPP) برخوردار می باشد. اما این کشور نیاز به ثبات، ارائه پروره

گراف سرمایه گذاری خارجی در افغانستان منبع: بانک جهانی | از وبسایت: www.macrotrends.net

سرمایه گذاری مستقیم خارجی در افغانستان - تاریخچه دیتا از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹

فیصدی تولیدات ناخالمن داخلی	جریانات ورودی سرمایه به دلار امریکایی	سال
۰,۱۳٪	\$۰,۰۴B	۲۰۱۹
۰,۴۱٪	\$۰,۱۲B	۲۰۱۸
۰,۳۴٪	\$۰,۰۵B	۲۰۱۷
۰,۴۸٪	\$۰,۰۹B	۲۰۱۶
۰,۸۵٪	\$۰,۱۱B	۲۰۱۵
۰,۲۱٪	\$۰,۰۶B	۲۰۱۴
۰,۳۴٪	\$۰,۰۵B	۲۰۱۳
۰,۲۸٪	\$۰,۰۴B	۲۰۱۲
۰,۲۹٪	\$۰,۰۵B	۲۰۱۱
۱,۲۰٪	\$۰,۱۹B	۲۰۱۰
۰,۴۵٪	\$۰,۰۴B	۲۰۰۹
۰,۶۴٪	\$۰,۰۵B	۲۰۰۸
۱,۹۶٪	\$۰,۱۹B	۲۰۰۷
۳,۶۱٪	\$۰,۲۶B	۲۰۰۶
۴,۳۴٪	\$۰,۲۷B	۲۰۰۵
۳,۵۸٪	\$۰,۱۹B	۲۰۰۴
۱,۲۸	\$۰,۰۴B	۲۰۰۳
۱,۳۳٪	\$۰,۰۵B	۲۰۰۲
۱,۳۳٪	\$۰,۰۰B	۲۰۰۱

سرمایه گذاری مستقیم خارجی به شکل گیری سرمایه انسانی، ادغام تجارت بین المللی و ایجاد فضای تجاری رقابتی کمک میکند.

های با کیفیت برای سرمایه گذاران، تعیین بسته های تشویقی، تسهیل روند تجارتی، گفتمان مداوم و مؤثر با سکتور خصوصی و در نظر گرفتن به موقع مشکلات آنها دارد. بر اساس بعضی از منابع، حاشیه دریافت مفاد در کشور هایی که افغان های ژوئنمند در آن سرمایه گذاری کرده اند، در حال کاهش یافتن است. افغانستان یک بازار دست نخورده است و حاشیه مفاد در آن بالا است. با آمدن صلحی که اجتناب ناپذیر به نظر میرسد، افغانستان به یک مقصد سرمایه گذاری تبدیل خواهد شد.

با این حال، با سیاست های فعلی و بی ثبات سیاسی و اقتصادی جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی غیر ممکن است. توصیه می شود که دولت افغانستان ابتدا با کسانی که در حال حاضر سرمایه گذاری کرده اند صحبت کرده و رضایت آنها را داشته باشد. ثانیاً، آنها باید کسانی که در کشور های دیگر سرمایه گذاری کرده اند، یا در جستجوی سرمایه گذاری در کشور های دیگر اند را مقابله بسازند. همسایه های شمالی افغانستان، در های شان را به روی سرمایه گذاران افغان باز کرده اند و اگر دولت افغانستان به زودی اقدام نکند، برای پیشرفت صنعت، اشتغال زایی، و تقویه بنیه مالیات، دیر خواهد شد.

ترجمه و ویرایش: عارف بیکران و زهراء حیدری

افغانستان کې پنډه، پیر او پلور

حشمتو الله تاند | د پور ورکونې کارپوه

**د پنډي تولید او کرنه زمونږ د هېواد یو له خورا مهمو
کرنیزو پیداوارو شمېرل کېږي. د پنډي د تولید او
پروسس ارزښت د هېواد د اقتصاد برخه کې په
خانګري توګه کرنیزو برخه کې ثابت او بنسکاره دی.
پداسي حال کې چې زمونږ کروندګر د دې تولو
ستونزو ګاللو برسيړه تر تولو کمه ګټه ترلاسه کوي.**

ایچ د پنډي لپاره له ۶.۵ تر ۷.۵ دی. دا چې د پنډي
رېښه دېره ژوره ځي، نواړينه ده چې له کښته مځۍ
څمکه بهه ژوره قلبه شي، لوټي پي ماتي شي، هرزو
وابه له منځه یوول شي، دېږي توپي او څمکه
هواره شي.

د څمکي د پياورتیا لپاره له کښته مځۍ باېد له ۱۰
تر ۱۲ کيلو ګرامه دي اي پي (توره سره)، ۲۰ کيلو
ګرامه یوږيا يا سپینه سره او له ۶ تر ۱۰ تنه ورسته
شوي جهوانی سره يا بهه وروست شوي کېپوست
سره ګډ او په یو جریب څمکه کې پي ويښي، هغه
څمکي چې پنډي پکي ګرل کېږي، باېد نوبتي کرنه پکي
ترسره شي، ترڅود نازوغې، آفتوونو خخه خوندي
او د خاوری د حاصلخې او جورښت لامل شي.
په نوبتي کرنه کې جواړ، شفتله، وریشي، نخود،
لوبیا او داسي نور بوقې ګرل کېږي.

کرنه کې د تخم تاکل دېر اپن دې خکه دغه تخم
زمونږ ستونزو ته خواب ویونکي دی، نو خکه
د تخم تاکنه کې باېد دېر خير او سو. بهه تخم

څخه عبارت دي: چې اوړدووالی پي له ۲.۵ تر ۵
سانتي متړه رسپېږي. د پنډي دنې ودی لپاره اورد
فصل (له ۱۸ تر ۲۰ ورځو) چې یخبدناد
ونډري، خاوره کې ور لنده بل او ور اندازه لمر، د
نسني حرارت او چو اقلیم درولوډ اپن شمېرل
کېږي. د پنډي تخم له ۱۴ تر ۱۸ درجې د سانتي
ګرپد تودوځه کې په زړغونې (تیغ وهلو) پېل
کوي، پداسي حال کې چې د زړيا تېږي تېغ وهه
لپاره ور تودوځه له ۱۸ تر ۳ درجې د سانتي ګرپد
ده او دا هم باېد روښانه شي چې د پنډي دنډي نمو
لپاره ور تودوځه له ۲۷ تر ۳۲ درجې د سانتي ګرپد
ده، مګر د ۴۰ درجې لوره او د ۱۲ درجې خخه تېټه
درجه د تودوځي د بوقې نمو دروی، ګلان او غوزې
رژېږي. په عمومي توګه د پنډي د بوقې عمر ۱۷۰
ورځې (شاوخوا) دی.

د پنډي بوقې هر دول خاوره کې وده کوي، رسوي
خاوره کې تر تولو بشه وده کوي، د دې ترڅنګه د
خاورې پي ایچ باېد له ۵.۵ تر ۹ وي، خو وړې

دکنې او بولکلو او مالداری وزارت د پنډي د
تریجی ریاست د مالموټا پر پنسټ د افغانستان
څینتو ولاپتونو کې د پنډي کښت ډېر ترسه کېږي،
چې عبارت دي له بغلان، کندوز، تخار، سمنکان،
بلخ، جوزجان، فاریاب، هرات، ننکهار، بادغیس،
فراه، هلمند او کندهاره، چې یادو ولاپتونو کې هر
کال نزدې به (۹۷۷، ۴۳) هکتاره څمکه پنډه کړل
کېږي، چې نزدې به (۷۸۷، ۵۳) مېټرپک تنه دانه
لړونکې پنډه ورځه په لاس راځي.

د پنډي کړل او تولید نه یواځي دا چې زمونږ د کربنی
خصوصي سکټور او د هېواد اقتصادي پیاوړتیا
کې رغنده رول لري، بلکې د تولید، پروسیس او
صنعت برخه کې پي دېږي خلک هم په کار بوخت
کړي دي، په خانګري توګه هغه هېوادونو کې چې
په نوی د پرمختګ به لور ګامونه اخښتی او تر
اوسيه پکي ساینس او تکنالوژي د ډام ور پرمختګ
ندی کړي.

زمونږ هېواد کې هم د پنډي کړل ورڅه ترېلې د
ډېږيدو په حال کې دي او د هېواد یو له خورا مهمو
صادراتي توکو خخه شمېرل کېږي.

معمولًا ۱۰۰ کيلو دانه لړونکې پنډه نزدې
۳ کيلو خالصه پنډه، ۱۰ کيلو ناخالصه غوري،
۵۵ کيلو ګنجاره او دوه کيلو ضایعات ورکوي.

افغانستان کې د پنډي ستر دولونه چې زیات کړل
کېږي عبارت دي له:
اکالا ۱۵-۱۷-۳۰، اکالا ۱۵-۱۷-۴۲، مکسيک، اکالا
۱۵-۱۷-۹۹، اکالا F ۱۰-۱۸ او پلانکو پالاما خخه.
پنډه دکل لړونکو بوټو له دلي ده چې د ډېښو
عمودي سیستم لري، د تې لورولو پي له ۶.
څخه تر ۲۵۰ سانتي متړ ډېر پوري رسپېږي، خو په
هغه سيموکي چې معتدل ډېر لري، د بوقې لورولو
تر ۵ متړه رسپېږي. د بوقې یاني بېلاپلې دولونه لري،
چې یاني پي معمولًا له ۳ تر ۷ پوري غورونه يا

بېکاره بوق د اوپو په جذب، خوراکي مواد او لم
د وانګو اخپستلوکي د پنې له بوق سره سیال
کوي چي دا کار د پنې په حاصلاتونکي د ۲۰-۳۰.
سلنه پوری کم والي راولي. د هرزه بشو د مخنيوی
لپاره بیلابیل لاري چاري موجودي دي لکه کرنيزی
لاري، میخانیکي لاري، فزيکي لاري، بیولوژيکي لاري
او رسپتی پي کيمياوي مخنيوی دی، چې د دی لارو
شخه په کېته اخپسته بىڭر كول شی، د مضره
بوتو خخه په پنې پول
مخنيوی وکري.

دېنې حاصلاتو تولول
ھغه وخت پېلېري چې
۶. سلنھ شاوخوا غوزي
غورېدلي وي، دوهمن او
دریم خل تولول د ۱۰-۲۰.
ورخو په خند سره
پېلېري، يوكس په بوازی
خان كولی شي د یوجریب
کرنيزی خمکي شخه د
۴-۶. ۴ ساعتنو په
اوږدوکي پنې توله کري.
د پنې د تولولو بر مهال
باید لاندې تېکي په پام کي
ونیول شي.
۱. د پنې تولونکي بايد
خانکې خان ساتونکي

جامي په تن ولري. ۲. د پنې د تولولو لپاره بايد
له نخي بوجھو خخه کار او اخپستل شي. ۳. د پنې
تولول بايد د ورخې لس بجي شاوخوا پيل شي.
۴. پنې بايد په منظم او مسلکي توکه توله شي.
۵. هر خل توله شوي پنې بايد په جلا دول سره
زيرمه شي، خکه چي لومړي خل توله شوي پنې د
کېفیت له نظره پنه وي. ۶. دېنې تولول بايد د
بوق د لاندې بېخې خخه پيل شي. ۷. دانه لرونکي
پنې بايد تر حاصل تولولو وروسته د یو وخت
لپاره په وج خاى کي وساتل شي. ۸. کله چې پنې
بسته بندې کېري، نو اضافي توکي لکه د پنې مړي
غوزي، نابالغه غوزي، وېښته، پانۍ او نور بېكاره
توكۍ بايد ترپ تول او پېري شي. ۹. پنې بايد په وج
خاى کي وساتل شي او دېر فشار پري رانشي، خکه
چې د زيات فشار له امله کېفیت پي خرابېري. په یو
متزمکع بخاى کي بايد ۱۱۴ کيلوگرامه دانه داره
پنې ذړمه شي. ۱۰. دانه داره پنې بايد ژر تر ژره
پروسس شي.

دېنې بوق د بېلابېل ناروغېو لکه فتکسي، باکتريائي، ويروسی او نمیاتو دی ناروغېو ترحملي لاندې رائي، خود ناروغېو شدت او خپریدل د بوټي تر محيطي شرابطو او حساسیت پوري اړه او توبېر لري.

د پنې کېبت هرکال د ناروغېو او آفتوونو له امله
د دېر زيان سره مخاخې کېري لکه ورتیسملم او
فيوزاريي ناروغې، دقرغې ناروغې، نباتي سېري،
سېپن رنکي مچان او داسې نوري ناروغې او آفتوونه د
پنې حاصلات کموي، چې ددي ناروغېو او آفتوونو
د مخنيوی لپاره بېلابېل لاري موجودي دي، لکه
مېخانیکي، کرنيزې، بیولوژيکي او کيمياوي لاري
چې د دې په واسطه ددي ناروغېو او آفتوونو شخه
مخنيوی کېري.

تراكتور يا نورو وسایلوله لاري په پوره اندازه سره
او توخم په یوخاري کارول کېري. په هرجريب خمکه
کي ۲ کيلوگرامه تخم کرل کېري او د دو بوتو
ترمنځ ۲۰ خخه تر ۲۵ سانشي متړه واتن پېښو دل
کېري او په هر سوري کي د ۵ خخه تر ۸ سانشي
متړو ژوروالي سره بوازی په دانه تخم اچول کېري.
افغانستان کي کروندګر په معمولي توګه د دو له
سرې خخه تېکه اخلي چې عبارت دي له: دې اي

بايد د سېمي د اقلیم سره توافق ولري، ترڅو دبر
حاصل ورکري، د ناروغېو او آفتوونو مقابل کي
مقامون وي، تخم بايد سوجه وي، د حاصل تولول
په آسانه وي، تر تولو این چې د بنه کېفيت او
مارکېت درلودونکي وي او د کېبت خخه مخکي
يو د دغه فنګس وژونکو لکه تيرام، ویتاواکس او
سورسان سره معامله شي. پنې کول شی چې د
بېلابېل چاپېریالونو شرابطو سره خان جور او خپل

حاصل دېر کري،
نوخکه پنې د
هیواد به ختیغو،
سوبل ختیغو
او لویدېخو
سېيمو کي د غنمو
د حاصلاتو له
تولولو وروسته
کرل کېري، خو
بغلان، کندوز،
تخار، فاریاب او
بلخ کي په د کېبت
ور وخت دوري
له ۱۵ د غږګولی
تر ۱۵ پوري د.

**په افغانستان کي پنې معمولاً
په دريو لارو سره کرل کېري چې
عبارت دي له: د تخم شيندلو
طريقه، د تخم کرل په جويه يا
پوشته باندې او په خط طريقه
سره کېبت کول چې هره یوه لاره
به یې په لنډ دول لاندې تشریح
شي:**

په او یوريا خخه. د پنې د کېبت لپاره معمولاً په
هرجريب خمکه کي ۲۵ کيلوگرامه دي اي پي، ۵۰.
کيلوگرامه یوريا او ۵۰ کيلوگرامه پوټاشیم سلفیت
کارول کېري. په عمومي توګه د خمکي داماده کولو
په وخت کي ۳۰٪ خخه تر ۴۰٪ پوري توره او
سېپنې سره کارول کېري، ۲۰٪ سېپنې سره په
لومړي خل او بخور کي کارول کېري، او د لومړني
کل ترغوپيدو وروسته ۴٪ خخه تر ۵٪ پوري
سېپنې سره کارول کېري.

دجویه کشی او خطې طريقو د کېبت په صورت کې
په عمومي توګه د لومړي خل خړوب د کېبت دشپړي
او اوومي اوئي خخه وروسته ترسه کېري. دوهمن
خل او بخور د لومړي او بخور خخه پوره یوه میاست
وروسته ترسه کېري ديرم او وروسته نوري او به
خوری د خاوری په خانګرتیا او اقلیمي وضعی پوري
اره لري. د حاصل د راټولولو خخه پوره یوه
مخکي بايد اوپه خور بند شي، خود تخم شيندلو
په طريقه کي بايد د خمکي د وتره کډو لپاره د
کېبت خاى اوپه خور شي، چې لومړي خل او بخور
د ۴۵-۵۰٪ ورخو وروسته له کړلوا توګه کېري.

دوهم او دریم خل اوپه خور د خاوری په دول او
اقليمي شرابطو پوري اړه لري، خو په تاکلي اندازه
دلنده بل شتون د دودي په حساسو مرحلوکي د
غوزي په تشكيل او په تویزه توګه د حاصل په
زياتولي مثبت اغزر لري، له بل پلوه د لنده بل د
نه شتون په صورت کي کبدای شي په درېمه
برخې په اندازه حاصلات کم شي، په عمومي دول
سره ولي شو چې د پنې بوق د تول ژونډ په بهير
کې نزدي ۵۰٪ ملي لېټه اوپو ته اړتیا لري، چې په
خینو سېمو او شرابطو کي دې پېښو د هرېتې د تخم
دقیقې د خخه تر ۹۰۰ ملي لېټه پوري تاکل شوې
ده. دېلابېل یا هرزه بوقو لري کول د ۱۵-۲۰٪ ورخو
وروسته له کېبت خخه پېلېري. د پنې خېښاوي
ته نه پامېزه او د هغه خندول هرموږ پوچي
د ۳۶٪ خخه تر ۲۵٪ د خخه تر ۳۰٪ سانشي متړه واتن
زیانمنو. بنا دېلابېل بوقو ایستل او په وخت سره
د هغوي مخنيوی دېلابېل ناروغېو او آفتوونو
د مخنيوی لپاره این کار د. خېښو شنودې چې

**۱. د تخم د شيندلو لار: افغانستان کي تر تولو
عامه لاره ده. په دې سيستم کي اوپه خمکه اوپه
کېري ورېسي قلبه ده، تر قلبه کولو وروسته بیا
تخم دلاس په واسطه سره په قلبه شوي خمکه
کي پا شامل کېري. بیا د تراكتور يا غوايانو په واسطه
سره ماله يا هوارېري. دې سيستم کي د بوقو او
قطارونو ترمنځ فاصله په پام کي نه نیول کېري
او د یوجریب خمکي لپاره ۱۵ کيلوگرامه تخم ته
اړتیا ده.**

**۲. د تخم کرل په جويه يا پېښه باندې:
سيستم کي تر هر خه د مخکه شه هوارېري،
وروسته ۱۲ کيلوگرامه دې اي پي او ۲۰ کيلوگرامه
یوريا په هرجريب خمکه کي شيندل کېري ورېسي
يو با دوه خلې په ۹ پال قلبه سره وهل کېري.
پدې سيستم کي د دوه پېښو يا جويه ترمنځ واتن
۵٪ خخه تر ۸۰ سانشي متړو ژوروالي پي ۲۵ د
خخه تر ۳٪ سانشي متړو پوري وي. چې جويه بايد
د ختیغ خخه د لوېدېخ په لور برېتي وي. د تخم
مقدار د هر جريب لپاره ۳ کيلوگرامه ده. د دوو
بوتو ترمنځ ۲۵٪ د خخه تر ۳۰٪ سانشي متړه واتن
اټکل شوې ده. په هرځای کې په د ۵ خخه تر
سانشي متړو ژوروالي سره ۲ يا ۳ دانې تخمونه اچول
کېري.**

**۳. خطي طريقه: پدې سيستم کي هم په
لومړي سر کې خمکه پنه هوارېري او بیا د مجهر**

د چرګانو له هګپو د سالمونیا باکتریا جلا کول

پوهندوى محمد ناظر فیصل

له دي خېرنې خڅه موڅه دا ده چې د هګى دنه او بهر کي د سالمونيلا مېکروب شتون ثابت کړل شي. هګى یوه شه باکفیته خوراکي ماده ده، چې خپل جورېست کي بېلاپل خوراکي توکي او ویتامینونه لري او د یو بلانس شوي خوراک په دول انسان تربنې په شهه دول ګته پورته کوي، د چرګانو هګپو کارونه چې په تولو اديباو او مذہبونو کي کوم هیڅ اختلاف نلري په نړيواله کچه کارول کېږي او د پوره خوراک یوه ستره برخه جوړوي.

سالمونيلا یو ګرام منفي باکتریا ده چې د بېلاپل خوراکي توکو د ککرتیا لامل گرځی، یو له دغو خوراکي توکو خڅه هګى ده چې هغه هم د سالمونيلا له امله ککرېږي او د ناروغۍ لامل گرځی، دي خېرنې کي تولی ۳۰ هګى، چې ۱۰ هګى، د حبیب حسام بولټري فارم، ۱۰ هګى له کليواړي چرګو او ۱۰ هګى د ټراټستان هپواد خڅه رالپردوول شوي وي او د ننګرهار، جلال اباد شمار د بېلاپل دوکانونو خڅه اخښتل شوي وي او د وترنړي پوهنځۍ د ماېکروپیلوژي لابراتوار ته لپردوول شوي وي او دا نېښې په (S.S Agar) مېډیا کې ګلچر شوي.

پاپله کي په دربو وارو ګروپونو کي یوه نېښه هم د سالمونيلا مثبته نشه او نور ماېکرو اورګانیزمونه Shigella په نوم باکتریا وو په کي شتون درلود، چې هغه ډېره د هګى د پوش د پاسه مېکروبونه وو او د ټراټي هګپو په یوبن کي ولیدل شوي کومې خېرنې چې د چرګانو هګپو کي د سالمونيلا د نورو ماېکرو اورګانیزمونه وي، نو سالمونيلا د نورو ماېکرو اورګانیزمونه په پرته پکي په قېته کچه شتون درلود. نو دي خېرنې هم دا جوته کړه، چې سالمونيلا د چرګانو هګپو کي شتون نه درلود او نور ماېکرو اورګانیزمونه پکي شتون درلود.

Polyvalentantisera د سالمونیلا د پژندلول پاره کارکو وو. پیشنهاد شوی چی ۲۹.۳۶ سلننه او ۳۸.۳ سلننه د هگی پوبن کی ۱۰.۳۱ سلننه او ۷.۱۵ سلننه د هگی دندنی جوربست کی او ۲۸.۷۸ سلننه او ۴۳.۹۳ سلننه د هگی زیرموکی د چرکانو فارم او بھرنبو مارکبتونو کې به ترتیب سره دغه پیشنهاد سالمونیلا هگبکو کې ولید شول.

موخ:

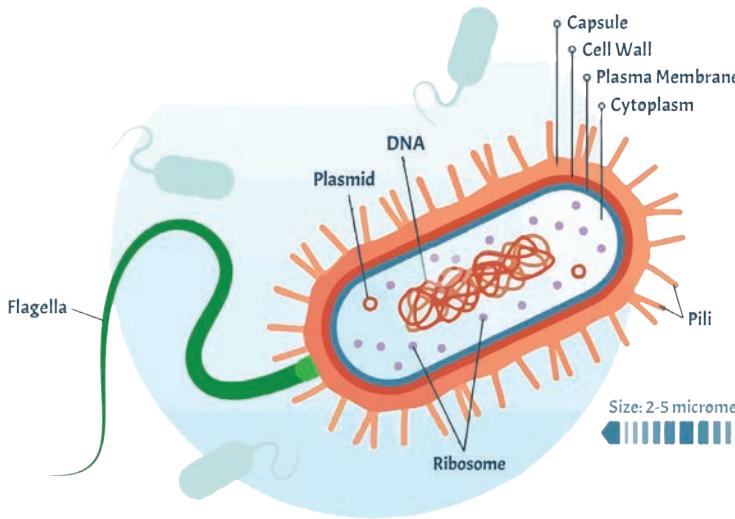
- ۱- دھگی له زیرو، سپینو او پوبن خخه د سالمونیلا باکتریا تجرید کول توکی او گنلاره:

د نبتو شمبر او کجه

دی خبرنے کی توپی ۳۰ هگی
تر خبرنی لاندی نیول شوی
وی، چی ۱۰ نبندی د حبیب
حسام چرکانو فارم، ۱۰ نبندی
د کلیوالی چرکو هگی او ۱۰
نبندی له قراقصستانه راول شوی
خخه وي. د بورته فارمونو
خخه په اتکلی دول د هر فارم
خخه لس لس شنپی راتولی
شوی وی او یه لاندی کلجر
میدیاکانو کې کلجر شوی.

پابلہ:

دی خبرنے کی توپی ۳۰ نندی
تر خبرنی لاندی نیول شوی
چی له دوي خخه ۱۰ نندی د
حبیب حسام چرکانو فارم او

۱. نبندی د کلی والی چرکو هگی، او ۱۰ د قراقصستان خخه د راول شویو هگبکو خخه
وی، چی یادی نبندی د جلال اباد بشار د هگبکو خرخونکو دوکانونو خخه راپول کړل
شوی وی او د تربرزی پوهنځی په مايكروبیولوژی لابراتوار کې تر ازمومیکی لاندی
ونیول شوی چی پابلہ کې د دیبو واړو ګرپونو خخه کومه نبندی کې سالمونیلا ونه
لیدل شوه او نور مايکرو او ګاکنیزمنهونه لکه *Shigella* پکی موجود وو او سالمونیلا د
سلپی له پامه صفر اعشاریه صفر کېږي.

لاندی جدول کې هم په خرکنده دول سره پیشنهاد لیدل شو.

د هگبکو فارم او بھرنبو مارکبتونو کې موجود د سالمونیلا دول د هگبکو ککریتا رامنځته کوي او
هغه خایونو کې چې تولیدات ورکوی، شاید د افقی او عمودی له لاری لېردوول منځته راشی، د افقی لېردو خخه موخه دهکی نیو، سین او د هگی د پوبن ککریتا ده او کله چې عمودی لېردو منځته راشی، د هگی اچونې بھرکې او یا وروسته د هگی اچونې خخه رامنځته کېږي.

په هر حال کولی شو چې هگی د خوراکی توکو په ناروغری کې کلید کړو. د چرکانو کولمو کانال د سالمونیلا د دولونو لپاره بوه غټه لېردونکې برخه ده چې انسان به ناروغری اخته کوي.
په خوراکی توکو کې د سالمونیلا بکتریا پوه زونو تیکه ناروغری رامنځته کوي، چې ست ویز (اقتصادادي) زیانونه راوري شي او خینو وختونو کې د مرک لامل هم کېږي. د چرکانو تولیدات په منځتني کچه د سالمونیلا د دولونو له لاری ککپیږي او

نبندی پې کې لیدل کېږي.
سالمونیلا لرونکې خوراکی توکی د انسانانو لپاره د زهرجنو ځانګړتاو لرونکې دی او هغه کسانو کې چې د پولتري تولیدات خخه ګټه بورته کوي، رامنځته کېږي.
د سالمونیلا د سیرو تایپونو په د له کې د *Salmonella Enteritidis* بوه ځانګړنې دا ده، چې انسانانو کې

پوبن	سپین	زیر	د نبتو کچه	د نبتو خای	شمېره
—	—	—	۱۰	حبیب حسام د چرکانو فارم	۱
—	—	—	۱۰	کلیوالی چرکو هگی	۲
—	—	—	۱۰	د قراقصستان خخه راول شوی هگی	۳

پابلہ اخښته:

دی خبرنے کی توپی ۳۰ نبندی تر خبرنی لاندی نیول شوی وی چی ۱۰ د حبیب حسام چرکانو فارم ۱۰، کلیوالی چرکو هگبکو او همدارنکه ۱۰ نبندی د قراقصستان خخه راپلدو شوی هگبکو او همدارنکه ۱۰ نبندی د چرکانو فارم، چی له هری نبندی دری کلجره (زیر، سپین او پوبن) ترسره شول، چی به دی ۳۰ نبندی او ۹۰ کلچرو کې کومه نبندی د سالمونیلا مثبت تجرید نشهو، خونوری باکترياوي لکه شجیلا په لوری کچي شوی، بیا هم دی خبرنے کې دا مالومه شوو، چې هگبکو کې د سالمونیلا باکتریا خخه سریره نور مايکرو او رکانیزمنه هم شته او د سالمونیلا پیشنهاد په کې شتون نه درلود، چې بخوانبو خپرخونه کې هم روښانه شوی وه، چې هگبکو کې د سالمونیلا پیشنهاد په کې پیشنهاد شوی دی او نورو مايکرو او رکانیزمنه په کې زیات لیدل شوی

وړاندېزونه:
۱- هکی باید په پوره دول سره پخې شي. ۲- هکی باید پاک پرېمینځل شي. ۳- د هگبکو تولید کونکو فارمونو روغتیا ارڅه باید وخت په وخت تر خبرنی لاندی ونیول شي.
۴- له بهره راپلدو شوی هکی باید له روغتیا کتفی وروسته وکارول شي.

کلینیکي نبندی پیشکاره کوي. امریکا کې *Enteritidis* تایپ (۴) لاملونه د ناروغری په مالومو سیموکی رامنځته شوی دي. په هر حال جايان کې ۱۹۸۹ نه تر ۱۹۹۳ کال پوری ۳۲.۴ سلننه د پیشنهاد پابلہ کې خرکنده شوه، چې خینې خوراکی توکی د سالمونیلا له امله لکړۍ شوی وو، د خورو رو نه وه او زهرجن پیشکاردل. دا خرکنده ده چې سالمونیلا د خوراکی توکو له لاری لېردونکې پاتوچن دی او حبواتن د دې پاتوچن بنستېز مخزن دی.

دهکبکو زیرموکی د سالمونیلا د دولونو د شتون پر بنسته د هگی زیر او سین کلې شوی وو، چې بیا په *Enteric aga* د سالمونیلا د دولونو د پژندلولو په موخه کارول شوی وی، تاکنیزه میدیا پی جلا کېږي وه او په دېره کجه

صاحبہ با خانم لیلا علیزاده، رئیسه شرکت بانوان بلخ شمال

جستجوی خودتوانمندسازی در جوانه های نباتات

﴿ مصاحبه ای از: «گل امین فهیم» و «زهرا حیدری» ﴾

شرکت تولیدی مواد خوارکی بانوان بلخ شمال در شهرک سخی، شهر مزار شریف موقعیت داشته و توسط خانمی توانا و فعال به نام لیلا علیزاده اداره میشود. این شرکت دارای فارم مرغداری بوده که طرفیت پرورش ۳۰۰۰ جوجه مرغ را در جریان ۴۵ روز دارا می باشد. بر علاوه، این شرکت دارای سبزخانه هایی می باشد که انواع مختلف سبزیجات مانند بادرنگ، کاهو و بادنجان رومی را در آن پرورش میدهد و طرفیت تولید ۴۲/۳ تن سبزیجات (بادرنگ، بادنجان رومی و کاهو) را در یک سال دارد. خانم لیلا علیزاده با تلاش و زحمت فراوان توانسته این شرکت را وسعت داده و به خوبی مدیریت نماید.

پرمختگ: از دستاوردهای خود در این بخش به ما معلومات دهید.

خانم علیزاده: به کمک دفتر محترم صندوق انکشاپ زراعت مشکلات مالی ما رفع گردیده است. توانستیم فارم بزرگ تولید مرغ گوشی را احداث نموده و لوازم و ماشین آلات لازمه را خریداری نماییم. یک تعداد موسسات زمینه آموزش های فنی و تکنیکی را در بخش تولیدات سبزخانه و مرغداری برای ما فراهم نمودند. فعلاً بازار فروش محصولات و تولیدات ما رونق یافته است.

پرمختگ: شما فعلًا کدام نوع مواد غذایی را تولید می نمایید و تقاضای بازار چه می باشد؟

خانم علیزاده: مواد غذایی که شرکت ما بر حسب تقاضای بازار تولید می نماید عبارتند از بادرنگ، بادنجان رومی، کلم، گشنیز، و مرغ گوشی.

گنجایش ۵۰ جوجه داشتم. اما فعلًا به کمک دفتر صندوق انکشاپ زراعت فارم مرغداری بزرگ را با گنجایش ۳۰۰۰ جوجه ایجاد نموده ام.

پرمختگ: در شروع کار با کدام مشکلات مواجه شدید و چگونه با آنها مقابله کردید؟

خانم علیزاده: در اوایل با مشکلات زیادی مواجه بودیم؛ مثناع مالی خیلی کم بود و پول کافی برای سرمایه گذاری جهت توسعه نداشتیم، ماشین آلات زراعی کافی در دسترس نبود و بشکل فنی نیز آموزش ندیده بودیم. بر علاوه، برای خانم ها زمینه قرضه و رشد کار مساعد نبود و هیچ ارگانی از خانم ها به شکل درست حمایت و پشتیبانی نمی کرد، از تولیدات شان خردباری مناسب نمی شد و هیچ تشویق کننده ای نداشتند. اما از زمانیکه صندوق انکشاپ زراعت با ارایه خدمات قرضه های زراعی و تکنیکی با ما همکاری نمودند، کاروبار ما رشد نموده و تولیدات سبزخانه و مرغداری ما رونق یافته است.

پرمختگ: لطف نموده برای خوانندگان مجله پرمختگ معلوماتی مختصر در مورد خود و شرکت بانوان بلخ ارائه نمایید.

خانم علیزاده: اسم من لیلا علیزاده، باشندۀ شهرک کمپ سخی شهر مزار شریف میباشم. از مدت چند سال بدین سو، در بخش های مختلف بخصوص کشت در سبزخانه مصروف کاری باشم که از این طریق هم به جامعه خدمت می نمایم و هم عواید خوبی بدست می آورم. در اوایل بک با غجه خانگی داشتم که در آن سبزیجات مختلف را کشت میکردم که عواید بسیار کمی داشت. بعداً، به کمک پروره ملی با غداری و مالداری وزارت زراعت یک سبزخانه به مساحت ۱۰ متر مربع احداث و به کشت محصولات سبزخانه ای از قبیل بادرنگ و بادنجان روی شروع کردم. بعد از دریافت تجربه کافی از سبزخانه، اکنون صاحب چندین سبزخانه هستم که بزرگترین آن ۳۶ متر مربع و کوچکترین آن ۲۴ متر مربع می باشد که سالانه حاصلات خوبی بدست می آورم. طور مثال، فروشات ما از بابت عرضه بادرنگ به بازار روزانه بطور اوسط ۳۵ الی ۴۰ خریطه می باشد و قیمت هر خریطه ۱۲۰ افغانی در بازار سبزیجات است.

همچنان، شوهرم تجربه ۱۵ ساله فارم مرغداری از کشور ایران دارد و در قسمت پرورش جوجه، واکسین و انواع داده مرغی از تجربه کافی برخوردار می باشد. در ابتدا، یک فارم مرغداری کوچک با

سیزخانه نداریم؛ بنابراین چال های فریز برای نگهداری گوشت مرغ استفاده کرده نمی توانیم. امیدوارم که این مشکلات به زودی حل گردد تا محصولات و تولیدات زیادتری داشته باشیم.

پرمنتگ: آیا تا به حال در این بخش کسی شما را همکاری نموده یا خیر؟

خانم علیزاده: دریخش دریافت و کشت سیزخانه دفتر محترم NHLP ما را کمک نموده و همچنان دفتر محترم GIZ نیز در بخش مراقبت از سیزخانه و استفاده بهتر و تنوع در کشت ما را باری رسانیده است. همچنان، صندوق اکشاف زراعت نیز در قسمت توسعه کاروبار کمک های مالی و تخفیفی را برای مان فراهم نمود.

پرمنتگ: برای پیشرفت کارهای تان چه پلان هایی روی دست دارید و آیا تصمیم دارید که در سایر ولایات فعالیت داشته باشید؟

خانم علیزاده: برای پیشرفت کارها پلان داریم تا در عرصه سیزخانه تخصص بیشتر کسب نماییم و خانم های بیشتری را در این زمینه تشویق نماییم. هرقدر که خانم ها بیشتر جذب کار شوند و تخصص کسب کنند، به همان اندازه کام های مفیدتری برای رشد جامعه برخواهیم داشت. همچنان، تصمیم داریم تا برای کارمندان فارم فرصل آموزش را مهیا سازیم تا بتوانند برای بهبود پرورش مرغ، تولیدات و فروشات آن از معلومات کافی برخودار باشند. فعلاً تها در ولایت بلخ، شهر مزار شریف فعالیت داریم. اگر خدا خواسته باشد کاروبار خویش را به سایر ولایات هم گسترش می دهیم.

پرمنتگ: برای صندوق اکشاف زراعت چه گفتنی دارید؟

خانم علیزاده: از کار با دفتر صندوق اکشاف زراعت کاملاً راضی هستیم، زیرا ما را به بزرگ ترین هدف مان که ساخت فارم مرغداری بود کم کرده و مشکلات مالی ما را الی ۸۰٪ فیصد حل نموده است. صندوق اکشاف زراعت نسبت به سایر موسسات مالی نکتابه بسیار کم اخذ می نماید و ممکن است این دو عوایضی را باز پرداخت نماییم.

یک فارم مرغداری نیز بسازم، فعلاً کودی که از فارم مرغداری به دست می آید در سیزخانه خود استفاده می کنم تا مصرف کم و عاید زیاد باشد.

پرمنتگ: فواید سیزخانه چیست و برای توسعه تجارت شما و کشور چه قدر مهم و مفید است؟

خانم علیزاده: با داشتن تجارت سیزخانه و مرغداری نه تنها فواید شخصی به دست می آوریم، بلکه به کشور نیز خدمت می نماییم. از طریق تجارت خود، در تولیدات کشور سهم بزرگ را ایفا می نمایم و برای مردم بخصوص طبقه ایاث زمینه کار را فراهم می نمایم. بر علاوه، نه تنها سیزیجات و مرغ های گوشتش با کیفیت را با قیمت مناسب به فروش می رسانم، بلکه عواید خوبی را برای خود و خانواده ام تأمین می نمایم.

پرمنتگ: اکنون با کدام مشکلات روبرو هستید که مانع پیشرفت بیشتر کارهای تان میگردد؟

- خانم علیزاده:** مشکلات ما اکثراً تخفیفی بوده و میتوان به موارد ذیل اشاره کرد:
- نبود تخم های اصلاح شده با کیفیت
  - بلند بودن قیمت تخم های اصلاح شده سیزیجات از قبیل بادرنگ، بادنجان رومی و غیره
  - بلند بودن قیمت کودهای تقویتی کیمیاوی (منجمله کود آهن و کود هیومیک اسید که برای خاک و یا آب های نیمه شور بکار برد میشوند) و دیگر کودهای تقویتی
  - نبود ادویه با کیفیت و معیاری جهت رفع امراض جوجه مرغ
  - نبود یک مرجع تایید کننده کیفیت ادویه ها

۲۲

صندوق اکشاف زراعت ما را در راستای بزرگ ترین هدف مان که ساخت فارم مرغداری بود کمک و مشکلات مالی ما را تا ۸۰٪ حل نموده است.

پرمنتگ: آیا در شرکت شما تنها خانم ها مصروف کار هستند یا مردان نیز کار می کنند؟

خانم علیزاده: در این شرکت هم زنان و هم مردان مشغول کار هستند. تعداد مرد ها ۴ نفر و زن ها ۵ نفر می باشد.

پرمنتگ: در حال حاضر با چه نوع مشکلات روبرو هستید که باید در آینده نزدیک حل گرددن؟

خانم علیزاده: مشکلات که باید در آینده نزدیک مورد توجه قرار گیرند برق، آب و کمبود ماشین آلات است. ما برق و آب کافی برای کشت در

پرمنتگ: شما در اوایل تنها سیزخانه داشتید. بعداً شروع به کار مرغداری نمودید. چه باعث شد که شما به کار مرغداری روی آورید؟

خانم علیزاده: کار سیزخانه را در سال ۲۰۱۷ آغاز کردم ولی به دلیل بودجه کم با مشکلات زیادی روبرو شدم. با آنکه در بخش کشت سیزیجات آموخت دیده بودم و تجربه داشتم، اما در کار هایم موفق نمی شدم. به هر ارگان مراجعه کردم تا از لحاظ مالی با ما همکاری کند اما به نتیجه موثری نمی رسیدم تا اینکه از پرسوه قرضه دهی دفتر صندوق اکشاف زراعت آگاه شدم. با حمایت دفتر صندوق اکشاف زراعت نه تنها توانستم کار سیزخانه را پیش ببرم، بلکه توانستم

د کبانو ډنډونو ته چونه ورکول

لیکوال: پوهندوی پاکتر خوشدل معروف

راورل شي، بيا نواوه په بهر اوخي، د دي لپاره د ډېزلي پمپ خخه کار اخبيستل کېري د پمپ خخه پرته د نقل د قوي له لاري اووه به اسان سره بهر اوخي، د دي خخه پرته د کښوس پاپونه (يو دول پاپونه دې چې دلکت تات يا تکي خخه جو پيشووي وي) هم کارول کېداي شي.

۱- د تالاب د بنسټيزو توپیداتو زياتو:

۱. تالاب کي هر کال یوچلې د کب روزني په پېل کې ۱۰۰ کيلوګرامه چونه په یو اړکر خمکه کې اچول کېري.
۲. که چېري د تالاب حاصل خېزي د کبانو لپاره

کافي وي که چونه وانه چول شي باک نه لري.
۳. که چېري د تالاب خمکه تېزلي خانګرتيا ولري،
نو بيا د چونه علاوه کول اپين دي.
۴. څخپي کيمياوي او طبیعي سري د تالاب د زرغونه
کبدو او بشه کبدو لپاره کارول کېري، د دي لپاره
لاندي درې سري درې پېژندل شوې دې او بېکران
پي بازارکې ترلاسه کولي شي:

ورلو لپاره ۲۰۰ کيلوګرامه چونه په یو هكتار خمکه کي کارول کېري.

د کرانتوخا په ناروځي اخته کارب د درملاني لپاره ۲۵۰ کيلوګرامه چونه په یو هكتار او د کلسیم د کموالي په وخت کي له ۱۰۰۰ تر ۱۵۰۰ کيلوګرامه چونه په یو هكتار او د نامعلومو خېرونکو کانود لمنځه ورلو لپاره له ۱۵۰۰ تر ۲۵۰۰ کيلوګرامه چونه په یو هكتار مساحت خمکه کي کارول کېري.
کار پوهانو د فارم خخه د بهه حاصل د لاسته راورلو لپاره لاندي ارزښتناك اصول وړاندې کري دې:

۱- حوض يا تالاب کي د نامعلومه آې ژوندي موجوداتو له منځه ورل:

تالاب يا حوض کي د ماهیانو د جهیانو له اچولو وړاندې باید اضافې کيان د بهريبو غوبېنه خېروونکو او خنکلي کيانو د حملو او خوارکي توکو د نشوئاپ خخه او د کيانو د متضرره کېدو خخه د مخنيوي په موخه لاندي دوه عمومي لاري پکار واقحول شي:
۱. د تالاب خخه د اوبو مکمل ایستال او د هېږي د لاندي خمکي وچول.
۲. د کبانو دې ھوشه کولو لپاره د کيمياوي مرکباتو کارول.

د اوپو ويستل او د خمکي د کچي وچول:

د اوپو ويستل لپاره پمپونه کارول کېري، چې دا یوه اسانه او موثره لاره ده، اصلًا اووه کال پې یو خل ويستل پکار دي او د دي کار لپاره د کال تول موسونه کټور او بشه کټبل کېري. د غټو او وړو سوريو وچول هم پکار دي.
د معمول سره سم د کبانو توپید، مرحله په مرحله لاسته رائې، کله چې د اخري څل لپاره توپید لاسته

د کبانو حوضونه منظم چونه کول د یو عادي فارم د ساتي لپاره د مهمو فعالیتونو خخه شمېرل کېري او د کبانو د محصولاتو د لاډروالی لامل ګرځي، کلسیم او مالګه د هډوکو د اسکلیت په جورېت کي مهم روپ لوپوي، د انساجو نورمال پرمختګ کي برخه اخلي، همدارنګه د عصبي او عضلاتي سیستم فعالیت تنظیموسي.

هر کال د حوضونو د پوره تشونې وخت کي د اوړکانېزمنو سره یوځای دېر کلسیم د حوضونو خخه ويستل کېري چې باید دا کښېت بیا له سره پوره شي، کارول شوې چونه د حوضونو تېزلي سیمه خنڅي کوي، کارین داپي اکسائید (CO2) ته اړیکه ورکوی پاپي کاریښتونه جوروی، خمکه د ناپتروجن له پلوه غني کوي، د اوپوله خوسا کبدو مخنيوي کوي او کاڼي رزېم پي شه کوي، د چونې کارونې خخه وړاندې غوره کټل کېري، ترڅو د حوضونو د خمکي کچه د کلسیم د جو پښت له مېڅېرل شي.

غوره ده چې د چونې کارول د حوضونو له تشونې وروسته کله چې خمکه لنده بله (مرطوبه) وي د پسرلي يا مني موسم کي د حوضونو د ډکولو یاپي له ۱۴ ده ۲۰ ورځو مخکي ترسره شي. د چونې پوره به برابر دول د حوض د کچي د پاسه شيندل کېري، پاپي پوره اوپو کې حلوي او به برابره توګه د خمکي د پاسه پي د پېپ له لاري شيندلي. د سیستماتیکي چونې کارونې به صورت کي هر کال له ۱۰۰ تر ۲۰۰ کيلوګرامه چونه په یو هكتار خاي کارول کېري، د حوض په خمکي کچه کې د پېپ خوتود راغوندېدو او د تالابونو د خمکي د دېر تېرووالی په وخت کي ۴۰۰ کيلوګرامه ژوندي يا اووه نارسېدلې چونه او د براشن ناروځي له منځه

۵۰.۴ کیلوگرامه چونه د تالاب بخ او غاره کی شیندل کبیری، بیا دبرانی سره ۵۰۰ کیلوگرامه یو جریب خمکه کی اچول کبیری او دوه نیم فته او به پک ساتل کبیری، داکار د کبانو د چیانو د اچولونه لر تر لری یوه اونی و راندی باید ترسه شی، چی د تالاب د اوپو زنک شین شی او د کبانو د چجو خوارک لپاره تیار وي.

د کبانو لپاره خواره:

۱. طبی خواره لکه کمپوست، دبرانی سره او داسی نور. ۲. کمپیاوی سری د پورتنخ سری کارونی لپاره لاندی لاربنونی شوی دی: ۱. یاده سره د دری فتوپه اندازه د تالاب په لاندی کچه کی اچول کبیری. ۲. سره د تالاب په یو خاکی کی نه اچول کبیری، بلکه په برابره توگه سره د تالاب تولو برخوکی اچول کبیری. ۳. په یو ایکر ساحه کی ۴۰۰ کیلو گرامه دبرانی سروه ایتیا ده، چی وار په وار اچول کبیری. ۴. د. الوتونکو فضلله (پنجال) او کمپوست د کبانو لپاره د بخوارکی ارزشت لري. ۵. کمپوست باید مده شی، خو باید په دبرو برو ذرو بدل نشي، چی بیا دبر شمپر پی له منځه خی، ۶. انج کبانو لپاره مده شوی سره چی د شکود دان، په اندازه غتووالی ولري، اچول کبیری. ۷. د کبانو د غتووالی د زیاتوالی سره د سرو د دانو غتووالی هم غنیمه.

کبانو ته د بخورو ورکولو لاری چاری:

۱. کنچاړه اوچان شوی سیوس ته په لر مقدار لنده بل ورکول کبیری او بیا کولی تری جوږید.
۲. کولی پرېښو دل کبیری، چی لنده بل پی لوکم شي او لری وچي شي.
۳. داکولی په خانکرو خایونو کی اچول کبیری، که د تالاب په دوه خایونو کی وچول شی، غوره کبل کبیری.
۴. خواړه د سهار لخوا اچول پکار دي، څکه چی د سهار له مخي اوپو کی اکسیجن دبر وي.

۵. مصنوعی خورو کی د غنم سیوس، د شولو پک، مستر دايل کیک، د چنډرو پانی، خراپی میوې، سبزیجات او غلاچاتو کی غنم او جوار ورکول کبیری، د جوار او غنمود ورکولو لار داسی ده، چی له وراندی غنم په لوپی لوچی کی اوپو کی اچول کبیری او ورسه لوهه اندازه خاوره اچول کبیری، چی کله دا غنم او جوار شنه شي، چی د بوټي وده ورته واي، بیا کبانو ته ورکول کبیری، د یادونې ورده چی باید د وښو سره تازه او به هم پرېښو دل شي.

سری د جورولو وخت کی یوریا زیاته شوي وي، خو بیا هم ۱۵ کیلوگرامه یوریا یو ایکر خمکه کی اچول دبره بنه پاپله ورکوی، له دې وروسته کله چی تالاب کی د بخوارکی توکو اړتیا لیدل کبیری، نو د پورتنبو برخو خخه نیماي شمېر اچول کبیری، څکه چی د کبانو د غنېدو سره د بخوارکی توکو اړتیا هم زیاتپری، کچېری پورتنخ سری میاشت کی یو خل زیاته شي، دې وخت کی د بخوارکی توکو کمیست نه لیدل کبیری. د بخوارکی توکو کمیست داسې مالومولی شو، چی لاس اوپو کی د ډوشت به اندازه دوپیری، کچېری لاس مو اوپو کی مالوم شي، نو مالومېری چی نورو سرو اچلو ته زیاته اړتیا ده، کچېری لاس مو اوپو کی مالوم نشي، د نوری سری ورزناتولو ته اړتیا نشته او په پوره اندازې سره خواره شتون لري.

الف: ترپیل سپر فاسفیت چې په کی ۴۶٪ فاسفت شتون لري.

ب: یوریا چې په کی ۴۵٪ نایتروجن شتون لري.

ج: دای امونیم سلفیت ډربانی سری:

۱. د سری پخپل وخت، اصلی حالت او کافې اندازی سره واچول شي ډبره بشنه پاپله ورکوی.

۲. ورسه شوی سره: چې توله کی د انبار يا ډبران په دول راقول شوی وي چې دې کی دبرانی سره، شنه سره، پانی، دکور خخلی او خشائی شامليږي.

۳. د سرو د کارونی لپاره لارښوونه: ۱. د کبانو فارم د چکو و ختنونو کی یو دول سرو ته ترجیح ورکول کبیری.

۴. د چېری د کبانو روزنکی (فارم لرونکی) سره د بخواناتو سره وي، دې وخت کی پري خیپي لکېشونه نه راخچي ..

۵. که دبرانی سری د کمباوی سری سره ګدې شي او وکارول شوی خوارکی ارزشت پی زیاتپری.

۶. د الوتونکو پېچحال (فضلله) هم د کبانو د فارم لپاره ستری سری کېبل کبیری.

د سری برخی: بوقتني (نیاتي): د اوپو بوټي ۲/۳ برحی غږ بوټي برخی: دبرانی سره (ډبره برخه)، چونه، یوریا او د شولو پک ۱/۳ برحی

د کمپوست جورولو لاري:

د سری به کنده کی د نیم فت په پندوالی سره د بوسو برخه یا نور بوتېر پاڼي شوې جوروی او د دې د پاسه په پوره اندازې سره یوریا اچول کبیری، تر دې پورې چې دغه کچه تخته کبیری وروسته دوه انجه د دبرانی سره برخه جوږیدی داکار درې خلې

دخورو اندولو:

۱. کمپوست او کمپیاوی سری سره ګدې او اچول کبیری.
۲. د شرشمو کنچاره او د شولو پک (په برابره توکه) او یا هم د پنې د دانو کنچاره او د غنم سیوس وکارول شي.
۳. د شرشمو کنچاره او د شولو پک شمېر د روهو، مریکل او کامن کارپ لپاره د هفوی د وزن د ۳٪ په مقدار ورڅ کی حسابېږي.

تکرارېږي په پله پسي د پورتنبو برخو خخه خلور برخی جوږیدی، دغه سره د کبانو د کارولو خخه باپد یو میاشت دمخته تیاره شي.

تالاب کی د سرو اچول:

۱. د کبانو د اچولو خخه یوه اونی مخې یونیم تن سره د تالاب په یو یا دوه کونجونو کی اچول کبیری، دې خخه پرته ترپیل سپر فاسفیت ۳۰ کیلوگرامه په یو ایکر خمکه کی د یادې سری سره یو خای تالاب کی اچول کبیری، که چېری مخکې له دې

وقایه، سلامتی و لذت همه با

میوه درمانی

میوه درمانی یکی از روش های طب سنتی است که توسط ابن سینا (ابو علی سینا بلخی) طبیب و ریاضی دان نامدار کشورمان استفاده می شد. میوه ها متابع بسیار غنی از ویتامین های مختلف هستند که هر کدام به نحوی باعث ایجاد تغییرات مثبت در بدن می شوند. کمک به پیشگیری از سرطان، تقویه سیستم ایمنی بدن، شادابی جلد، کاهش فشار خون، کاهش کلسترول خون، کمک به کاهش وزن و پیشگیری از بیماری های روده و معده از جمله خواص مفید میوه ها هستند. علاوه بر خصوصیات ذکر شده، هر میوه خواص منحصر به فرد خود را دارد می باشد. به همین سبب از میوه های مختلف برای درمان و یا پیشگیری از بیماری های مختلف استفاده می شود. در این مقاله به بعضی از میوه های عام و استفاده آن ها در میوه درمانی اشاره شده است.

گردآوری و تدوین: نرگس غزنوی

دستیار اداری صندوق، انکشاف زراعت

- درمان گلو درد: غرغره کردن آب انار به درمان گلو درد کمک می کند.

- مالتنه: مالتنه نیز یکی از پر طرفدارترین میوه ها در کشور می باشد. این میوه مملو از ویتامین C بوده که دارای طبع سرد می باشد.

- درمان سرطان: مالتنه منبع ویتامین C است که رادیکال های آزاد بدن را خنثی می سازد. رادیکال های آزاد باعث به وجود آمدن بیماری های مثل سرطان و بیماری های قلبی در بدن می شوند.

- کاهش فشار خون بالا: flavonoid hesperidin موجود در مالتنه فشار خون بالا را کاهش و magnesium موجود در آن به حفظ سطح فشار خون کمک می کند.

- درمان سرفه: جوشاننده پوست خشک شده مالتنه در درمان و کم کردن سرفه مؤثر است.

- کاهش بوی بد دهان: مصرف جوشاننده چای و مالتنه به مدت یک ماه و به صورت روزانه سبب کاهش بوی بد دهان می شود.

۱. املوک:

املوک از جمله میوه های مفید و مقوی است. این میوه شیرین دارای طبع گرم و کالوری بسیار کم است که به صورت تازه و خشک شده استفاده می شود.

• بهبود سرفه:

صرف میوه املوک باعث نرم شدن سینه و کاهش سرفه می شود. همچنان جوشاننده برگ های موجود در قسمت بالای املوک سرفه های شدید را درمان می کند.

• درمان عیکک:

صرف میوه املوک باعث قطع شدن عیکک میگردد.

• کنترل فشار خون:

املوک به دلیل پتاسیم موجود در آن برای کنترول فشار خون و جلوگیری از بیماری های قلبی استفاده می شود.

- تقویت معده: استفاده انار (به خصوص پرده های سفید موجود در داخل آن) معده را تقویت می کند.

۲. انار:

انار به دونوع شیرین و ترش موجود می باشد. انار یکی از محبوب ترین میوه های فضول سرد سال است. در زمان های قیمی انار را به شکل رُب انار و یا انار خشک شده در دیگر فضول سال استفاده می کردند.

د پنې پی مهمي ناروځۍ، آفتونه او مخنيوي

ليکوال: غافرالله کانوال

کول. ۵- د حشره وزونکو له لاری مخنیوی او هغه هم سایر مترین ۳ سی سی په یو لپتر او بیو کی این دی، چې د نوموری آفت په ضد د درمل شیندل د ماذنگره کله خوا رامنځته کېږي، ځکه چې نوموری آفت د شبی لخوا په بوټو حمله کوي.

۵- د پښې بوقی سېګۍ:

د دې آفت علمي نوم (*Aphis gossypii*) دی چې په درې ژبه کې ورنه (شېشك نباق) واي، د ننکرهار، لغمان او کونړ ولایت بېکران په چړیک په نامه پېړنې او د هرات بېکران ورنه سريشک واي. د بوټو د سېګوپو زیان: د بوقی سېګۍ د بوټو له پاڼو شوره خوری او د همدي شيري سخنه خبل خوراک ترلاسه کوي، نو پانی دي وخت کې خپله دنده په بشه توګه سره نشي رسولي. نوموری آفت بواغې پېښې ته نه بلکې نوره بوټو لکه سو، نو، بوټو او باغونوته زیان رسوي. پهلا په لکونه لري لکه توړه ورنه، شين، زیورېخن، سره ته ورنه، نصواري او سپین رنکونه لري. خه وزرونه لري او خه په نه لري، کله چې اقليمي شرابيط ورنه برابر شي، نو د یو کال موده کي پنهنه کي ۱۴-۲۰ خلپوری د نسل تولید کوي. تودوځي تینوالی او د باران سره یوځای چټکه بادونه د نوموری آفت به کموالی کي دېره مرسته کوي او د هوا لنه بل په زیاتدو کي مرسته کوي.

د آفت مخنیوی: ۱- په کرونده کې د هرزه ګیاوو له منځه ورل. ۲- د زیاتي نابوتوجي سري نه کارول. ۳- د *Lady bird beetle* یا فابینک *Agonum* په کمیاوه کې په اميدا ګلوروبپاپد ۳ ګرامه په یو لپتر او بیو کي.

۶- د پښې د غوزي چینجي:

د دې آفت علمي نوم (*Helicoverpa zea*) دی نوموری آفت د پښې خخه پرته نورو بوټو ته هم زیان رسوي لکه جواړ، کونځلې، تباکو، فاصلي، سوند او بنګوته دېر زیات زیان رسوي. دې چینجي زیان پنهنه کې دېر زیات د پښې غوښو ته مخاخې وي، کله چې غوښو ته خان رسوي له په پېډو ورداپه کې د ځمکه لوپېږي او که غوزي ته دنه نتوخي، تو بيا د غوزي دنه برخې خڅل خوراک ترلاسه کوي او نړۍ ۴۰ سلنډه د مالوچو د اوردوالي د کمبدو لامل ګرځي.

د آفت مخنیوی: ۱- لړو خه د وخته د پښې کړل ۲- د داسې چولونو کول چې دېری غوزي ونیسي. ۳- د بوټو پاڼې شونې له منځه ورل. ۴- د حشره وزونکو کارول.

ویتاواکس او یا تېرامو سره د تخم معامله کول دوه ګرامه د یو کیلو تخم سره.

۳- د پښې د پاڼو سوځبدل:

دا ناروغې د لومړي خل لیاره ۱۸۹۱ کال کې د امریکا متعدد ایالاتو کې کشف شو، چې او سی په پراخه پېمانه توله نړۍ کې چېرته جو پښه کړل کېږي. پېډا کېږي.

د ناروغې نښې نښاني: لومړي قدم کې پاڼو باندې واړه زاویه لړونک، داغونه منځته راخې او وروسته په سوزنده داغونو بدیلېږي. داغونه په بوزغلې او د رنګه په پوخ او بوقی دواړو باندې حمله کوي.

د ناروغې لامل: لامل پي بکتریا د چې د *Xanthomonas citri* pv. *malwacearum* نوم یادېږي دا بکتریا اسانې سره تېټه تودوځه زغې او په منځې ۲۸ درجې د سانې ګربد روند کول. شې، د تخم له لاری ځې او ژوې د بوټو پاڼو شونو کې تېټوي.

د ناروغې مخنیوی: ۱- د مقاومو دولونو کړل. ۲- کرښز وار ته پاملزنه. ۳- د بوټو پاڼې شونې راتولول او سوځول او تخمونه د کیمیاوه درملو سره معامله کول.

۴- د پښې پرې کوونکي چینجي:

د دې آفت علمي نوم (*Agrotis segetum*) دی، چې معمولا ورنه (cut worm) یا پرې کوونکي چینجي واي او پېشتوي کې ورنه غل چینجي واي دا ځکه چې د شبې لخوا پرې بوقی برغل کوي او د ورځې لخوا خاوره کې وي. دا چینجي یوازې پښې ته نه بلکې جواړ، کچالو، چغدر، لېړو، بادرنګ او داسي نوره بوټو ته چې نوي پي په وده پېل کړي وي زیان رسوي. بوقی د نیلو، تنو او پاڼو له لاری پرې کوي، په خر او سورېخن رنګونو باندې پېډا کېږي، د استراحت دوره د ۱۸-۲۰ سانې د ځمکي لاندې تبروي او پسرلي کې د خاورې ۱۰ سانې ټورې کچې ته خان رسوي. بروانه پي د پېو پاڼه د ثور په منځ کې پېل او ۳۰-۳۵ هکي د ۱۰-۳۰ هکي په چې د ۳۰-۳۵ هکي د چغدر او هکي په لوبډو یابو، خاورو او د خاورو په چاودونو کې بیدي، که اقليمي شرابيط ورنه مساعد شي بروانه پي د ژوند په اوردو کې ۲۰۰ هکي بیدي.

د آفت مخنیوی: ۱- له کرونډو خڅه د هرزه ګیاوو له منځه ورل. ۲- د مخکي فصل پاڼې شونې له منځه ورل. ۳- د مازنګر له خوا د بوټو شا او خوا ته د نوره تکبو وېښو لکه شفقلو اچول، ترڅو چینجي په هغو بوخت شي. ۴- د ځمکي ژوره قلبه

صنعتي بوقی د هبود د کېنې ستړه برخه جو رووی او د جغرافيوي وضعی د بشه والي پر پښت د هبود بېلابلو برخو کې کړل کېږي، نو ډاچې پښه د صنعتي بوټو له دلې د او زموږ کړان هبود د په پراخه پېمانه سره کړل کېږي او بشه توافق لري، اړينه د چې د یاد بوقی سترې ناروغې، آفتونه او د هېډي د مخنیوی لاری چاري و پېښو، ترڅو کې خپل وخت سره د ناروغې او آفتونو مخنیوی وکړو او لور حاصل ترلاسه کړو.

۱- د پښې فیوزاری مړاوې کېدنه:

د ناروغې نښې نښاني: د ناروغې نښې لومړي هڅو پاڼو کې وي چې د ځمکي خڅه نوی راشنې شوې وي، پدې ناروغې اخته بوقی خپله ود ګډوري او بالاخه په تېه دروي چې پاپله کې یانې او د پانې ځندۍ او رګونه زیرېږي او ورو ورو بوقی له منځه څې، که مونږد بوقی د ساقې خڅه یو مقطعه واخلو نومنځ پې نصواري رنګ نېسي. دا ناروغې زیاتره په شکلنو خمکو کې رامنځته کېږي.

د ناروغې لامل: دا د پښې فنکسی ناروغې د چې *Fusarium oxysporum* f. Sp. *Vasinfectum*

هېډه ګلونو کې دېره وي، چې لنده بل پي دېږي وي، دا فنکس له خاورې د نیلو له لاری بوقی ته نتوځي. د ناروغې مخنیوی: ۱- تولې اکړنومېکي عملې په سمه توګه سره رسول. ۲- د مقاومو دولونو کړل. ۳- کرښز وار ته پامې کې نیوں. ۴- د هغه سرو کارول چې زیات یوتاشیم وړي. د کیمیاوه توکو ویتاواکس او یا تېرامو سره د تخم معامله کول دوه ګرامه د یو کیلو تخم سره.

۲- د پښې ورتیسیلیمی مړاوې کېدنه:

د ناروغې نښې نښاني: د بوقی لاندې پاڼو کې د زیو وغېډونکو داغونو مینځته راتک دی، د کلکې اخته کېدنه په صورت کې پانه په بشپړ توګه زیوه او چېږي او د پانې شنه برخه یواځي د رګونو په امتداد د یو نړۍ لیکې په خبر مالومېږي د بوقی رېښې او ساقې خڅل اصلې رنګ د لاسه وړکو.

د ناروغې لامل: د دی ناروغې لامل هم یو دول فنکس دی چې د *Verticillium dahliae* (Verticillium) په نامه یادېږي دا فنکس هم خاوره کې او سېږي او د خاورې له لاری بوقی ته نتوځي. د ناروغې مخنیوی: ۱- د مقاومو دولونو کړل. ۲- کرښز وار ته پاملزنه او په کرښز تناوب کې د شولو کې د چخکه فنکس هوازې دی، نو په شولو کې او به پنډېږي او بل کال کرونډه له دی ناروغې ساتل کېږي. ۳- پاک ماشینونه کارول او د کیمیاوه توکو

افغانی کرنیز توکی او نړیوال بازار (مارکېت) موندنه

او هم هغه خوک چې له يادو محصولاتو خخه
کته اخلي، غوبنتنه پي زياتري او پاي کي پي سوداګر
کوبشين کوي، ترشو پر صادرات او وارداتو کار
وکړي، چې دې سره ياد سوداګر هم له دې خخه
کته پورته کولي شي.

داسي حالاتو کي د حکومت دندنه دا ده چې
اسانتياوی برابر کړي. که چېږي کوم محصول
بازار پیدا نکړي، حکومت پي بايد راونيسي او په
صرف پو روسوي، نو داسي حالاتو کي د بزرگ لپاره
دوه مارکېت پیدا شول، یو د سوداګر او بل هم
خپله حکومت، نو مالومه خبره ده، چې لبواټيا
دېږيږي او کرنیز توکي ورسه وده او پرمختګ کوي.
که چېږي وکتل شي، نو نړیوال مارکېت هم په لور
معيار کرنیز محصلاتو ته پر تاکلي وخت اړښت
ورکوي، وپي بدېختانه چې دلنه بزرگان د غربت سره
مخ دي، هغه که په هر قيمت وي، دوي د خاکي
బازارونو خخه ګډه پورته کوي او همدارنګه نړیوال
مارکېت ته د لار موندې لپاره اړۍ او د اړتیاو
سوداګر او لکېست کوونکي تر منځ اړېکي او د اړتیاو
تشخيص ډې اړین دی چې دلنه زمور هبود کي
دا دود ډې کمرنګه دی، که دا دود رامنځته شي،
کېښت به وده وکړي، سوداګر به پي د خرڅلاو
په خاطر غوبشنونکي وکړي او خورونکي یا لکونکي
به پي زياتريه. یو خه چې دلنه مهم بربنې هغه د
سرو خونو (ستورونو) او د ترافقوري اسانتياوو
نه شتون دی، چې بايد د دولت لخوا ورته کلکه
پاملزنه وشي.

افغان کرنیز توکي چې هر هبود ته لېدول شوي
دي د بهه کېفیت او کمیت له یلوه پي بهه نوم
خپل کري دي. د ځینو غبردولتی بنستونو پر مت
افغان کرنیز محصلات او یو شمېر مهوي چين،
هندوستان، پاکستان او متعدد عربی اماراتو ته
لېدول شوي دي، چې به يادو هبودونو کي به لوره
بيه پلورل شوي دي. په توله کي د افغان کرنیز
محصلاتو لپاره خنکه چې لازمه ده بازار شتون
نلري، چې ستر لامل پي هبود کي د سرو خونو او
پروسنس مرکزونو نه شتون يادولي شو.

افغانستان د اسيا په لویه وچه کي پروت یو کرنیز
هېډاد دي، چې د اقتصاد په پیاوړتیا کي پي زياته
پاملزنه پر کرنې کېږي چې د هبود ۷۵ سلنډه وکړي
پي مستقمن او یا غېر مستقمن دول په کرنې بوخت
دي او د همدي لاري د خپل ژوند چاري پرمخ
وری، کرنیز توکي د هبود پرمختګ کي نېغه به نېغه
مشيت اغیز لري او د هبود پر عواید وهم ورته
مشيت تاثيرات رامنځته کولي شي.

هر بزرگ ته بايد دا مالومه وي چې کرنیز توکو خخه
پي خوک کته اخلي او خوک پي غوبنتنه لري،
خنکه، په کوم معیار پي غواړي او ممدا راز خاکي
سوداګر هم بايد پدې پوهه وي چې په کومه بيه
او معیار او په کوم وخت کي د نړیوال بازار سوداګر
او لکېست کوونکي د افغانی توکو غوبشنونکي دي.
همدارنګه د هغه هبودونو سره چې زمونږ سره
پدې اړه راکډه ورکړه لري سوداګریزني اړېکي دېږي
ارېي دي.

نړیوال مارکېت کي پرمختګ هغه وخت ليدل
کېږي او هغه صورت کي زياته کته کېست کوونکي
او صرف کوونکو ته رسپړي، چې دې سره تر دېره
خاکه بيا هم بزرگ د کېست لپاره نېوټیا پیدا کوي

لیکوال:

ګل حبیب همت

د کرنیزې پرمختیا صندوق ختیڅې
سیمې د پور ورکولو مسئول

چکونه از صندوق انکشاف زراعت قرضه بگیریم؟

روند مرحله وار دریافت قرضه از صندوق

مرحله دوم:

مسئولین صندوق معلومات مربوط به قرضه را ارائه نموده و از درخواست‌کننده معلومات اولیه را جمع آوری می‌نمایند. در صورت وجود شرایط بودن وی برای قرضه، فورم درخواست قرضه برایشان خانه پری می‌شود.

مرحله چهارم:

قبل از تهیه تضمین خط، بخش حقوقی صندوق ارزش و چکوگنی جایداد غیرمنقول را که درخواست کننده به صندوق تحت تضمین قرار میدهد، به صورت همه‌جانبه ارزیابی می‌نماید.

مرحله ششم:

بعد از مرور درخواست و اسناد مشتری توسط مدیر ارشد، درخواست قرضه و اسناد مشتری به کمیته تخفیف ارائه می‌گردد.

مرحله هشتم:

بعداً کمیته اعتبارات دایر می‌گردد تا درخواست قرضه مشتری توسط هیئت عامل صندوق و اعضای کمیته تایید و منظور گردد.

مرحله دهم:

بعداً ثبت وثیقه تضمین خط در محکمه مربوطه صورت می‌گیرد.

نوت: در صورتیکه قرضه از ۱۰ میلیون افغانی بیشتر باشد، ثبت وثیقه در محکمه بخاره ساختن تضمین خط الزامی است. همچنان برای منظوری قرضه بیشتر از ۱۶ میلیون افغانی باید صورت مالی مشتری توسط یک کمپنی معترض تفتیش و ارزیابی گردد.

مرحله اول:

درخواست کننده با یکی از دفاتر صندوق انکشاف زراعت از طریق تیلفون یا ملاقات ارتباط برقرار می‌کند.

مرحله سوم:

تیم قرضه دهی و تخفیفی صندوق از محل تجارت درخواست کننده بازدید می‌نماید. در صورتیکه تجارت به تمویل مالی نیاز داشته باشد، مسئولین صندوق خواهان تهیه اسناد لازمه از نزد درخواست کننده می‌گردد.

مرحله پنجم:

مسئولین بخش قرضه دهی تمام معلومات و اسناد مشتری را درج سیستم می‌نمایند.

مرحله هفتم:

سپس جایداد مورد تضمین توسط یکی از کمپنی‌های ثالث قیمت گذاری می‌گردد.

مرحله نهم:

درصورتیکه مبلغ قرضه از ۱۳ میلیون افغانی بیشتر باشد، مسئولین صندوق آنرا به کمیته اعتبارات صندوق به رهبری وزارت محترم زراعت جهت منظوری نهایی پیشکش می‌نمایند.

مرحله یازدهم:

در مرحله نهایی با مشتری قرار داد عقد می‌گردد و انتقال پول مطابق قرارداد و درخواست مشتری صورت می‌گیرد.

با رویانیدن بذر امید در دلهاي همنوعان خود به معنى حقيقى انسانيت رسيده و موجوديت خويش را در اجتماع مثبت و موثر تلقى نمایيد. **انجمن اجتماعی حاصل** که در سال ۱۳۹۲ ایجاد شده يك انجمن ملي و فعال در قسمت عرضه خدمات اجتماعي به قشربي بضاعت كشور مي باشد. از تمامي هموطنان گرامي که ميخواهند در اين راستا کمک نمایند، خواهشمنديم تا مساعدت نقدي خويش را به حساب بانکي ذيل تحويل دهند.

اسم انجمن | انجمن اجتماعی حاصل
شماره حساب | (۰۰۰۱۰۱۱۲۱۱۹۰)

PERMAKHTAG

Agricultural, Scientific, Social and Literary Periodical Publication
Issue 2, 2nd Year, Summer 2021

📞 Contact us! +93 731 7777 88

/adfghanistan

🌐 www.adf-af.org

✉️ info@adf-af.org

📍 Kabul, Afghanistan

AGRICULTURAL DEVELOPMENT FUND

your agribusiness partner

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library